

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra psychologie a patopsychologie

Bakalářská práce
Petra Svobodová

Vztahy ve třídách s inkludovaným žákem na druhém stupni
základních škol v Třebíči

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce s názvem „Vztahy ve třídách s inkludovaným žákem na druhém stupni základních škol v Třebíči“ je původní, vypracovala jsem ji samostatně na základě uvedené literatury a zdrojů pod vedením své vedoucí práce.

V Olomouci, dne 23. 4. 2019

.....

Petra Svobodová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat své vedoucí, paní Mgr. Simoně Dobešové Cakirpaloglu, Ph.D., za odborné vedení, věcné rady a připomínky při zpracování této bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1 Třída jako malá sociální skupina.....	7
1.1 Vztahy ve třídách, sociální role a pozice	8
1.2 Sociometrie	14
1.2.1 Klima vs. sociometrie.....	18
2 Druhý stupeň ZŠ – období puberty (pubescence)	20
2.1 Tělesná proměna a její význam	21
2.2 Psychologické charakteristiky	23
2.3 Oblast socializace	26
3 Inkluzivní vzdělávání	31
3.1 Integrace vs. Inkluze.....	34
3.2 Normalita	34
3.3 Inkludovaný žák	35
3.3.1 Žák s ADHD + dyslexie, dysgrafie, dysortografie.....	35
3.3.2 Žák se suspenzivním ADD a sníženou adaptabilitou	36
3.3.3 Žák s odlišným mateřským jazykem.....	36
3.3.4 Žák se zrakovým postižením	38
3.3.5 Žák s Aspergerovým syndromem	39
3.4 Podpůrná opatření.....	42
4 Související výzkumy	45
VÝZKUMNÁ ČÁST	48
5 Výzkumné šetření a jeho metodologie	48
5.1 Cíle výzkumu	49
5.2 Výzkumné otázky	49
5.3 Metody sběru dat	49
5.3.1 Metoda SORAD.....	49
5.4 Charakteristika zkoumaného vzorku	50
5.5 Etika výzkumu.....	51
5.6 Způsob zpracování dat	51
5.7 Výsledky výzkumu	51

5.7.1	ZŠ Bartuškova – 7. třída: inkludovaný žák s ADHD + dyslexie, dysgrafie, dysortografie	51
5.7.2	ZŠ Bartuškova – 7. třída: inkludovaný žák s Aspergerovým syndromem	56
5.7.3	ZŠ Bartuškova – 8. třída: inkludovaný žák se suspenzivním ADD a sníženou adaptabilitou	60
5.7.4	ZŠ Bartuškova – 9. třída: inkludovaný žák s odlišným mateřským jazykem	64
5.7.5	ZŠ Horka-Domky – 7. třída: inkludovaný žák se zrakovým postižením	68
5.7.6	ZŠ Kapitána Jaroše – 7. třída: inkludovaný žák s Aspergerovým syndromem	71
5.8	Diskuze	75
	Závěr	76
	Seznam literatury a zdrojů	77
	Seznam tabulek	80
	Seznam grafů	86
	Seznam obrázků	89
	Seznam příloh	90

ÚVOD

Tato bakalářská práce, jak už napovídá název, se týká vztahů ve třídách s inkludovaným žákem. Inkludovaným žákem rozumíme žáka se speciálními vzdělávacími potřebami začleněného do kolektivu intaktních spolužáků (do běžné školy). Souvisí to s pojmem inkluze, což je jinými slovy společné vzdělávání. Také se tomu říká individuální integrace. Inkluze do našeho školství vstoupila 1. 9. 2016, tudíž je toto téma poměrně aktuální. Hlavní myšlenkou je přijetí těchto jedinců jako plnohodnotných a nám rovnoprávných osob. UVědomění si toho, že každý jsme jiný a nikdo není stejný. To souvisí také s oslovováním těchto jedinců. Na prvním místě by měl být vždy člověk jako samostatná osobnost. Nemělo by se používat oslovení postižený člověk, ale člověk (či osoba, žák) s postižením. Inkluze je automatické právo těchto jedinců. Každý by měl mít stejné možnosti. Inkluze vede k rozvoji osobnosti těchto jedinců po všech stránkách, ale také má svá pro a proti. Plusem může být právě to, že žáci s postižením budou motivováni k lepším výsledkům skrze své intaktní spolužáky, ale zároveň je v tom i mínus, že tito žáci budou intaktní spolužáky zpomalovat. Dalším z problémů inkluze je také neznalost učitelů, kteří do inkluze byli vhozeni bez většího zaškolení.

Na základě špatných zpětných vazeb od učitelů, ředitelů, co kolem sebe slýcháme (aktuální téma), bylo cílem zjistit, jak se k inkluzi staví žáci na druhém stupni základních škol, a jelikož bydlím v Třebíči, tak mě to zajímalo zde. Chtěla jsem zjistit, kolik inkludovaných žáků tu na druhém stupni vůbec máme.

Práce má teoretickou i výzkumnou část. Cílem bylo zjistit, jak inkludované žáky intaktní děti ve třídě berou, a jak je vnímají. Jestli je berou jako plnohodnotné členy se všemi právy jako ostatní, nebo jestli jsou nějak utlačováni a vylučováni nebo opovrhováni. Chtěli jsme zjistit, jaký má vliv inkluze na vztahy ve třídě s inkludovaným žákem. Zaujala mě metoda SORAD, tudíž jsem si ji zvolila pro svůj výzkum.

V první kapitole bude pojednáno o vztazích ve třídách. Je zde vymezena třída jako malá sociální skupina, vysvětleny sociální role a pozice, a také sociometrie, která vztahy ve třídách zkoumá. Druhá kapitola popisuje období puberty, kterou zažívají žáci druhého stupně. Třetí kapitola je o inkluzivním vzdělávání a o inkludovaném žákovi a jeho podpůrných opatřeních. Vložili jsme i kapitolu souvisejících výzkumů na naše téma (inkluze). Pátou kapitolou už je samotný výzkum, proveden tedy metodou SORAD.

TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části vysvětlíme všechny důležité pojmy týkající se našeho tématu. Budou to pojmy jako inkluze, pubescence, sociometrie a mnoho dalšího. Také uvedeme několik případů podobných výzkumů na naše téma.

1 Třída jako malá sociální skupina

Skupiny mohou být velké nebo malé. Nakonečný (2009, s. 383) je vymezuje takto: *„Velké skupiny jsou početné soubory osob s nějakou společnou demografickou charakteristikou, zatímco malé skupiny tvoří osoby, které se navzájem znají, navzájem spolu komunikují a jsou formálně nebo neformálně integrovány společným cílem.“*

K základním znakům malých skupin patří tedy malý počet členů. Vztahy mezi členy jsou navzájem závislé (chování každého člena ovlivňuje chování ostatních členů). Členové těchto skupin mají společnou ideologii (názory, hodnoty, normy), která reguluje jejich vzájemné vystupování. (Krech, Crutchfield, Ballachey in Nakonečný, 2009). Mají také stejné cíle a vytváří relativně stabilní systém rolí a pozic.

Školní třída je tedy malá sociální skupina. Její struktura je formální (jde o náhodné setkání jedinců), daná vznikem a účelem skupiny (Nakonečný, 2009). Je jasně ohraničená a má vymezené členství (Vacek, 2017). Ale vytvářejí se v ní i neformální struktury, dané interpersonálními vztahy. *„Původně formálně stanovená struktura třídy se mění na neformální, žáci se ve třídě sdružují do referenčních skupin, získávají kamarády i nepřátele“* (Lašek, 2007, s. 8). Vacek (2017, s. 105) také tvrdí, že: *„V rámci malých skupin patří školní třídy k početnějším (20-35 členů). Čím je malá skupina početnější, tím méně intenzivní vztahy se mohou rozvinout mezi všemi členy třídy a je větší pravděpodobnost vzniku podskupin.“* Školní třída je podle Hrabala (2003, s.21) *„soubor žáků, který se převážně společně učí a je vyučován.“* Rozdíly jednotlivých tříd se podle něj dají *„charakterizovat a vysvětlit učebním programem a rozdílnými vlastnostmi žáků, kteří je tvoří“* (ibid). Cíle třídy jsou určeny přímo školou a přesahují individuální potřeby členů. *„V případě školní třídy děti sdílejí společný „úděl“ žáků a jsou k respektování norem systematicky vedeny s různou mírou dobrovolnosti“* (Vacek, 2017, s. 105).

Školní třída je vedle rodiny druhou nejvýznamnější sociální skupinou, která ovlivňuje proces socializace jedince. Umožňuje přechod dítěte z rodiny do širšího společenského prostoru. Význam školní třídy spočívá především v podílu na dotváření sociálních rysů

osobnosti žáků, ve vyprofilování jejich identity a v uspokojování jejich důležité sociální potřeby někam patřit, být s druhými lidmi, být akceptován, získat uznání a seberealizovat se (Vacek, 2017). Život a výchova ve skupině se podle Hrabala (2003, s. 24) „*jeví jako nezbytnost a existence a využití školní třídy jako významná možnost. V dobrém případě rozvíjí u žáků základní dispozice k životu ve společnosti: podporuje vznik systému interindividuálních, skupinových i celospolečensky zaměřených postojů, rozvíjí dispozice k vytváření pozitivních interindividuálních vztahů, k produktivnímu řešení napětí a konfliktů mezi rovnými, učí vést, podřizovat se a spolupracovat.*“

Dle Mareše (2013) je třída pro žáky sekundární skupinou (primární je rodina). Třídy jsou organizovány školou a musí se řídit jejími pravidly (ty specifikuje školní řád). Škola vede žáky ke společné činnosti a snaží se u nich vytvářet potřebné kompetence. Fungování třídy se řídí rozvrhem hodin. Almquist (in Mareš, 2013, s. 581): „*Školní třída vytváří pro děti sociální kontext rozhodující pro jejich vývoj. Zkušenosti, které děti získají ve školní třídě, ovlivňují také jejich identitu.*“ Zkušenosti získané ve třídě se stávají přípravou pro život ve skupinách dospělých a v zásadě i pro začlenění do společnosti vůbec (Hrabal, 2003).

Kohoutek (1998) tvrdí, že sociální život každého člověka probíhá především v malých společenských skupinách a pro život v těchto skupinách je charakteristický kontakt „*tváří v tvář*“. Tyto skupiny jsou poměrně trvalé a mají značnou intenzitu vzájemných vztahů. Také dodává, že menší skupiny jsou soudržnější než ty velké (ibid). Malá sociální skupina je tvořena lidmi, kteří naplnění svých individuálních cílů odvozují (očekávají) od skupiny, jsou vřazeni do relativně stabilního systému pozic a rolí (skupinové struktury) a respektují normy skupinového života, tedy pravidla regulující meziosobní vztahy a průběh společných činností (Řezáč, 1998).

„*Skupinu můžeme přirovnat k organismu, který má podobně jako skupina svou dynamiku: vzniká, rozvíjí se, udržuje se na dosažené úrovni, rozpadá se a zaniká*“ (Výrost, Slaměnik in Vacek, 2017, s. 110).

1.1 Vztahy ve třídách, sociální role a pozice

„*Dítě vstupem do školy získává nové soukromí, vlastní svět, ze kterého rodičům poskytuje pouze menší část informace, často v sociálně a emočně sterilní podobě, i když pobyt ve škole přináší dítěti podstatně více podnětů a zážitků*“ (Lašek, 2007, s. 7). Vstupem do školy tedy dítě získává na delší čas novou roli, a to roli žáka. Přichází k němu také nová autorita, kterou je učitel. Dítě postupně vstupuje do složitých sociálních vazeb, svou třídu navštěvuje

pravidelně (ibid). Školní třídu spoluvytvářejí jak žáci, tak i učitelé. „*Prostřednictvím života ve třídě si dítě uspokojuje řadu sociálních potřeb*“ (Lašek, 2007, s. 8). Role žáka nabízí možnost vzdělávat se, navazovat nové sociální vztahy, ale na druhé straně požaduje prostřednictvím tlaku norem určité způsoby chování, které roli žáka přísluší. Dítě je například nuceno ke konformnímu jednání a to má zřejmě největší vliv na formování toho základního v jeho osobnosti, k čemu se vztahují všechny psychické procesy dítěte - tedy k jeho já. „*Dítě prožívá svou roli žáka, vnímá se v ní, je hodnoceno a vyhodnocuje se, je v interakci s druhými, vytváří si sebeobraz žáka, mnohdy odlišný od jeho sebeobrazu dítěte v rodině či sebeobrazu sourozence. Máme za to, že lze, alespoň z hlediska prakticky aplikované poradenské či školské psychologie, oddělit školní, žákovo já od dalších já v jeho osobnosti*“ (Lašek, 2007, s. 14). Právě pobyt dítěte ve škole může přinášet jak pozitivní, tak i negativní prožitky, odrážející se v sebepohledu a sebeúctě (ibid).

Pro školní třídy je charakteristická velká proměnlivost vztahů, skupinových rolí a pozic. Děje se to v důsledku vývojových a věkových zvláštností. „*Osobnosti žáků procházejí přirozenou obměnou, která se tak či onak odráží právě ve skupinové dynamice*“ (Vacek, 2017, s. 114). Školní třídy vykazují také různou míru soudržnosti (koheze). Řezáč (in Vacek, 2017) to komentuje jako pevnost, stálost vztahů, hloubka vazeb mezi členy. Koheze se projevuje pocitem sounáležitosti a je posilována vnitřní podporou mezi členy, společnými zážitky, oceněním z venku, soutěžením s jinou třídou, apod., ale zároveň může být i oslabována, a to například agresivními typy žáků, konflikty mezi žáky, přílišnou soutěživostí, nepohodou způsobenou klimatem školy a nespravedlností pedagogů (ibid). Podstatnou podmínkou existence skupiny je sjednocování a koordinace činnosti při dosahování cílů, což je zajišťováno normami, systémem rolí a systémem pozic (Hrabal, 2003). Skupinové normy, tedy pravidla chování, specifikují vhodné nebo nevhodné činnosti členů. „*Regulace a kontroly skupinového života se do určité míry účastní každý člen skupiny*“ (Hrabal, 2003, s. 49). „*Jedinec objevuje možnost uplatnění v hierarchickém systému moci*“ (ibid).

Žáci ve třídě se liší především pohlavím, vývojovou úrovní, schopnostmi a motivovaností pro učení, studijními výsledky, osobními cíli, mimoškolními zájmy, zdravotním stavem, sociálně kulturním původem a ekonomickou úrovní rodin (Mareš, 2013). Weinstein (in Lašek, 2007, s. 8) tvrdí, že žáci, kteří přicházejí do škol, mají „*rozdílný status, který je daný socioekonomickými podmínkami rodiny, pohlavím nebo rasou. Postupná participace na sociálním životě ve třídě může přinášet změny tohoto statusu a z něho vyplývajících rolí.*“

Ve třídě tedy vznikají vedle pracovních vztahů také osobně výběrové (kamarádské) vztahy, které mohou být jednostranné i oboustranné. Na intenzitě a intimitě nabývají především v období puberty, kdy to mezi dívkami a chlapci jiskří (Vacek, 2017). Ve třídě dochází také k vytváření skupin a soupeření mezi žáky. Skupiny uvnitř třídy se proměňují s věkem i s měnícími se zájmy žáků. Na základní škole se chlapecké i dívčí skupiny vytvářejí odlišně. Žáci se během roku postupně identifikují s třídou, v níž se sešli, a začínají se cítit příslušníky dané sociální skupiny (třídy) a vymezují se oproti jiným třídám (Mareš, 2013). Vzájemné vztahy ovlivňují také společné zájmy, záliby, blízkost bydliště, společné zážitky, pocit ohrožení nebo opozice vůči učitelům (Vacek, 2017).

„Sociální a morální změny žáka ve vyšších, ale zvláště v nejvyšších ročnících ZŠ, se výrazně promítají do vývoje třídy, která patří právě na tomto stupni k výchovně nejkomplicovanějším. Prohlubuje se totiž individualizace ve smyslu růstu osobnosti, svébytnosti a svéráznosti každého žáka. Předpoklady pro život ve skupině ještě zatím nejsou většinou tak vyzrálé, aby třída vytvářela harmonizující prostředí pro uspokojování individuálních potřeb i sociálních motivů.“ (Hrabal, 2003, s. 49). Dochází také k prudkému snížení závislosti na autoritě dospělých.

Ve školní třídě můžeme zjišťovat mimo jiné různé sociální role (dle Mareše (2013) například: vzorný žák, třídní klaun, provokatér, poradce, třídní krasavice, sportovní hvězda, počítačový expert, hudebník, výtvarník atd.), strukturu vztahů (Třídy s nízkou centralizací vztahů jsou dle Mareše (2013) třídy, kde moc a vliv nehrají klíčovou roli - žáci jsou spíše kamarádi, naopak ve třídách s vysokou centralizací vztahů dominuje pár jedinců, který ostatním diktuje své názory.), přitažlivost žáka pro skupinu či třídu, míru vlivu žáka na dění ve skupině či v celé třídě, atraktivitu členství ve skupině z pohledu jedince nebo atraktivitu jedince z pohledu členů skupiny (Mareš, 2013).

Ve všech společenských vztazích, ve všech skupinách, vystupují vždy lidé v určitých rolích. *„Role je určitý způsob chování a vystupování dané osobnosti očekávaný v určité sociální pozici. Chování, které je v souladu s očekáváním skupiny, se nazývá rolové chování“* (Kohoutek, 1998, s. 50). Úroveň tohoto chování závisí na empatii, sociální inteligenci a úrovni schopnosti a dovednosti sebemonitorování. Někdy dochází i ke konfliktům rolí, například role vedoucí ve firmě a role matky (ibid). Role je tedy souborem specifického, skupinou očekávaného chování, které je určeno zvláštními normami a souvisí se specifickými úkoly jedince. Souvisí také s pozicí jedince ve skupině a závisí do určité míry na osobnosti, na dříve získaných a upevněných dispozicích (Hrabal, 2003). *„Role je chování, které je*

pro jedince v určitém postavení či situaci vhodné, očekávané a žádoucí, případně je pro ně dána konkrétní sociální norma“ (Hartl, Hartlová, 2010, s. 504). Každý člověk hraje v podstatě tři druhy rolí: základní (dané věkem a pohlavím), profesní (spojena s kvalifikací) a role ve volném čase. „*Skupina hodnotí svoje členy i podle toho, jak se ztotožňují s jejím hodnotovým systémem, a to buď kladně (uznání, chvála, povýšení, obdiv) nebo záporně (ironie, výsměch, ponižování, vyloučení ze skupiny)*“ (Kohoutek, 1998, s. 53). „*Každá role je v jistém slova smyslu sociální (skupinovou) normou, ale ne každá norma je rolovou specifikací. Aby se společenská role stala součástí strukturálního já, musí proběhnout proces jejího zvnitřňování (interiorizace), a to sociálním učením včetně procesu identifikace s rolí*“ (Kohoutek, 1998, s. 50). Nejznámější popis rolí ve skupině vychází z morenovské sociometrie (sociometrii popíšeme v následující podkapitole). Přirozená autorita vůdce neformální skupiny vyplývá z jeho osobních vlastností. Školní třída mívá dva vůdce. Formálním vůdcem bývá učitel a neformální dominantní žák (žáci). K tomu, aby se skupina dobře rozvíjela, je důležité, aby byl vztah mezi formálním a neformálním vůdcem pozitivní (Vacek, 2017). Schindler (in Vacek, 2017) popsal čtyři pravidelně se vyskytující skupinové role, které nazval alfa, beta, gama, omega + role protivníka. Protivník je reprezentant nepřátelské, rivalitní skupiny (zde tedy vedlejší třída nebo člen vedlejší třídy). Alfa značí neformálního vůdce, který skupině imponuje, podněcuje, je obdivován a akceptován většinou členů skupiny (bývají to sociálně zdatní jedinci se specifickým charismatem, něčím atraktivní pro skupinu, tzv. hvězdy skupiny, většinou také neaktivnější člen). Beta je expert se speciálními znalostmi a dovednostmi, rozvážnější, často rozvíjí nápady prezentované vůdcem (bývají to vynikající žáci například v prospěchu nebo sportu, za což bývají ostatními velmi ceněni). Gama jsou pasivnější, méně výrazní a přizpůsobiví jedinci, podléhající nebo se identifikující s vůdcem (většina členů třídy). Omega bývá člen na okraji skupiny - tzv. černá ovce, obětní beránek, terč posměchu, jedinci se sníženou inteligencí, s tělesnými či psychickými odlišnostmi, outsider skupiny, ve skupině většinou neoblíben. (Vacek, 2017; viz také Řezáč, 1998). Sociální role se váže k určitému sociálnímu statusu. Každá osoba hraje více rolí, je to např. role žáka, kamaráda, syna, vnuka, zákazníka v obchodě, apod. (Hrabal, 2003).

„*Trvalejší postavení, které má jedinec vzhledem ke svým vlastnostem v sociální skupině nebo v sociálním systému, se nazývá status*“ (Kohoutek, 1998, s. 52). Status může značit pozici ve skupině podle vlivu. Ta tedy také vyjadřuje rozdíly mezi členy z hlediska jejich významu ve skupině, a lze podle ní členy skupiny seřadit do hierarchie. (Hrabal, 2003). Sociální status je sociální postavení (pozice) člověka ve společnosti. Ve třídě jsou to například

tyto pozice: populární děti (hvězdy), děti s ambivalentním statutem, opomenuté děti, odmítnuté děti, outsideri, děti s průměrným statutem, izolované děti, apod. Pozice jedince ve skupině odráží úroveň jeho popularity. Sociální status může být pozitivní i negativní (<http://rudolfkohoutek.blog.cz/0901/sociometrie>, [online]. [cit. 2018-05-13]). Pozice je místo, které jedinec ve skupině zaujímá. Určuje jeho postavení ve vztahu k ostatním členům skupiny, a to v dimenzích: přiřazenost, nadřazenost nebo podřazenost (Řezáč, 1998). „*Pozice je souhrn práv, prestiže a povinností, které skupina jednotlivci určila*“ (Kohoutek, 1998, s. 50). Mezi základní dimenze žákovy formální pozice ve třídě patří kompetence, tedy výkonnost, především školní - známky, prospěch (v pubertálních a středoškolských třídách to žáci v charakteristikách ostatních žáků uvádějí málokdy). Neformální pozice žáka - jeho vliv a obliba, je s věkem stále více závislá na reálných výkonech a také na dispozicích, které mají širší než školský význam a ty výkony umožňují. Ve vyšších třídách se vysoce hodnotí rozhled a hloubka speciálních znalostí a dovedností, na druhé straně méně pílě, přílišná motivovanost a učební aktivita vede ke snížení pozice dle vlivu a oblíbenosti. Ve většině případů je ale hlavní příčinou odmítání těchto jedinců („šprtů“) jejich nedostatečný, opožděný nebo nezdravý rozvoj sociability - infantilismus, egocentrismus (Hrabal, 2003). Obliba a vliv žáka jsou tedy podstatné aspekty jeho pozice.

Ve třídě se tvoří na dospělých a škole nezávislé party, dvojice a dočasná seskupení. Zájmy žáků a jejich přátelé představují kus vědomé, nezapomínané historie osobnosti. Do vnitřního světa dospívajících pak vstupuje autentický vrstevník, často již chápaný jako komplexní a složitá osobnost. Dospívající prožívá skupinu jako možný zdroj bezpečí, pocitů přijetí druhými i jako „*možné místo sebeuplatnění a řešení napětí i rozporů v interindividuálních vztazích*“ (Hrabal, 2003, s. 51). Školní třída je závislá na tom, jací žáci ji tvoří – podle toho se do určité míry vyvíjí její struktury. Současně ale také vznik třídy přetváří a ovlivňuje chování žáků. To, jaké pozice a role se ve třídě vytvoří a jací žáci je zaujmou, do značné míry ovlivňuje struktura a dynamika třídy jako skupiny. Zároveň ale také vývoj žáků samých jako členů třídy (plus jejich osobnostní rozvoj). Struktura pozic a rolí je významným diagnostickým ukazatelem stavu skupiny, ale také jedním z citlivých bodů, od něhož by se měly odvíjet výchovné a transformační zásahy (Hrabal, 2003).

Podskupiny jsou součástí skupiny. Existence podskupin je častá také u skupin s nízkou soudržností (kohezí). Vznik malých přátelských skupin je přirozený, jelikož kapacita jedince udržovat intenzivní kontakt je poměrně omezená. Například u dospívajících ve školní třídě žák zpravidla vytváří 5-7 výrazných intenzivních vztahů (z toho 1-3 přátelské). Nadměrná

nezávislost podskupin může ale také signalizovat vnitřní nebo vnější rozklad základní skupiny (Hrabal, 2003).

„Školní třída bývá pro většinu dětí hlavní vrstevnickou skupinou, ve které se odehrává hledání a nalézání sebeobrazu, vlastní identity, profilování vlastního já. Postavení, které si dítě osvojí zaujímat v této skupině, hraje významnou roli i v budoucnu. Vliv kolektivu ostatních dětí se zvyšuje s nástupem puberty. Být třídou akceptován, uznán, mít respektované postavení je něco, na čem dětem záleží ve stále větší míře“ (Vacek, 2017, s. 108).

Děti na prvním stupni ještě nedokážou přiměřeně hodnotit a vnímat svou pozici ve třídě – jistým předělem k větší nezávislosti na názoru učitelů je přechod na druhý stupeň základní školy. Žáci se nejprve výrazněji identifikují se skupinou stejného pohlaví, dochází tak k diferenciaci dívčích a chlapeckých skupin. Dívčí skupiny bývají menší, na vůdčí pozici je

u nich důležitá přátelskost a taky vzhled. Chlapce stmelují společné zájmy, dominantní pozici zaujímá fyzicky nejzdatnější (Vacek, 2017). *„V návaznosti na proces dospívání se vztahy ve třídě ustalují a velmi záleží na jedincích, kteří zaujímají pozici třídních lídrů“* (ibid, s. 115). Svět chlapců a děvčat se postupně sbližuje (na střední škole i prolíná). *„Vývoj školních tříd je především ovlivněn proměňujícím se věkem žáků. Vztahy v rámci třídy vznikají, posilují se a eventuálně zeslabují na základě povrchních, náhodných či nahodilých proměných“* (Vacek, 2017, s. 114).

Normy ve třídě nebývají úplně stabilní, některá pravidla platí jen pro část třídy. Pro vnitřní život třídy jsou ale vnitřní normy důležité. *„Sociální tlaky školní třídy se týkají postojů k učení a k prospěchu, ale bývají doferencovány podle skupiny“* (Mareš, 2013, s. 580). Skupina hodnotí svoje členy také podle toho, jak se ztotožňují s jejím hodnotovým systémem. Je to tedy buď kladně (uznání, chvála, obdiv) nebo záporně (ironie, výsměch, ponižování, vyloučení ze skupiny). To také ovlivňuje soudržnost třídy (Kohoutek, 1998). Také každá podskupina si vytváří vlastní normy (a dává členům pocit bezpečí, sounáležitosti a společenského přijetí, čímž uspokojuje základní lidskou potřebu členů). *„Totéž platí o přátelských dvojicích. Pevnost přátelství závisí na prostorové blízkosti, na podobnosti statusu a domácího prostředí a na společných zájmech“* (Fontana, 2014, s. 306).

„Třída je, jako většina jiných sociálních skupin, dynamickou jednotkou, jež se neustále mění a vyvíjí“ (Fontana, 2014, s. 306). S tím se vyvíjí také vztahy uvnitř. Mezi nezávislé činitele ovlivňující stav a vývoj třídy patří početnost třídy, poměr chlapců a děvčat ve třídě, relativně stabilní školní dispozice žáků a problém diferenciacie (k centrálním charakteristikám,

s nimiž žáci do třídy vstupují, patří úroveň potencionální školní zdatnosti, tedy komplex předpokladů pro plnění požadavků školy ve vyučování), rodinné prostředí žáků a věková specifika tříd (Hrabal, 2003). „*Třída v období puberty – na druhém stupni základní školy dochází k významnému posunu ve vývoji třídní skupiny, zvláště v posledních ročnících v souvislosti s prepubertálním a pubertálním rozvojem osobnosti*“ (Hrabal, 2003, s. 48). Sílí potřeba rovnocenného partnerství a korektnosti ve vrstevnických vztazích a také zachování „pravidel hry“. Formuje požadavek úcty ze strany dospělých a více se vnímají vztahy nadřazenosti a podřazenosti (ibid).

„*Třída může žáka podporovat ve výkonech, dá mu možnost zažít úspěch před ostatními stejně jako neúspěch, naučí jej kooperovat i klikařit, spolupracovat i podvádět. Třída je svébytným a v jistém smyslu neopakovatelným seskupením individuí, konstituujících se osobností a originální sociální konfigurací žáků v sociometrickém smyslu slova. Proniknout do jejího vnitřního „neviditelného“ života je obtížné; pro poznání světa školáka je to však nezbytné*“ (Lašek, 2007, s. 13).

1.2 Sociometrie

„*Metodika diagnostiky pozic a rolí ve třídě a s ní úzce souvisejících interpersonálních vztahů je relativně dobře metodicky propracovaná, zvláště díky sociometrickým a ratingovým metodám. Do jaké pozice a role se jednatel dostane, to závisí na spolužácích a třídě jako celku, ale také na jeho individuálních charakteristikách a dispozicích*“ (Hrabal, 2003, s. 56). Diagnostikovat vztahy ve třídě můžeme pomocí pozorování, které nám může poskytnout obraz o vztazích zejména tehdy, když mají žáci příležitost vzájemného kontaktu (při skupinové práci, při společných aktivitách, apod.). Mnohé dění o třídě můžeme rovněž zjistit z individuálních rozhovorů s jednotlivými žáky (Vacek, 2017).

Sociometrie je nauka o zkoumání sociálních vztahů a o vnitřní struktuře sociálních skupin (<http://rudolfkohoutek.blog.cz/0901/sociometrie>, [online]. [cit. 2019-02-29]). Autorem sociometrie je americký psychiatr Jacob Levy Moreno (1889-1974) rumunsko-rakouského původu. Jeho původní verze rozpracovaná v letech 1916-1923 byla hodně upravována a modifikována. Vacek (2017) píše, že ji Moreno představil v roce 1934 ve svém díle s názvem *Kdo přežije? (Who will survive?)*. „*Sociometrická metoda umožňuje velmi dobrý orientační pohled na neformální strukturu pozic ve skupině*“ (Řezáč, 1998, s. 234). Údaje získané sociometrickým dotazníkem umožňují učitelům lépe vnímat strukturu třídy, lépe volit výchovné techniky a způsoby práce se skupinou a srovnávat skupinové charakteristiky třídy

v průběhu jejího vývoje. Požadavky pro sociometrický výzkum jsou takové, že bychom měli vymezit hranice skupiny (jedinci mohou volit pouze mezi členy dané skupiny) a musí být zaručena anonymita - jejich volby bude vyhodnocovat pouze vedoucí výzkumu, který také jedince neseznamuje s konkrétními výběry (Řezáč, 1998). Sociometrický výzkum užívá několika postupů, a to: pozorování vzájemných vztahů členů skupiny při nějaké činnosti, sociometrický dotazník, individuální a skupinový rozhovor, informace získané od rodičů či učitelů, posuzovací škála, sociometrická tabulka či matice, sociogram (<http://rudolfkohoutek.blog.cz/0901/sociometrie>, [online]. [cit. 2019-02-29]).

Diagnostikou třídy rozumíme poznávání zvláštností jednotlivé třídy - jejího stavu a vývoje, tedy poznávání třídy jako sociálního útvaru a žáků jako členů třídy (Hrabal, 2003). Předmětem sociálně psychologické diagnostiky třídy je tedy třída sama jako sociální útvar, její struktura (zvláště systém pozic, rolí, hodnot a norem), dynamika a vývoj, a specifika interakce a komunikace v ní. *„Celkový sociální vývoj osobnosti žáka se obvykle zřetelně promítá do jeho chování ve třídě, a to je pro učitele diagnosticky výhodné“* (ibid, s. 26). Sociologické výzkumy dle Petersonové a Wilkinsonové (in Lašek, 2007, s. 9) *„se tolik nezajímají o interakci žáků a učitelů, chápou třídu spíše jako miniaturní sociální systém, vycházející z kontextu větších sociálních systémů, jakými jsou škola a společnost.“* Odborníci formou zúčastněného pozorování sledují kulturní kontext tříd a jejich komunikační rituály (školní etnografie). *„Skupina uvnitř třídy může vzniknout mechanicky, např. zadáním úkolu předem určené skupině žáků, nebo organicky, kdy si žáci sami skupiny vytvářejí na pozadí sdílené sociální blízkosti“* (Lašek, 2007, s. 10). Sociometrie se používá ve dvou základních významech - pro označení měření sociálních jevů a pro studium malých sociálních skupin, zdůrazňujících kvantitativní postupy (Petrusek, 1969). *„Každá sociologická výzkumná technika je ostatně charakterizována tím, že ať je použita výzkumníkem jakkoli kvalifikovaným, vždy poskytuje určitý soubor dat, který lze tak či onak vyložit, použít či zneužít“* (ibid, s. 100). Moreno obvykle pokládá za specificky sociometrické techniky těchto deset technik: test seznámení, sociometrický test, test vzájemného působení, test rolí, test spontánnosti, psychodrama, sociodrama, živé noviny, terapeutický film a obecné studium jednání in situ (Petrusek, 1969). Za sociometrické výzkumné techniky lze pokládat jen takové postupy, které jsou svým předmětem orientovány na síť sociopreferenčních vztahů - nelze za ně pokládat interakční pozorování (ibid). Sociometrie se prakticky používá ke zvýšení efektivity výkonu organizačně začleněných skupin, na druhé straně pak k navození pocitu relativního uspokojení individuí ze společenského soužití v rámci soustavy malých skupin,

k odstranění napětí, minimalizování konfliktních situací, snížení jejich intenzity atd. Pojem validita, tedy platnost, nám říká, jestli výsledky měření opravdu měří to, co měřit měly. „Vzniká otázka, zda výpověď respondenta o jeho preferencích je ve shodě s jeho skutečnou sociopreferenční orientací“ (Petrušek, 1969, s. 141). Petrušek (1969, s. 143) ještě dodává, že „pojem sociometrický status, který vyjadřuje postavení individua v sociopreferenční konfiguraci, nemá jiný význam než ten, že je měřen počtem obdržených výběrů.“ Reliabilita, tedy spolehlivost testu, se obvykle měří porovnáním testu a retestu (opakovaného testu).

Sociometrie bylo asi nejvíce využíváno při zkoumání přátelských vazeb - v těchto výzkumech je každé dítě dotazováno, s kým by se nejradši kamarádilo. Děti, které jsou zde nejčastěji voleny, jsou označovány jako hvězdy, a děti nejméně volené jako izolovaní jedinci. Výsledky mohou být zakresleny v podobě sociogramu, v němž má každé dítě vepsáno své jméno (Fontana, 2014). Sociogram je grafické zobrazení výsledku zkoumání vzájemných vztahů členů skupiny. Nejprehlednější je asi terčový sociogram, protože podle polohy jedince okamžitě získáme představu o jeho pozici. Když k němu směřuje šipka od nějakého dítěte znamená to, že si ho to dítě volí za kamaráda. Na vzdálenějších kružnicích nacházíme členy s malým počtem voleb, ve středu terče pak jedince s největším počtem. „Sociometrická matice je v podstatě jednoduchou tabulkou, která zachycuje tytéž výběry jako klasický sociogram. Má oproti němu ale jednu nespornou výhodu: lze z ní velmi rychle vyčíst údaje potřebné k vyjádření určitých vlastností skupiny či postavení jednotlivce formou indexů.“ (Vacek, 2017, s. 154). Sociometrie zkoumá dynamiku vztahů v sociální skupině, vliv sociální skupiny na jednotlivce a jeho postavení v rámci skupiny. V každé školní třídě existují dva základní druhy vztahů, a to formální (pracovní, služební) a neformální (osobně výběrový). V sociometrii jedinci volí mezi ostatními, kteří jsou jim sympatčtí/nesympatčtí, kteří pomohou/nepomohou, které mají rádi/nerádi, atd. „Vzájemné volby vypovídají o atmosféře ve skupině, umožňují identifikovat různé skupinové koalice, poznat hvězdy, agresory, izolanty a outsidersy skupiny“ (ibid, s. 155). Účinnost sociometrie je závislá na tom, že musí být jasné ohraničení skupiny a zkoumané osoby se musí dostatečně znát. Základními variantami vztahů mezi dvěma jedinci jsou volby: kladné (vybírání), záporné (odmítání) nebo žádné (nevolení). „V roce 1989 seznamuje odbornou veřejnost V. Hrabal s modifikovanou sociometrickou metodou, kterou nazývá sociometricko ratingový dotazník (známý pod zkratkou SORAD)“ (Vacek, 2017, s. 156). Tato metoda bude podrobně popsána ve výzkumné části naší práce. Výstupem SORADu je pořadí žáků třídy z hlediska jejich vlivu a sympatie.

„U izolovaného dítěte bez kamarádů musí učitel myslet na to, že přátele si získáváme tehdy, když druzí vidí, že jim máme co nabídnout“ (Fontana, 2014, s. 302). Oblíbení žáci k druhým projevují stejné ohledy jako k sobě a nějakým způsobem vzbuzují důvěru. K ostatním dětem se chovají mírumilovně a naplňují skupinové potřeby tím, že ostatním dodávají povzbuzení a podporu. Oproti tomu děti, které se často dostávají do konfliktů, mají mnohem menší šanci, že budou mezi ostatními oblíbeni (ibid). Hvězdou se někdo může stát i díky slávě svého ve škole populárního staršího sourozence, anebo díky prestiži rodiče či jiného příbuzného. Izolovaný jedinec může být oddělen od ostatních rozdílnou úrovní školských schopností, odlišným socioekonomickým statutem, sociální agresí, mimořádnou bázlivostí nebo nějakým jiným druhem osobních problémů, které mohou vyžadovat zvláštní vedení či odbornou poradenskou pomoc (Fontana, 2014).

Na základě sociometrických testů zjišťujeme různá postavení (pozice) jedinců ve skupině. Například pozice star (hvězda) značí osobu populární, která získává ve skupině největší počet atrakcí (pozitivních voleb). Izolovaná osoba (outsider) je osoba, která nezískává žádnou volbu v sociometrickém testu (stojí mimo). Je sice fyzickým členem skupiny, je z psychologického hlediska je izolovaná od ostatních členů (tvoří tzv. „sociální ostrov“). Izolovaný jedinec ale sám také nikoho nevolí. Osoba v marginální pozici (okrajová, ale akceptovaná) je osoba, která získává relativně málo pozitivních voleb. Jde o osoby v tzv. hvězdném stínu. Odmítaná osoba dostává v sociometrickém testu pouze negativní volby (upoutává sice pozornost členů skupiny, ale tato pozornost má formu odmítání). Taková osoba bývá také označována jako „černá ovce“ nebo „obětní beránek“. Bývají uváděny i jiné pozice, např. fackovací panák, šašek (klaun), opozičník, svůdce, strážce demokracie, moralista, závislý soupeřník, aktivní pomocník, oponent, nezúčastněný, atd. (Kohoutek, 1998). Kohoutek (1998) ještě rozlišuje pojmy jako epigon, což je osoba, která je zastáncem neformálního vedoucího, a konformista, který se nechává vést formálním vedoucím.

„Při úvahách o složitosti výchovného procesu se ne vždy akcentuje skutečnost, že tento proces probíhá v určitém specifickém prostředí, prostředí školy, školní třídy. Žák se často chápe pouze jako izolovaný jedinec a zkoumají se jeho kognitivní procesy, motivační procesy atd. bez sociálního kontextu, v němž žije“ (Lašek, 2007, s. 36). Pozornost bychom tedy měli zaměřit na sociálně psychologické a pedagogicko psychologické činitele vlivu tohoto prostředí na žáka a učitele. *„Předpokládá se, že toto prostředí mohou nejlépe posoudit jeho tvůrci, přímí aktéři, nikoli cizí, nezúčastnění pozorovatelé. Proto se dává přednost výpovědím učitelů a žáků o tom, jak oni sami vidí, prožívají a hodnotí sociální prostředky třídy či školy.*

Údaje se získávají nepřímými metodami, především dotazníky a posuzovacími škálami“ (ibid, s. 37).

1.2.1 Klima vs. sociometrie

„Dalším užitečným prostředkem k rozpoznání dějů ve třídě je zkoumání třídního klimatu, které se může opřít o řadu k tomu dostupných standardizovaných dotazníků“ (Vacek, 2017, s. 157). Klima třídy nebo celkově školy je ovlivňováno několika determinantami, kterými jsou: zvláštnosti školy (typ školy), pravidla školního života, materiální podmínky školy, vedení školy, učitelský sbor, jednotliví učitelé (jejich věková a genderová struktura, kvalifikovanost, preferované styly výuky apod.), a také sami žáci (jejich věk, složení třídy z hlediska pohlaví nebo studijních předpokladů včetně možných limitů - znevýhodnění). Významnou roli hraje rodinné zázemí žáků a lokální hledisko (tedy spádová oblast školy). I v tomto případě platí, že využití dotazníků pro zjišťování třídního klimatu musí být uvážlivé – měli bychom respektovat doporučené postupy a instrukce (ibid).

Své sociálně psychologické klima či atmosféru má každá skupina. (Kohoutek, 1998). Klíčovým pojmem se stává sociální prostředí. Za jeho konstituující složky se považují jednak interakce žáků s učiteli, ale i žáky mezi sebou. Existují tedy pojmy jako prostředí, klima a atmosféra. Nejširším pojmem je prostředí: zahrnuje jak prostředí školy z hlediska jejího umístění v regionu (venkov, sídliště nebo město), tak z hlediska architektonického, ale patří sem i hlediska ergonomická (vhodnost školního nábytku, sdělovačů a ovladačů všech technických zařízení pro výuku), hlediska hygienická (osvětlení, vytápění, větrání), i stupeň a typ školy (základní, střední, vysoká, učiliště). Další termíny jako klima a atmosféra obsahují jen sociálně psychologickou dimenzi (Lašek, 2007). *„Klima třídy je pro nás pojmem užším a představuje trvalejší sociální a emocionální naladění žáků ve třídě, které tvoří a prožívají učitelé a žáci v interakci. Termín atmosféra užíváme v nejužším smyslu jako krátkodobé, situačně podmíněné sociální a emoční naladění ve třídě, např. v průběhu jedné hodiny, při zkoušení, kompozicích, písemných pracech, maturitách, před pololetím či závěrečným hodnocením, při státních závěrečných zkouškách. Atmosféra je měnlivá, máme však za to, že její působení je silněji prožíváno“ (ibid, s. 40).*

„Klima chápeme jako jev sociální, skupinový, který je vázán recipročně na své tvůrce: je jimi vytvářen a zároveň na ně působí“ (Lašek, 2007, s. 42). Do determinant klimatu patří také zvláštnosti vyučovacích předmětů a pedagogických situací, učitelů, školních tříd a žáků. Klima má své konstruktivní prvky (složky). Ty většinou nestojí izolovaně, ale vzájemně

na sebe působí, vytvářejí složitou strukturu. Moosovo schéma klimatu obsahuje několik dimenzí. První dimenzí je dimenze vztahová, do které spadá například zaujetí školou, kohezivnost, učitelova pomoc, apatie nebo klikaření. Dimenze osobního růstu zahrnuje nezávislost, otevřenost, integraci, soutěživost, rychlost, atd. A dimenze udržování a změny systému obsahuje například organizaci a inovaci výuky, diferenciaci žáků, individuální přístup, rozmanitost úkolů a jasnost pravidel (Moos in Lašek, 2007).

Podle Laška (2007) člověk interaguje s prostředím na třech úrovních - jednak v úzkých osobních kontaktech (mikroprostředí): rodina, okruh přátel, pracoviště, školní třída, učitel, skupina spolužáků, vrstevníků, zájmová sdružení (podněty v tomto prostředí mívají největší intenzitu, frekvenci i délku trvání), dále jde o prostředí lokální (mezzoprostředí), vymezené zhruba místem bydliště (obce) a okolí (patří sem i škola jako celek a další kulturně výchovné instituce), a poslední rovinou je širší okruh prostředí, který přesahuje rámec předcházejícího prostoru (makroprostředí), a je představován společenskými vlivy a podmínkami, které se odrážejí v životě jedince a spolupůsobí při formování jeho osobnosti. Pobytem ve společnosti si jedinec učením osvojuje sociální hodnoty - učení žáků je ovlivňováno sociálními faktory, zejména v senzitivních vývojových obdobích. Neformální skupinová struktura se vytváří až časem a učitel má tedy nepochybně, na počátku formální existence třídy, značný vliv na její klima. „Škola, učitel i třída mohou působit na žáka tak, že do školy chodí rád, je rád se svými spolužáky i učiteli; existují však i žáci, kteří se pobytu v třídě z řady důvodů vyhýbají, mívají pod nejrůznějšími záminkami časté absence“ (ibid, s. 12). Moos a Moos (in Lašek, 2007, s. 12) tvrdí, že: „žáci jsou spokojenější ve třídách, kde mají žáci dobré vztahy mezi sebou, kde učitel používá nové metody a jasná pravidla, kde jsou zohledňovány potřeby a zvláštnosti každého žáka.“

Homolová (2019) vidí jako hlavní rozdíl mezi zkoumáním klimatu třídy a sociometrií ten, že zkoumání klimatu řeší třídu jako celek (její atmosféru, naladění skupiny – a to stačí zjistit již pouhým pozorováním). Oproti tomu sociometrie zkoumá vztahy mezi členy dané skupiny (preferencie členů) a výsledkem je nějaké pořadí (hierarchie). Sociometrie zachází tedy více do hloubky, zjišťuje skupinové a individuální charakteristiky. U sociometrického výzkumu je navíc potřeba informovaný souhlas účastníků.

2 Druhý stupeň ZŠ – období puberty (pubescence)

„Náročnost druhého stupně vyplývá z výrazných hormonálních, tělesných, psychických a osobnostních změn žáků v období puberty nastupujících dříve než u minulých generací“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001, s. 48). Tyto změny zvýrazňují individuální rozdíly mezi žáky - ve snaze projevit vlastní identitu, odlišit se od druhých, ve velké kolísavosti výkonů, pracovní i životní aktivity, zájmů, citů a nálad, názorů a stanovisek, ve velké kritičnosti vůči dospělým a jejich světu, v rozporném hodnocení sebe sama, svých možností a představ o budoucnosti a budoucím povolání. *„Výrazným rysem tohoto období je také odmítání ověřených pravd a snaha prožít všechno na vlastní kůži“* (ibid). Při vhodném způsobu práce, založeném na respektování individuálních předpokladů a toleranci ke kvalitám druhých, je tato rozrůzněnost a vzájemné ovlivňování členů základem pro přirozený rozvoj všech jedinců (pro poznání života v různých situacích a vztazích, zvládání konfliktů a jejich řešení). *„Světová i domácí pedagogická zkušenost prokazuje, že integrovaná škola pro celou dětskou populaci v období povinné školní docházky je při podpoře jejího úsilí o vnitřní diferenciaci a individualizaci výuky schopna uspokojovat i speciální vzdělávací potřeby žáků mimořádně nadaných a talentovaných v různých směrech“* (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001, s. 48). Důraz je kladen na motivaci k učení, na osvojení základních strategií učení, rozvíjení vlastních schopností a zájmů, tvořivost a tvořivé řešení problémů, osvojení účinné komunikace, spolupráci a respekt k práci druhých, schopnost projevovat se jako svobodná osobnost, toleranci a ohleduplnost, na citlivý a vnímavý vztah k lidem i přírodě, ale i na znalosti a schopnosti aktivně ovlivnit situaci správným směrem, na odpovědný vztah k sobě a svému zdraví, reálný odhad vlastních možností (ibid).

Na druhém stupni základních škol se věková kategorie dětí nejčastěji pohybuje v rozmezí 11-15 let, což tedy značí období puberty. Toto období bývá ale označováno různě. Například Thorová (2015) zahrnuje celé období ve věku od 12/13 let do 19 let pod pojem adolescence (pozdní dětství). Vágnerová (2000) také tvrdí, že mnohé učebnice vývojové psychologie nerozlišují mezi pubescencí a adolescencí, ale shrnují je do jedné kapitoly pojednávající o dospívání. Ještě doplňuje, že je toto řešení možné, ale vzhledem k zásadní proměně dětské osobnosti, ke které v tomto období dochází, považuje za výhodnější rozdělit ho na dvě, poměrně hodně rozdílné fáze dospívání (ibid). *„Období dospívání je přechodnou dobou mezi dětstvím a dospělostí. Začíná přibližně v 11 letech a končí dosažením dospělosti ve 20. letech. První fáze dospívání je časově lokalizována přibližně mezi 11. – 15. rok, s určitou*

individuální variabilitou, danou v tomto případě především geneticky. Toto období je označováno jako pubescence. Dochází v něm ke komplexní proměně všech složek osobnosti dospívajícího. Nejnápadnější je tělesné dospívání, spojené s pohlavním dozríváním. V souvislosti s ním se mění zevnějšek dospívajícího a stává se podnětem ke korekci sebepojetí“ (Vágnerová, 2000, s. 209). Většina změn je primárně podmíněna biologicky, ale vždy je ovlivňují také faktory psychické a sociální. Průběh dospívání je závislý i na kulturních a společenských podmínkách, ze kterých vyplývají požadavky a očekávání společnosti ve vztahu k dospívajícím. „Dospívání představuje specifickou životní etapu, která má svoje typické znaky v rámci životního cyklu a svůj objektivní i subjektivní význam. Je to období hledání a přehodnocování, v němž má jedinec zvládnout vlastní proměnu, dosáhnout přijatelného sociálního postavení a vytvořit si subjektivně uspokojivou, zralejší formu vlastní identity“ (Vágnerová, 2012, s. 367). Vágnerová (2012) ještě období dospívání dělí na ranou adolescenci, označovanou tedy jako pubescence, která zahrnuje prvních pět let dospívání (11-15 let), a pozdní adolescenci (15-20 let). „Nejnápadnější změnou je tělesné dospívání, spojené s pohlavním dozríváním, tj. pubertou. V souvislosti s tím se mění zevnějšek dospívajícího a stává se podnětem ke změně sebepojetí i chování okolí. Biologické zrání je stimulem pro další změny, které mohou úspěšně proběhnout jen tehdy, jestliže je na ně jedinec dostatečně připraven. Je to proces, který má i svoje psychosociální důsledky“ (ibid, s. 369).

Změny v dospívání vedou ke ztrátě starých jistot a posilují potřebu orientace v nové situaci, plus potřebu nové stabilizace. Představují pro jedince určitou zátěž, kterou ale můžeme chápat i jako výzvu k osobnímu rozvoji, pokud ji jedinec dobře zvládne (Vágnerová, 2012. „Pokud je takový úkol příliš náročný, bude stimulovat různé obranné reakce. Důsledkem takové situace může být stagnace vývoje, event. dokonce vznik patologického stavu“ (Vágnerová, 2000, s. 211). Dochází k novému sociálnímu zařazení jedince, které se odráží v odlišném očekávání společnosti (na chování a výkony), i v měnícím se pojetí vlastní role. Tělesné, psychické a sociální změny v tomto období probíhají souběžně a jsou na sobě závislé (Langmeier, Krejčířová, 2006).

2.1 Tělesná proměna a její význam

Tělesná proměna je významným projevem dospívání a její subjektivní zpracování může pro pubescenta představovat určitou zátěž. Tělesné zrání je podnětem pro další změny, které mohou zdárně proběhnout jen tehdy, když je na ně jedinec dostatečně připraven. Jde o proces, který má svoje psychosociální důsledky (Vágnerová, 2000). Dospívání lze vymezit

od prvních známek pohlavního zrání až po dovršení pohlavní zralosti. Langmeier a Krejčířová (2006) vymezují ještě fázi prepuberty, která u dívek probíhá ve věku 11-13 let, u chlapců je to o 1-2 roky později. V této fázi se objevují první známky pohlavního dospívání a první sekundární znaky. Tato fáze končí menstruací a ejakulací. Druhou pubertální fázi značí jako fázi vlastní puberty, která trvá do dosažení reprodukční schopnosti, tedy období 13-15 let (Langmeier, Krejčířová, 2006).

Od uplynulého století se dospívání výrazně zrychlilo a zrychlil se i celkový růst, což se označuje jako sekulární akcelerace (Langmeier, Krejčířová, 2006). „*Období pubescence představuje pro člověka důležitý biologický mezník, dítě se mění v člověka schopného reprodukce. ... Ke změnám hormonální produkce nedochází až v pubertě, ale již nejméně 2-3 roky předtím, než dojde k viditelným tělesným změnám*“ (Vágnerová, 2012, s. 373). Sekulární akcelerace je zrychlení biologického dospívání vnějšími podněty. Tělesné dospívání se projevuje viditelnými i pocíťovanými důsledky jako je růst postavy, proměna proporcí těla, sekundární pohlavní znaky, funkce pohlavních orgánů, sexuální prožitky atd. (ibid). Vzhledem k tomu, že je zevnějšek součástí identity, bývá tělesná změna hluboce prožívána a může mít různý subjektivní význam. Záleží na atraktivitě vyspělejšího zevnějšku, psychické vyspělosti i sociálních reakcích – jedinec na sebe může být buď pyšný, anebo se za to stydět, což může vyvolat až pocit ohrožení integrity vlastní osobnosti a vést ke ztrátě sebejistoty (Vágnerová, 2012). Tělesná atraktivita má totiž značnou sociální hodnotu. „*Orientace ve změněném tělovém schématu a přijetí nové identity je proces, který určitou dobu trvá*“ (ibid, s. 374). Významná je také doba počátku dospívání – dřívější dospívání je zatěžující hlavně pro dívky, které v průměru dospívají dříve než chlapci. Tak, jak někdo dospívá předčasně, může někdo dospívat i pomaleji než ostatní, což je zase větší zátěž pro chlapce. „*Vzrůstá subjektivní význam zevnějšku*“ (Vágnerová, 2012, s. 375). Úprava zevnějšku se stává prostředkem k vyjádření identity (a odlišení se od dospělých). „*Tělové schéma je sociálním reprezentantem vlastní osobnosti. Je první informací, kterou o jedinci jakýkoliv sociální partner dostává. Změna dětského těla je tudíž zcela samozřejmě doprovázena i změnou chování lidí, s nimiž je pubescent v kontaktu*“ (Vágnerová, 2000, s. 211). Sociální reakce na nový zevnějšek se do identity pubescenta pochopitelně zabudovává. Pokud z chování lidí v jeho okolí vyplývá, že změna má spíše negativní význam, zhorší se i jeho sebehodnocení. „*Tělesné a psychické dospívání nemusí probíhat ve stejném tempu. Pokud je tělesné zrání rychlejší než psychické, duševně infantilní jedinec není vždycky schopen přijatelným způsobem je zvládnout. Tělesné změny za těchto okolností představují soubor*

negativních podnětů, něco, čeho by bylo lépe se zbavit nebo to alespoň zabrzdit“ (ibid, s. 212). Pubescent, kterému je tělesná změna nepříjemná, se tomu snaží různým způsobem bránit, například popíráním reality. Hrají zde roli i odlišnosti tělesných změn mezi oběma pohlavími. U chlapců je významný růst a rozvoj svalů (později vousy), u dívek jsou sekundární pohlavní znaky nápadnější – prsa, ochlupení (Vágnerová, 2000). Rozdílné jsou i hormonálně podmíněné fyziologické změny v dospívání, které také nebývají stejně prožívány a hodnoceny. Dívky je hodnotí spíše negativně - první menstruace (12,5-13 let) bývá přijímána ambivalentně, přičemž chlapci převážně pozitivně - cca ve 13 letech mají první ejakulaci (Vágnerová, 2012). Dospívající si rychle upevňují dovednosti vyžadující značnou sílu, hbitost, jemnou pohybovou koordinaci i smysl pro rovnováhu, a od toho plyne jejich zájem o sport (Langmeier, Krejčířová, 2006).

2.2 Psychologické charakteristiky

Současně s biologickým zráním probíhá také řada psychických změn. Ty Langmeier a Krejčířová (2006, s. 143) obecně charakterizují *„příchodem nových pudových tendencí a hledáním způsobů jejich uspokojování a kontroly, celkovou emoční labilitou a zároveň nástupem vyspělého (formálně abstraktního) způsobu myšlení a dosažením vrcholu jeho rozvoje.“* Pubescent zažívá proměnu prožívání, tedy kolísavost emočního ladění, větší labilitu a tendenci reagovat přecitlivěle i na běžné podněty. Emoce jsou u nich nápadnější a zdají se být méně přiměřené. Objevuje se u nich také větší impulsivita, nedostatek sebeovládání a zvýšení intoverze ve smyslu nechuti projevat svoje city navenek. Výkyvy v sebehodnocení a pubertální vztahovačnost jsou výrazem osobní nejistoty, která u nich vyvolává různé obranné reakce, jako například mechanismus kyvadla (zralejší jedinec se vrací k dětskému chování), nebo únik do fantazie - odpoutání od reality (Vágnerová, 2000). Závisí i na vnějších podnětech stimulujících rozvoj příslušných funkcí. *„Neuropsychický vývoj je produktem interakce zrání a specifických podnětů, které přináší i chování daného jedince“* (Kuhn in Vágnerová, 2012, s. 372). *„V průběhu dospívání dochází k zefektivnění neuronálního propojení, což umožňuje rychlejší zpracování informací a aktivizaci různých oblastí. Dochází ke zvýšení hladiny dopaminu, což je považováno také za důvod nárůstu tendence k vyhledávání vzrušujících zážitků a k riskantnímu chování“* (Vágnerová, 2012, s. 372). Dále dochází k postupnému dozrávání prefrontální mozkové kůry, kterou lze považovat za centrum rozhodování a řízení různých projevů (např. kontrolu impulsivity). Má tedy významný vliv na uvažování i chování dospívajících. *„Je důležitým předpokladem*

rozvoje kognitivních schopností díky tomu, že umožňuje zpracovat větší množství informací a diferencovat mezi nimi, tlumit ty, které přestaly mít význam a neblokovat přijetí dalších“ (ibid).

Pubescentovo chování také ovlivňuje rychleji dozrávající limbický systém, který je centrem emočního prožívání (dochází ke zvýšení intenzity emočních prožitků). Pubescenti tedy prožívají silné emoce, které ale nedokáží žádoucím způsobem regulovat. Emoce narušují schopnost uvažovat logicky, což tedy u pubescentů platí dvojnásob (Vágnerová, 2012). Pubescenti bývají nadměrně kritičtí, přecitlivělí a vztahovační, radikální. *„Je to spojeno s hormonální proměnou, která stimuluje změny v oblasti emočního prožívání. Vyskytuje se kolísavost emočního ladění, větší labilita, dráždivost, přecitlivělost a nárůst emočního zmatku. Pubescent ztrácí bývalou citovou jistotu a stabilitu“ (ibid, s. 390).* Pubescence je tedy období bouří a krizí. Význam na tom má pudový tlak spojený s pohlavním dozráváním. Objevují se časté změny nálad a také nepředvídatelnost emocí. Pubescenti mají potíže při koncentraci pozornosti, což souvisí se zvýšenou unavitelností (Langmeier, Krejčířová, 2006).

Vágnerová (2012) tvrdí, že vývoj poznávacích procesů (kognitivní vývoj) je i v tomto období výsledkem interakce zrání a učení. Ve vývoji myšlení dochází k postupnému uvolňování závislosti na konkrétní realitě, přichází schopnost uvažovat abstraktně. Pubescenti začínají zobecňovat své poznatky a usuzují logické závěry. Pubescenti připouštějí variabilitu různých možností řešení daných situací, dovedou uvažovat systematictěji a s úvahami experimentují (kombinují je, propojují). Přichází také změna vztahu k časové dimenzi - významu nabývá budoucnost (úvahy o budoucnosti, ale i minulosti). *„Změna v hodnocení časové dimenze se opět odrazí v celkovém přístupu ke světu i k sobě samému“ (Vágnerová, 2000, s. 219).* Může ovlivnit i základní psychické potřeby, jako je potřeba rozvoje nové identity, potřeba seberealizace a především potřeba otevřené budoucnosti (ibid). *„V období dospívání se rozvíjí i metakognice, zlepšuje se odhad vlastních schopností a dovedností“ (Vágnerová, 2012, s. 383).* Dochází k introspekci, tedy uvažování o sobě i svých kompetencích (ibid).

„Přechod na druhý stupeň základní školy je důležitý mezník, v této době se postoj ke škole začíná jednoznačněji diferencovat. Pubescenti začínají uvažovat o obsahu a smyslu výuky, v závislosti na vývoji poznávacích procesů chápou její význam pro budoucnost“ (Vágnerová, 2012, s. 412). Motivace k učení závisí na úspěšnosti daného jedince v určitém předmětu, a také na jeho postoji k němu - jestli ho baví nebo nebaví, jak je užitečný, apod. (ibid).

V rámci celkového vývoje dochází také ke změně způsobu myšlení. Dospívající je schopen uvažovat abstraktně i o variantách, které zatím reálně nenastaly. Langmeier a Krejčířová (2006) toto období přiřazují k Piagetovu stadiu formálně logických operací, které pubescentům umožňuje také nový způsob morálního hodnocení – objevují se častěji mravní soudy, které berou ohled na druhého. Vágnerová (2000, s. 218) tvrdí, že „*jakmile si pubescent osvojí hypotetické myšlení, je svými schopnostmi natolik okouzlen, že je začne považovat za všemocné.*“ Dodává také, že „*hypotetické uvažování je možné chápat i jako úvahu o budoucnosti*“ (ibid). Pubescenti jsou přesvědčeni, že lze všechno snadno vyřešit. Pubescent také často podléhá svému klamu, že jeho myšlenky, pocity a zkušenosti jsou zcela výjimečné, jeho nechuť ke kompromisům a korekci vyplývá z jeho nejistoty. Erikson (in Vágnerová, 2000, s. 222) „*chápe období dospívání jako fázi hledání rozvoje a identity.*“ Pubescenti usilují o hlubší sebepoznání, překračují hranici aktuálního sebepojetí. Mnohé složky jejich dosavadní identity se skutečně mění (například vzhled). „*Pro sebepoznání je užitečné srovnání s jinými lidmi*“ (Vágnerová, 2000, s. 224). Důležitá je sebeúcta dospívajících, která bývá v tomto období labilní a velmi zranitelná (ibid). Podle Piagetova (in Heidbrink, 1997) dělení morálky na heteronomní a autonomní se dospívající nacházejí již na úrovni té autonomní. Jde o to, že zde „*pravidlo není již dítětem chápáno jako zvnějšku přicházející neměnný zákon, nýbrž jako výsledek svobodného rozhodnutí, spočívajícího na vzájemné dohodě*“ (ibid, s. 58). Dochází zde k důraznějšímu vnímání pravidel, o kterých se vyjednává demokratickou cestou za pomoci spolupráce a respektu. „*Něco je morální tehdy, pokud je to spravedlivé. Americký psycholog Lawrence Kohlberg (1927-1987) se především zajímal o důvody, které vedou lidi k tomu, aby něco považovali za spravedlivé nebo nespravedlivé. Všichni víme, že naše názory na spravedlnost nejsou vždy druhými sdíleny*“ (Heidbrink, 1997, s. 68-69). Kohlberg tedy sepsal několik příběhů s dilematem. Dilema je tísnivá situace, kdy se musíme rozhodovat mezi tím, jestli je rozhodnutí morální nebo nemorální. Rozdíl mezi různými argumenty na Kohlbergovy dilemata Kohlberg (in Heidbrink, 1997) vysvětluje rozdílnými morálními stupni, kterých je celkem šest (rozdělených po dvou do třech stadií) a jen málo jedinců za celý svůj život dojde k tomu poslednímu. Pubescenti se nacházejí ve druhém stadiu (konvenčním), a to díky zpochybňování autorit. Jedinci ve věku 13-14 let se nejčastěji nacházejí mezi 2. a 3. stupněm. (Vacek, 2008). Druhý stupeň zde značí účelové myšlení, tedy účelové uspokojování vlastních potřeb, ale i respekt k zájmům druhých. Třetí stupeň pak značí shodu s ostatními - člověk chce plnit očekávání blízkých, je pro něj důležité

mít dobré úmysly a pomáhat druhým. Vlastnostmi člověka na tomto stupni by měly být přátelskost, slušnost, zdvořilost (Heidbrink, 1997).

2.3 Oblast socializace

„V procesu rozvoje individuální identity hraje velkou roli přechodné stadium tzv. skupinové identity“ (Vágnerová, 2000, s. 228). Ta podporuje nejistou a nejasnou individuální identitu dospívajícího jedince. Vytváří se prostřednictvím ztotožnění se se skupinou, která jedince přijatelným způsobem definuje, čímž také podporuje jeho sebevědomí. V období pubescence mají tedy velký význam normy stanovené vrstevníky, které mají většinou přednost před normami rodiny (ibid). „Současní dospívající usilují o co nejranější získání větších práv a svobody rozhodování, ale povinnosti a zodpovědnost dospělosti přijímají jen velmi neochotně. Délka období dospívání, především jeho psychosociálního aspektu, narůstá, dříve začíná a později končí.“ (Vágnerová, 2012, s. 368).

Sociální role pubescenta prochází proměnou, která je ovlivněna jeho tendencí k osvobození se ze závislosti na rodině, což vede ke změně jeho chování. Odmítá nadřazenost autorit, jako jsou rodiče a učitelé, a je k dospělým netolerantní. Zvyšuje se tedy význam a vliv vrstevnické skupiny. Role, kterou dospívající získá ve vrstevnické skupině, má pro jeho identitu velký význam (Vágnerová, 2000). *„Komunikace pubescenta s dospělými je typická vzájemným neporozuměním a zvýšeným napětím, i konflikty. Dospívající si vytvářejí komunikační styl, který je typický užíváním určitých obrátů, preferencí některých slov, specifických oslovení, jakousi šroubovaností a teatrálností“ (ibid, s. 231). V průběhu dospívání se mění také role žáka. Pubescent uvažuje o jejím obsahu a o smyslu její existence (bere v úvahu vztah role žáka k vlastní budoucnosti). „Zkušenost s určitým hodnocením vlastního výkonu, a z toho vyplývající relativní pozici ve třídě, vede ke stabilizaci individuálních norem, tzv. osobního standardu“ (Vágnerová, 2000, s. 234). Pubescent považuje za důležité v roli žáka se příliš nenamáhat, pokud to není nezbytně nutné. „Větší nápor nejasného a nesrozumitelného učiva je odmítán, protože posiluje osobní nejistotu“ (ibid). Pubescenti zpochybňují význam školních znalostí, úspěšnost ve škole pro ně přestává být cílem a stává se prostředkem. „Smysl role učitele je dán především jeho vztahem k výuce. Pubescenti oceňují učitele, který nezdůrazňuje svou nadřazenost a autoritu“ (Vágnerová, 2000, s. 236). V tomto období jde o potřebu demonstrovat kritičnost než o skutečné zhoršení vztahu k učiteli. „Dospívající usilují i ve škole o rovnoprávnou diskuzi, o možnost projevit svůj názor a vydobýt si přijatelnou pozici, být respektováni. Negativismus a odmítání požadavků učitele je běžným*

způsobem obrany dospívajících, kteří nejsou schopni reagovat zralejším způsobem“ (Vágnerová, 2012, s. 414-415). Je tu i tendence provokovat učitele (žák chce spravedlnost, stabilitu názoru, profesní schopnost, apod.). Obsah a smysl role učitele je z pohledu pubescentů dán především jeho vztahem k výuce (ibid).

V období pubescence dochází také k proměně rodinných vztahů. Pubescent se začíná osamostatňovat ze závislosti na rodičích a značný význam pro něho mají jeho vrstevníci, se kterými se ztotožňuje (Vágnerová, 2012). Citová vazba k rodičům není zrušena, ale proměněna (je stále ještě silná). *„Pocit jistoty a bezpečí, který vazba na rodinu poskytovala, se transformuje do symbolické roviny a funguje stejně účelně, i když už pouze ve vědomí jedince“* (Vágnerová, 2000, s. 237-238). Dospívající se na rodiče často obracejí o pomoc a podporu. Řada rodičů se obává, že jejich děti ještě nejsou připraveny pro samostatný život a snaží se tak svůj výchovný vliv ještě zvyšovat (Lašek, 2007). *„Adolescenti prosazují mnohdy názory, o kterých ví, že je rodiče či učitelé nebudou akceptovat; brání však tyto své názory, protože je považují za legitimní“* (ibid, s. 25). Také ale rady svých rodičů validizují a uvědomují si, že jim jsou schopni pomoci. Rozumí jim více než dříve. Podobně jsou schopni pozitivně vnímat takové učitele, kteří svými postoji dávají najevo ochotu pomoci – plus, je-li to třeba, mají schopnost vystoupit z role učitele a snaží se porozumět jejich názorům a postojům (Lašek, 2007). Pubescent se chce odlišit - zpochybňuje hodnoty a normy svých rodičů, a to dokonce i ty, které sám považuje za dobré. Experimentuje se svojí emancipací – *„naivita a okouzlení novými kompetencemi jej vedou k pocitu všemocnosti. Povinnosti mu v rodině nabývají, ale práva ne. V období dospívání dochází ke zdánlivému konfliktu potřeb rodičů a dospívajících. Rodiče si potřebují udržet citový vztah dítěte a nejsou někdy schopni či ochotni akceptovat jeho proměnu“* (Vágnerová, 2000, s. 239). Také si potřebují uchovat autoritu. Na druhou stranu *„pubescenti se potřebují uvolnit z infantilní závislosti a rodinné zázemí považují za samozřejmost, která by je neměla omezovat v jejich osamostatnění“* (ibid). Pokud je rodina příliš autoritativní, tak se v ní dítě může rozvinout jako pasivní, submisivní jedinec, který nemá dost sil (ani potřebné vlastnosti) na sebeprosazení a odpoutání se z ní (Vágnerová, 2000, s. 241). Pubescenti dovedou své rodiče i ocenit, nejvíce si u nich váží upřímnosti a statečnosti (významná je ale také stabilita, spolehlivost a jednoznačnost rodičovského chování).

Snaha o osamostatnění bývá doprovázena orientací na jiné sociální skupiny než je rodina. Pro toto období je důležité přátelství, ale i první lásky, tedy počáteční experimentace s partnerskými vztahy. *„Touha po důvěrném vztahu s přítelem se objevuje již na počátku*

puberty. *Přátelské vztahy jsou charakteristické vzájemností a intimitou*“ (Vágnerová, 2000, s. 249). Vzájemnost znamená možnost sdílet různé vnitřní pocity, názory a životní zkušenosti, a intimita zahrnuje tři oblasti: možnost se svěřit, důvěrnost a výlučnost. Vrstevnická skupina přináší jedincům vzájemné sdílení pocitů, porozumnění a důvěru. (ibid). Starší pubescenti se potřebují odlišit od dětí i dospělých, a tuto potřebu signalizují úpravou zevnějšku, specifického životního stylu, zájmů, hodnot apod. (Vágnerová, 2012). Vrstevnická skupina má své vlastní hodnoty, normy a ideály. „*Vrstevníci se stávají neformálními autoritami, které mohou mít za určitých okolností větší vliv než dospělí*“ (Vágnerová, 2000, s. 244). Vrstevnická skupina slouží jako základ pro porovnání zkušeností, příslušnost k ní se projevuje konformitou k jejím normám (ibid). „*Potřeba vytvořit vlastní pravidla vyplývá z tendence osamostatnit se z vazby na skupinu dospělých*“ (Vágnerová, 2000, s. 245). Role, kterou pubescent získá mezi vrstevníky, pro něj má značný význam, protože ve větší míře závisí na jeho osobnostních kvalitách a kompetencích. Pubescenty nejvíce oceňovanou kompetencí je inteligence a na ní závislá vzdělanost. Proces socializace ve skupině má několik fází: 1. adaptace na skupinu, 2. přijetí skupinové identity a 3. postupné osamostatňování - pokles konformity a větší kritičnosti ke skupině, k jejím normám a aktivitám (ibid). Významným socializačním faktorem je škola, která „*zajišťuje pro osobu žáka dva hlavní socializační procesy: vztah žáka k učiteli a škole a vztah žáka k vrstevníkům*“ (Kropáčová, 2008, s. 7). Dále vrstevnická skupina patří mezi hlavní činitele socializace. Příslušníci střední a starší generace stále neberou dospívající jako plně odpovědné a sobě rovné bytosti, zatímco vrstevníci si navzájem poskytují uznání. „*Zatímco dospělí stále naléhají na poslušnost, plnění úkolů, kázeň a snaží se často nepřiliš úspěšně posilovat takové vlastnosti, jako je píle, pravidelnost aktivit a vytrvalost, vrstevníci jsou přitažliví tím, že nabízejí kooperaci, empatii a společné zážitky*“ (Jedlička, 2015, s. 40).

V této době již není jedinec pozitivně akceptován bez ohledu na své chování. Svou pozici si tedy musí nějak vydobýt. Jedním z úkolů puberty je dosažení nové přijatelné pozice, a tím potvrzení určité jistoty (Vágnerová, 2000). V dětství uspokojovala potřebu jistoty závislost na rodině, ale nyní jedinec potřebuje změnit její charakter. Potřeba jistoty a bezpečí bývá v této době uspokojována právě vrstevnickou skupinou. „*Specifickou a obvykle osobně významnou skupinou je školní třída, protože zde dospívající tráví poměrně hodně času. Nelze ji vyměnit za jinou*“ (Vágnerová, 2012, s. 427). Pubescenti oceňují, když je někdo chytrý. Na počátku dospívání bývají party převážně složeny z jedinců stejného pohlaví, od 13 let se to ale začíná kombinovat (hledání, experimentování, proměnlivost). Dívky mívají menší počet

blízkých přítelkyň než chlapci – u chlapců jsou vztahy povrchnější. „*Podmínkou rozvoje přátelství je shoda v mnoha oblastech*“ (ibid, s. 432). Kamarádi se také vzájemně ovlivňují. „*Existence blízkého přítele přispívá k osobní vyrovnanosti, posiluje sebevědomí a sebejistotu*“ (Vágnerová, 2012, s. 433).

Pubescence je období prvních lásek, přičemž zpočátku se jedná především o projevy zvědavosti. Tělesné dospívání je spojeno s rozvojem erotických pocitů - přitažlivost, obvykle vázaná na atraktivitu zevnějšku či chování, podněcuje tendenci navázat bližší kontakt, sjednání schůzky a tím považovat chození za potvrzené. „*První pokusy o párový vztah mohou mít alespoň dočasně základní znaky intimacy: poskytování a přijímání emoční podpory, sdílení pocitů, otevřenou komunikaci, vzájemné porozumění a ocenění*“ (Vágnerová, 2012, s. 435). Pubescenti dovedou mluvit o sexu se svými kamarády, ale před partnerem se stydí (sexuální téma v nich sice vyvolává příjemné vzrušení, ale tuto potřebu zatím uspokojují jen v teoretické rovině nebo autoerotickými praktikami, tj. masturbací). „*Partnerský vztah lze chápat i jako zdroj poznání, respektive sebepoznání na jiné úrovni*“ (ibid, s. 436).

Konec puberty je spojen s důležitým sociálním mezníkem, kterým je ukončení povinné školní docházky a volba další vzdělávací cesty, která už není povinná a funguje jako předstupeň určité profesní role (Vágnerová, 2000).

„*Dospívání je náročné vývojové období. Dospívající s postižením si začínají silně uvědomovat svou odlišnost i fakt, že jsou omezeni a některé věci jsou pro ně nedostupné. Vadí jim, že nemohou dělat to, co by chtěli, a proces osamostatňování a odpoutávání od rodiny je o to těžší*“ (Pugnerová, Kvintová, 2016, s. 244). V období dospívání vstupuje do popředí problém sebehodnocení, který zvyšuje koncentraci pozornosti na sebe sama - tento proces souvisí s výskytem úvah o svých možnostech v životě (ibid). Výsledkem bývá zvýšená sebekritičnost a odmítání dosavadní identity. Na významu nabývá ideál identity, který si pubescent utváří, ale může být pro něj nebezpečný. Mezi ideálem a realitou je určitý rozpor, který je pak příčinou mnoha frustrací a zklamání. „*Je to období hledání smyslu života, které je obtížné u zdravých jedinců a u jedinců s postižením o to těžší, neboť ten se cítí ohrožen a žije v nejistotě a z obav ze ztráty žádoucí pozice mezi lidmi*“ (Pugnerová, Kvintová, 2016, s. 245). Skrze negativní zkušenosti může být sebehodnocení ještě labilnější. „*Jedinci s postižením mohou trpět pocitem odlišnosti od normy, kterou pak chápou jako méněcennost, a mohou si ji nést až do dospělosti*“ (ibid). Může se objevit nedůvěra ve své možnosti a obavy z budoucnosti, nebo naopak egoismus a přeceňování vlastní osoby. Tito jedinci se také mohou za svou nápadnost a odlišnost stydět. Montessoriová (in Hájková, Strnadová, 2010) označuje

fázi 12-18 let jako optimální pro přijetí role ve společnosti dospělých - dítě získává citlivost pro spravedlnost a lidskou důstojnost, důvěru ve vlastní schopnosti.

3 Inkluzivní vzdělávání

Inkluzivní vzdělávání je variantou vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (nebo jedinců nadaných). Žák se speciálními vzdělávacími potřebami je bez individuálního speciálně pedagogického přístupu v procesu vzdělávání „znevýhodněné a výrazně limitované z důvodu zdravotních či sociálních omezení“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001, s. 57). Podle školského zákona (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>, [online]. [cit. 2018-11-20]) se dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností (na rovnoprávném základě s ostatními) potřebuje poskytnutí podpůrných opatření (o těch bude pojednáno níže). „*Postupně se daří měnit pohled na tyto děti ve smyslu odklonu od negativního popisu jejich neschopností směrem ke zdůrazňování jejich výkonů a aplikaci humanistického modelu řešení celé problematiky*“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001, s. 57). Stěžejní je odstraňování segregovaného vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich integrace do běžného vzdělávacího proudu, tedy zabezpečení rovného přístupu ke vzdělávání pro všechny děti (ibid). V roce 2016 vstoupila v platnost vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, která upravuje pravidla vzdělávání těchto žáků. Umožňuje jim vzdělávání v běžných školách – tedy zavádí do České republiky inkluzivní vzdělávání. Inkluze znamená také společné vzdělávání. Inkluzivní tendence ve vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami narážejí na nedostatečnou připravenost škol na práci s těmito dětmi, a to po stránce profesní, personální i technické. Již v Bílé knize (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001, s. 58) se píše, že „*princip inkluze je možné realizovat pouze v součinnosti se zásadní reformou školského systému jako celku*“. Základní školy se speciálními vzdělávacími programy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nadále existují například pro ty, kteří z různých důvodů nemohou uspět v běžné základní škole, ale měly by předcházet stigmatizaci, která by je mohla dále omezovat ve výběru profesní dráhy. Rozhodnutí je na rodičích, ve které škole nechají své dítě se vzdělávat (ibid).

„*V současné době zaznamenáváme zvyšující se počty žáků s problémy v učení. Tento nárůst, který je v rozporu s poklesem celkového stavu žáků ve školách, představují žáci s neurologickou či s psychiatrickou diagnózou, k nimž se vztahují i žáci s poruchami učení, soustředění, děti s hyperaktivitou a z ní vyplývajícími poruchami chování, resp. s emočními poruchami. Přibývají počty dětí ohrožených ve vývoji v důsledku znevýhodňujícího socio-ekonomického prostředí*“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001, s. 58).

Zisk inkluze by měl být oboustranný, tedy jak pro inkludované žáky, tak i pro jejich spolužáky, kteří se tak přirozeným způsobem učí přijímat a chápat jinakost (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001). Problém je ale ten, že když inkluze nefunguje pořádně ve společnosti, nemůže pořádně fungovat ani ve škole.

Výraznou roli hraje poradenský systém, který spoluvytváří potřebné podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Mělo by směřovat k posílení prevence sociální patologie ve školách a školských zařízeních, a k tvorbě inkluzivního prostředí ve třídách a školách. *„Je třeba rozšiřovat vědomosti o speciálně pedagogických postupech a metodách práce mezi pedagogickými pracovníky běžných škol všech stupňů“* (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001, s. 58)

V dnešní době již zcela přirozeně uznáváme právo všech lidí na vzdělávání (v přirozeném, nerestriktivním prostředí), které je zakotveno i v mezinárodních úmluvách. *„Existují minimálně dvě teoretické koncepce vzdělávací inkluze, které se ve vzdělávacích systémech řady zemí Evropy prakticky realizují často paralelně. V rámci první z nich jsou ke vzdělání přiváděni nově žáci, kteří byli dříve z edukačního procesu v důsledku těžkého zdravotního postižení zcela vyloučeni – tj. „osvobození“ od školní docházky. Takto chápáná inkluzivní vzdělávací praxe sleduje respektování práva každého dítěte na vzdělání, ať už v běžné nebo speciální škole, v domácím či ústavním prostředí, ve zdravotnickém zařízení aj. Druhá koncepce inkluze směřuje k tomu, že všechny děti z jedné územní oblasti navštěvují stejnou místní školu a jsou společně vzdělávány přiměřeně svým zájmům, schopnostem a nadání. Tato koncepce s sebou přináší praktický předpoklad, že se všechny školy a školské systémy otevrou všem dětem a strukturálně se změny tak, aby jako inkluzivní vzdělávací zařízení začleňovaly postižené i nepostižené žáky a umožňovaly jim společně se vzdělávat“* (Hájková, Strnadová, 2010, s. 7). Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je oproti intaktní žákovské populaci poměrně nízký. Většina dětí, které řadíme k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, byla již dříve ve školách integrovaná. Jsou to žáci s relativně nízkou mírou potřeby podpůrných opatření (např. děti se specifickými poruchami učení nebo děti zdravotně či sociálně znevýhodněné apod.).

Pojem „speciální vzdělávací potřeby“ se používá již od roku 2004, tedy od vzniku školského zákona. Pojem inkluze (z anglického slova inclusion) znamená zahrnutí, v širším pojetí příslušnost k celku (ibid). Školský zákon zajišťuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami nárok na vzdělávání, které odpovídá jejich vzdělávacím potřebám a možnostem. V současné době je kladen důraz nikoliv na kategorie postižení, ale na míru podpory, kterou

daná osoba potřebuje. Tím se také zamezuje zbytečného nálepkování daných jedinců, jelikož „*dva lidé se stejným typem postižení mohou mít zcela jiné potřeby*“ (Hájková, Strnadová, 2010, s. 18). Hájková a Strnadová (2010, s. 39) také tvrdí, že „*inkluzie ve školách nemusí vždy fungovat tím správným způsobem*“ a mezi nejčastější důvody uvádějí nedostatečnou osvětu a informovanost těch, kteří jsou do školní praxe bezprostředně zapojeni, změny zrealizované příliš rychle nebo příliš pomalu, nedostatečné využití zdrojů k zabezpečení inkluze (služby asistence, dopravy do školy aj.) a nedostatečnou komunikaci s rodiči.

Podstatou inkluzivního modelu vzdělávání je rovné zacházení s různorodostí, tedy takové jednání, které je založeno na akceptaci rozdílnosti žáků v edukačním procesu, neusilující o překonání této rozdílnosti strategiemi selekce či asimilace (Hájková, Strnadová, 2010). Většina lidí se staví proti inkluzi z důvodu toho, že mají strach z neznámého. „*Postoje získáváme v průběhu života, a to vzděláváním, sledováním veřejného mínění a sociálními kontakty. Dosáhnout dlouhodobé změny postojů je tedy možné prostřednictvím vzdělávání a sociálních kontaktů. Jinými slovy, čím více jsou žáci a studenti vystavováni interakci s vrstevníky se speciálními vzdělávacími potřebami, tím větší je šance pozitivně ovlivnit jejich postoje k osobám s těmito potřebami obecně*“ (Hájková, Strnadová, 2010, s. 65). Postoje dětí vůči jejich vrstevníkům s postižením jsou výrazně formovány nejen postoji svých rodičů, ale také postoji jejich učitelů a ředitelů škol (ibid).

Cílem procesu inkluze je podle Akčního plánu inkluzivního vzdělávání na období 2016-2018 (http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/apiv_2016_2018.pdf, [online]. [cit. 2019-07-13], s. 1) „*nastavení pozitivních podmínek pro vzdělávání všech žáků tak, aby při zabezpečení adekvátních podpůrných opatření, nezbytných pro zajištění vzdělávacích potřeb každého žáka, bylo možné vzdělávání uskutečňovat přednostně v hlavním vzdělávacím proudu.*“ Zastřešujícím dokumentem tohoto plánu je Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020.

Inkluzivní otázky jsou poměrně mladé. Inkluzivní vzdělávání by mělo být součástí společenského procesu, který se má snažit podporovat každého jedince tak, aby se mohl plně účastnit života společnosti (sociální inkluze) a měl přístup ke všem jejím zdrojům (školství, zaměstnání, bydlení, volný čas apod.). V inkluzivní škole je samozřejmostí různorodé složení kolektivu, v němž má každý žák nárok na individuální přístup (Vosmik, 2018). Všichni žáci by měli zažívat úspěch.

Nároky inkluzivního vzdělávání jsou opravdu velké a je zřejmé, že v Česku nás k němu čeká ještě dlouhá cesta. V našich podmínkách bychom měli tedy spíše mluvit o společném

vzdělávání jako systému podpůrných opatření, která postupně umožňují lepší podmínky pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (Vosmik, 2018).

3.1 Integrace vs. Inkluze

Pojem inkluze je často zaměňován s pojmem integrace. Integrace znamená začleňování (zapojení) různých skupin do společnosti jako celku (Vosmik, 2018). Tento pohled ale zvýrazňuje jedincovu jinakost a stále ho někam zařazuje. V inkluzivním vzdělávání jde o odklon od diagnostických kritérií. Jinakost je zde vnímána jako něco přirozeného. Integrace a inkluze se také liší v pohledu na neúspěch žáka ve škole, kdy v případě integrace je vina přičítána dítěti, které nezvládá nároky školy. Za to při inkluzi se překážky hledají v systému, který se musí přizpůsobovat potřebám žáka (ibid).

Inkluze je tedy záležitost mladší než integrace. Také se říká, že inkluze je vyšší stupeň integrace. Podle Lechty (2016) je zásadním obratem směrem k inkluzivnímu trendu zveřejnění Deklarace ze Salamanky v roce 1994. Tato deklarace požaduje budování inkluzivních škol přijímajících všechny žáky, s ohledem na jejich různorodost, a reagujících na jejich potřeby. Objasňuje principy inkluze a přehodnocuje edukační potřeby ve smyslu teze „škola pro všechny“. Požaduje, aby všechny děti navštěvovaly běžné školy co nejbližší svému bydlišti.

Podle Lechty (2016, s. 37) je hlavním rozdílem to, že *„do konceptu inkluzivní edukace musíme zařadit mnohem širší populaci, než jsou pouze žáci s postižením a narušením (na které především cílí koncept integrace).“* Lze také konstatovat, že inkluze je cílem a integrace je cestou, jak ho postupně dosáhnout (ibid).

3.2 Normalita

Inkludovaným žákem tedy rozumíme takového žáka, který se nějakým způsobem odlišuje od normy. *„Normalita je specifický stav vyjádřený vlastními charakteristikami, kterými mohou být normy. Normalitu můžeme také považovat za jev, který odpovídá očekávání, tedy předem stanovené normě“* (Pugnerová, Kvintová, 2016, s. 13). Také můžeme souhlasit s tím, že hranice normy jsou pohyblivé a normalita může být posuzována podle mnoha kritérií, například dle četlosti - statistická norma. Dále může být norma sociokulturní, funkční, mediální, nebo také zdraví jako norma (ibid).

Označení „normální“ většinou znamená něco obvyklého, samozřejmého, všedního, obyčejného, přirozeného, zdravého, důvěrně známého, nevzbuzujícího odpor či pochybnost,

nebo přijímaného s vnitřním souhlasem. Kdežto jako anormální a nenormální vystupuje všechno neobvyklé, divné, nesamozřejmé, neobyčejné, nevšední, mimořádné, výjimečné, nepřirozené, úchylné, nezdravé, překvapující, vyvolávající odpor či nechuť, odpudivé a zvláštní (Mokrejš, 2002).

„Normalita a normální nepředstavují nic předem daného, vypracovaného a neměnného, co lze snadno a bez obtíží rozpoznat a identifikovat“ (Mokrejš, 2002, s. 59).

3.3 Inkludovaný žák

Pod pojmem inkludovaný žák zde rozumíme žáka se speciálními vzdělávacími potřebami vzdělávaného v běžné škole a třídě, mezi intaktními spolužáky (jde tedy o individuální inkluzi). Chtěli bychom vás zde seznámit s diagnózami žáků, kteří se zúčastnili našeho výzkumu.

3.3.1 Žák s ADHD + dyslexie, dysgrafie, dysortografie

ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder), tedy syndrom poruchy pozornosti spojený s hyperaktivitou, patří do skupiny specifických (vývojových) poruch chování. Pugnerová s Kvintovou (2016, s. 170) tvrdí, že se jedná *„o jednu z nejčastěji diagnostikovaných poruch chování v celosvětovém měřítku.“* Vyskytuje se přibližně u 5-10% dětí, častěji u chlapců (ibid). Bývají to děti s průměrnou až nadprůměrnou inteligencí, které trpí poruchami chování, a často i učení (nejčastěji právě dysgrafií, dysortografií, dyslexií), od mírných po těžké.

Mezi nejčastější projevy, které se vyskytují ve školním věku, patří porucha pozornosti, hyperaktivita, impulzivita, psychomotorický neklid, rušivost (nedokážou koordinovat a ovládat energetický výdej, jsou rychle snadno unavitelní a z toho pak i podráždění), neschopnost zorganizovat si věci kolem sebe, mají extrémní citové reakce, problémové nepředvídatelné chování, problémy se sociálním začleněním, neschopnost samostatné práce, sociální nevyzrálost, infantilita, ale také ochota pomáhat, pocity vnitřní nejistoty, trapnosti, nedostačivosti, vnitřního chvění a chaosu, tréma, stavy úzkosti a kolísavost výkonu. Důležité je si uvědomit, že *„výše uvedené projevy jsou odrazem syndromu hyperaktivity, tudíž si je dítě „nevytváří cíleně, ale vytváří se mu vnitřně“ (Pugnerová, Kvintová, 2016, s. 176).*

Matějček (in Pugnerová, Kvintová, 2016) zavedl několik zásad přístupu k dítěti s ADHD, které je však třeba vždy upravovat a zaměřovat podle individuální povahy případu: trpělivost a klid, povzbuzovat a chválit nejen za dobrý výkon, ale hlavně za projevenou snahu,

pravidelný režim, spolupráce s dítětem, pracovat málo a často, využít zájem, zabránit pocitům méněcennosti, vytvořit ovzduší spolupráce v rodinném prostředí, spolupracovat se školou a učiteli a častá zpětná vazba.

„Hyperaktivita je nejnápadnější, protože neklidné dítě, které chvílku neposedí, dokáže své okolí dohnat k šílenství“ (Reimann-höhn, 2018, s. 16). Později se ale tento vnější neklid mění ve vnitřní nervozitu. Reimann-höhn (2018) za příznaky považuje dítě nadměrně upovídané, které se vrtí a kroutí, leze do výšek (bez ohledu na to, kde se nachází) a je neschopné tiše si hrát. *„Impulzivita často způsobuje jejich sociální vyloučení. Neustále bez rozmyslu pronáší věci, které ostatní zraňují. Vyrušují, protože se nedokážou ovládat, nedokážou počkat, skáčou do řeči“* (ibid, s. 16).

Dyslexie, dysgrafie a dysortografie patří mezi specifické (vývojové) poruchy učení. Žáci s těmito poruchami tvoří nejpočetnější skupinu inkludovaných žáků vzdělávaných v běžných školách (Lechta, 2016).

3.3.2 Žák se suspenzivním ADD a sníženou adaptabilitou

ADD je porucha pozornosti. *„Nepozornost se projevuje ve všech oblastech života a má negativní dopad hlavně ve škole, při učení nebo studiu“* (Reimann-höhn, 2018, s. 15). Tito jedinci přehlíží detaily a z nepozornosti se dopouštějí mnoha chyb. Nedokážou se dlouho soustředit a mají problémy také s nasloucháním. Začnou třeba spoustu projektů, ale jen s těžší některý dotáhnou do konce, je pro ně tedy těžké plánovat (ibid).

Puberta zde zpravidla trvá déle a při doprovodné medikaci se často dostavuje později (nebo extrémně brzy). Obecně se tedy dostaví později, z čehož plyne, že děti zůstávají déle dětmi, a také rostou pomaleji. *„Prospívá jim hudba, pohyb, systémy odměn a fixní body v průběhu dne“* (Reimann-höhn, 2018, s. 140).

Suspenzivní znamená, že příznaky jedince nejsou úplně jednoznačné pro „čistou“ formu ADD. Snížená adaptabilita značí sníženou schopnost a dovednost přizpůsobení se.

3.3.3 Žák s odlišným mateřským jazykem

V případě žáků s odlišným mateřským jazykem nedochází k systémové segregaci, tedy nejsou automaticky zařazováni do speciálních škol, ale jsou automaticky inkludováni do běžných škol. Napříč tomu ale většina škol na tyto žáky dobře připravena není (<https://docplayer.cz/299314-Zaci-s-odlisnym-materskym-jazykem-v-ceskych-skolach.html>, [online]. [cit. 2019-04-03]).

Pro tyto žáky je vyučovací jazyk cizím jazykem (pokud jim škola nezařídí vzdělávání v jejich jazyce). Neznalost vyučovacího jazyka velmi ovlivňuje úspěšnost těchto žáků. Jazyková bariéra je tedy jejich hlavním znevýhodněním při vzdělávání.

Vzdělávání těchto žáků ovlivňuje skutečnost, že do naší republiky přicházejí cizinci a s nimi i jejich děti. „*Většina z nich absolvuje školní docházku ve školách s českým vyučovacím jazykem, ačkoli tento jazyk není jejich mateřský a dobře jej neovládají*“ (Kropáčová, 2008, s. 7). Důležitá je tedy potřeba tolerance a porozumění ve vztahu k žákům odlišného mateřského jazyka. Záleží především na učiteli (na jeho kompetencích, osobním nasazení a trpělivosti), jak bude učení těchto dětí úspěšné.

Existuje teorie bilingvismu, tedy dvojjazyčnost v životě jedince, kterou přináší zvýšená mobilita populace. Cizinců v České republice totiž neustále přibývá. Cizinci v České republice mají v oblasti vzdělávání stejná práva a povinnosti jako občané České republiky. Minimalizaci předsudků k těmto žákům nám přináší multikulturní výchova.

Bilingvismus je tedy schopnost jedince mluvit dvěma jazyky. Je to určitý druh komunikační kompetence, která umožňuje realizovat různé komunikační potřeby pomocí dvou jazyků. Významná je situace, kdy dítě přichází do školy se znalostí svého mateřského jazyka, ale silným vlivem vyučovacího jazyka, spolužáků a kamarádů, nutnosti pracovat s psanou formou tohoto jazyka (učebnicemi, knihami, ale také vlivem médií i celkově jazyka ve společnosti), plus nedostatkem kontaktu s jazykem mateřským, se mu stane bližším (dominantním) jazyk nový, většinový, jazyk vyučovací. Zvláště pokud rodina tohoto žáka plánuje v České republice svou budoucnost (Kropáčová, 2008).

„*Ideální období k osvojování jazyků je pravděpodobně kolem 5. – 6. roku věku dítěte*“ (Štefánik in Kropáčová, 2006, s. 29). „*Pokud je druhý jazyk osvojen před 11. rokem věku dítěte, ovládá jej dítě na stejné nebo podobné úrovni jako jazyk první*“ (ibid).

Bilingvismus je tedy dokonalé či aktivní užívání dvou jazyků či schopnost mluvit dvěma jazyky, ale není specifikováno, zda se skutečně jedná o dokonalé ovládnutí všech čtyř jazykových dovedností (poslech s porozuměním, čtení s porozuměním, ústní projev a písemný projev). Rozlišuje se ještě aditivní bilingvismus – příslušník většinové společnosti (a tedy mluvčí většinového jazyka) si osvojuje druhý jazyk (světový nebo jazyk některé z menšin žijící na území státu), přičemž nedochází k ohrožení znalosti jazyka prvního, nebo dokonce k jeho nahrazení jazykem novým. Na druhé straně subtrakční bilingvismus – dítě z menšiny si začne osvojovat většinový jazyk na úkor jazyka menšinového, především během školní docházky (pro jeho mateřštinu tak vzniká „nebezpečí“, že bude dlouhodobě

zatlačována do pozadí, zatímco druhý, většinový jazyk se po osvojení stane pro dítě dominantním, jelikož je lépe využitelný ve společnosti). Takto ale také vzniká nebezpečí dvojstranné polojazyčnosti. Velkým problémem je, když se dítě nenaučí ani jeden z jazyků správně. „Dochází k tomu nejčastěji u dětí-emigrantů nebo dětí-cizinců v příslušné zemi. Nedokonalé osvojení obou jazyků označujeme jako dvojstranná polojazyčnost. Znamená to, že mluvčí získá v obou jazycích jen velmi omezenou kompetenci“ (Kropáčová, 2006, s. 34). Příčiny mohou být různé, například když rodiče mluví různými jazyky (takzvaná smíšená manželství). Mezi nevýhody dvojjazyčnosti může patřit také míchání jazyků. „Dvojjazyčné děti na jedné straně vzbuzují obdiv okolí pro své napříměrné jazykové dovednosti, na straně druhé jsou však často terčem předsudků a posměchu pro svou jinakost“ (Kropáčová, 2006, s. 51).

3.3.4 Žák se zrakovým postižením

„Zrak je jedním ze základních smyslů člověka. Prostřednictvím zraku člověk získává většinu informací o okolním světě“ (Pugnerová, Kvintová, 2016, s. 240). Významně záleží na době vzniku, kdy porucha zraku vznikla - ke zrakovému postižení může dojít již od narození, nebo v průběhu života. „Pokud člověk přišel o zrak do pátého až sedmého roku života, neuchoval si zrakovou představu použitelnou pro život a je vlastně srovnatelný s jedinci nevidícími od narození“ (ibid). Při ztrátě zraku v tomto období „má zraková představivost tendenci zmizet, což se potvrzuje i tím, že takoví jedinci si neuchovávají žádnou zrakovou představivost ani ve snech“ (Pugnerová, Kvintová, 2006, s. 240). Dítě je tedy vlastně sensoricky deprivované – nemůže informace získávat běžnou zrakovou cestou, kterou běžní jedinci získávají až 80% informací (Finková, 2011).

Při vstupu do školy bývají tyto děti sociálně a emocionálně nevyzrálé, zvýšeně závislé na dospělých, nesamostatné a hůře pohyblivé. Často u nich dochází k odkladu školní docházky o jeden rok. Záleží na hloubce postižení, ale většinou mají tyto děti u sebe asistent pedagoga (jako jedno z podpůrných opatření), který může pomoci zapojit dítě do pohybových aktivit, aby nebylo ohroženo.

Žák, který se zúčastnil našeho výzkumu, má tuto zrakovou vadu: zraková ostrost pravého oka snížena do pásma těžké slabozrakosti, levého do praktické nevidomosti. Zrakové vnímání je také oslabeno nystagmem a výraznou světloplachostí. Škála zrakových vad je velmi široká. Praktická nevidomost podle Dotřelové (in Finková, 2011, s. 14) značí „pokles centrální zrakové ostrosti pod 3/60 – 1/60 včetně, binokulární zorné pole je menší než 10°, ale větší než

5° kolem centrální fixace.“ 3/60 zde můžeme vysvětlit tak, že to, co běžný člověk vidí z 60 metrů, tento jedinec vidí ze 3 metrů. Nystagmus značí nekontrolované, rychlé a trhavé pohyby očí (většina lidí při něm ,má zároveň i špatný zrak). „Skupinu osob se zrakovým postižením na úrovni nevidomosti lze vymezit jako osoby s nejtěžším zrakovým postižením“ (Finková, 2011, s. 17). Existují tři typy nevidomosti, a to nevidomost praktická, skutečná a plná. Liší se od sebe navzájem především možnostmi využití zorného pole a zrakovou ostrostí, ale také možnostmi rozlišení světla a tmy (světlocit). Nevidomé osoby získávají informace především cestou sluchovou a hmatovou (ale i čichem a chutí), což ale nemůže plně nahradit některé zkušenosti získané prostřednictvím zraku. Vidící jedinec se nejdříve zrakem zaměřuje na předmět jako celek a teprve potom si všímá detailů. Nevidomý jedinec oproti tomu vnímá nejdříve detaily především s pomocí hmatu (jednotlivé části předmětu, objektu), a teprve potom si je skládá do celku a vytváří si celkovou představu o předmětu (ibid). Osoby slabozraké lze také dělit do několika skupin, například Dotřelová (in Finková, 2011) rozlišuje lehkou a těžkou slabozrakost. Těžká slabozrakost bývá v některých případech vymezována už i jako zbytky zraku, tedy jako mezní skupina mezi slabozrakými a nevidomými. „Slabozrakost je možno vymezit jako orgánové postižení obou očí, které způsobuje jedinci potíže, i když vada byla optimálně korigována“ (Finková, 2011, s. 15). Projevuje se u nich větší unavitelnost v důsledku zvýšené potřeby neustálé koncentrace pozornosti na dění kolem sebe, což se odráží také například v pomalejším tempu práce či studia (ibid).

Pro jedince se zrakovým postižením je důležitý rozvoj ostatních kompenzačních činitelů (vyšších i nižších) pro vytváření adekvátních představ o světě a propojení představ a realit. Významné je také dodržování zásad zrakové hygieny (Finková, 2011).

3.3.5 Žák s Aspergerovým syndromem

„Říká se, že lidé s Aspergerovým syndromem si někdy připadají, jako by přišli z jiné planety, jako Marťané, kteří se sem nehodí“ (Radková, Hořejší, 2018, s. 11). Mají totiž problém především s porozuměním různých sociálních situací, do nichž se dostávají. Chybí jim schopnost výkladu všech signálů nutných k jejich správnému pochopení, tedy rozluštění symbolů v řeči, gestech, mimice či postoji těla, rozšifrování různých narážek, jinotajů, emocionálních reakcí, vzájemných vztahů mezi lidmi, souvisejících okolností apod. Problémy jim činí hlavně neverbální komunikace. „Málokdy se dostatečně zorientují v tom, co je v daném okamžiku společensky vhodné či naopak nežádoucí, a tak často reagují z našeho pohledu nepřiměřeně či neslušně“ (Radková, Hořejší, 2018, s. 12). To se projevuje tak, že

volí buď špatný obsah slova nebo neadekvátní emoční úroveň (tón hlasu, mimiku), způsob své reakce (bláznivý smích, chichotání, agresivní či necitlivý postoj vůči ostatním), apod.

„Hlavními příznaky tohoto syndromu jsou omezené sociální dovednosti, neobratnost udržovat konverzaci v pravém slova smyslu a hluboký zájem o specifickou oblast nebo určitý jev“ (Attwood, 2005, s. 20). Silnou stránkou bývá schopnost myslet nezvyklým, často obohacujícím způsobem, schopnost koncentrace, vytrvalost. Vzhledem k sociální neobratnosti jsou neúspěšnější v oblastech, jež nevyžadují vysoký stupeň sociální inteligence (James, 2008). Typická je pro ně pečlivá řeč, nerovnoměrně rozložené schopnosti, vynikající dlouhodobá paměť, intenzivní soustředění na věci, které je zajímají. Často se straní se spoužáků, mívají málo kamarádů a stávají se terčem posměchu druhých (Attwood, 2005). Některé sociální dovednosti se mohou teoreticky naučit, ale použít je v běžném životě už moc neumí. Užívá se například nácviku sociálních dovedností, modelových situací, vysvětlení situací nebo her na spolupráci (ibid). Radkovová a Hořejší (2018) dodávají strukturované učení, behaviorální terapii a nácvik funkční komunikace.

Jen těžko si s nimi popovídáme. Nedokáží se přirozeně zapojit do hovoru, neudrží jeho linii, mluví překotně a často zdánlivě bez souvislostí. Jejich povídání je pro ostatní obvykle nudné, nepochopitelné, směšné nebo nevhodné (nejčastěji se drží vlastního monologu o předmětu svého zájmu, a ten opakovaně a detailně rozebírají). *„Takovými jednostrannými monology o jim dobře známých věcech řeší svou nejistotu v sociálním kontaktu“* (Radkovová, Hořejší, 2018, s. 12). Při rozhovoru se na partnera většinou nedívají (oční kontakt nevyhledávají, může jim být i nepříjemný). Typické je pro ně také *„mluvení pro sebe, mručení, pobrukování či vydávání různých zvuků“* (ibid, s. 12). Svět kolem sebe se snaží pochopit logicky, neustále hledají systém, řád, algoritmus, přesné hranice... *„Mají sklon neustále přehodnocovat své předchozí myšlenky či závěry, připomínat si a rozebírat již známé skutečnosti“* (Radkovová, Hořejší, 2018, s. 13). Informace potřebují přijímat postupně – bývá pro ně problém zpracovat více pokynů najednou. *„Snahu o koncentraci navíc narušuje velké množství podnětů, které většina z nás ani nevnímá, neboť je automaticky eliminujeme jako nepodstatné“* (ibid). Je-li podnětů nadmíru, může u nich stres vyvolaný neschopností je třídít a interpretovat spustit i nepřiměřenou reakci, jako je vztek, křik nebo agrese. Jejich jiné, nedokonalé vnímání světa jim brání rozlišit, co je či není reálné. Tito jedinci mívají různé obavy, strachy, které pro nás mohou být banality, ale u nich jsou to až fobie. Špatně snáší i drobné frustrace. Začlenění do běžné školy by u nich neměl být problém, inteligence a další

rozumové schopnosti nebývají nižší než u ostatních dětí - IQ bývá spíše vyšší (Radková, Hořejší, 2018).

Termín Aspergerův syndrom poprvé v odborné publikaci použila Lorna Wingová v roce 1981. Označila jím takové jedince, jejichž charakteristiky a chování odpovídaly popisu příznaků, na které upozornil již vídeňský pediatr Hans Asperger (Attwood, 2005). Ten v roce 1944 podal zprávu o některých svých pacientech, u kterých pozoroval zvláštnosti v komunikaci a poruchu společenské přizpůsobivosti. Ta zahrnovala nedostatek empatie, abnormální pohled, nouzi o vyjadřovací prostředky a gesta, excentricitu a nedostatek smyslu pro humor. Zdůraznil také jejich citlovt a výstřední zájmy. Ve stejné době (1943) podal zprávu o podobných pozorováních i americký psychiatr Leo Kanner (James, 2008). Lorna Wingová vymezila základní klinické příznaky Aspergerova syndromu, a to: nedostatek empatie, jednoduchá nepřiléhavá a jednostranná komunikace, omezená případně neexistující schopnost navazovat a udržet si přátelství, pedantsky přesná, jednotvárná řeč, nedostatečná neverbální komunikace, hluboký zájem o specifický jev či předměty, nemotornost a nepřirozené pozice. K tomu pak tvorba nových slov (novotvary) a citlivost smyslů na zvuky, dotyk, atd. (Attwood, 2005).

Aspergerův syndrom je porucha autistického spektra. Jde o vrozené postižení, které vzniká v časně fázi vývoje mozku a jeho příčina není zcela jasná. Osoby s Aspergerovým syndromem oproti autistům komunikují a nemívají problém se slovní zásobou nebo vyjadřovacími schopnostmi, ale přesto mají komunikační potíže, jelikož jejich řeč málokdy odpovídá sociálnímu kontextu (Radková, Hořejší, 2018). Patří mezi pervazivní vývojové poruchy, což je skupina poruch charakterizovaná kvalitativním zhoršením vzájemných společenských interakcí a způsobů komunikace, a také omezeným, stereotypně se opakujícím repertoárem zájmů a aktivit. Tyto abnormality jsou pronikavým rysem chování jedince ve všech situacích, i když jejich stupeň může být různý. Většina těchto jedinců má normální inteligenci, která je ale obvykle značně nemotorná. Toto onemocnění se vyskytuje převážně u chlapců (Mezinárodní klasifikace nemocí: 10. revize, 2000).

Tito jedinci touží splynout s ostatními, stojí o oblibu. Aspergerův syndrom měli i mnozí slavní, jako například Isaac Newton, Vincent van Gogh, Andy Warhol či Albert Einstein (James, 2008).

3.4 Podpůrná opatření

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami nebo nadaných vymezuje školský zákon. Říká, že dítětem, žákem či studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření, a zároveň definuje, v čem tato opatření spočívají. Spočívají tedy v poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení, v úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče nebo prodloužení délky středního či vyššího odborného vzdělávání až o dva roky, v úpravě podmínek přijímacího řízení ke vzdělávání a ukončování vzdělávání, v použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů, v úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy, ve vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu, ve využití asistenta pedagoga nebo dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící, nebo například v poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>, [online]. [cit. 2019-04-08]).

Podpůrná opatření se člení do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti, a mohou se také kombinovat. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení (kterým je speciálně pedagogické centrum nebo pedagogicko psychologická poradna), za to podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Podmínkou poskytování podpůrných opatření je informovaný souhlas zletilého žáka/studenta nebo jeho zákonného zástupce.

Škola zpracovává plán pedagogické podpory, nepostačuje-li samotné zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb žáka při vzdělávání. Plán pedagogické podpory zahrnuje zejména popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka, podpůrná opatření prvního stupně, stanovení cílů podpory a způsobu vyhodnocování naplňování plánu. Škola ho průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Ředitel školy může s písemným doporučením školského poradenského zařízení povolit žákovi vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu (nebo na jeho žádost), ten dále specifikuje vyhláška

č. 27/2016 Sb.: Individuální vzdělávací plán zpracovává škola, je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka, přičemž vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice. Zpracování ve spolupráci se školským poradenským zařízením zajišťuje ředitel školy. Individuální vzdělávací plán obsahuje údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem, identifikační údaje žáka a údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na vzdělávání žáka. V individuálním vzdělávacím plánu jsou dále uvedeny zejména informace o úpravách obsahu vzdělávání žáka, časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání, úpravách metod a forem výuky, a hodnocení žáka, případně úpravě jeho výstupů (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>, [online]. [cit. 2019-03-30]).

Vyhláška č. 27/2016, Sb. upravuje pravidla vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Popisuje zde podpůrná opatření: Podpůrná opatření prvního stupně představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání, a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Podpůrná opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost. Pokud k naplnění vzdělávacích potřeb žáka nepostačuje poskytování podpůrných opatření prvního stupně, doporučí škola nebo školské zařízení žákovi využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení za účelem posouzení jeho speciálních vzdělávacích potřeb. Podpůrná opatření se poskytují samostatně nebo v kombinacích různých druhů a stupňů v souladu se zjištěnými speciálními vzdělávacími potřebami žáka. Konkrétní druh podpůrného opatření lze poskytovat pouze v jednom stupni. Tato vyhláška také definuje funkci asistenta pedagoga. Ten poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání žáka či žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rozsahu podpůrného opatření, dělá přímou pedagogickou činnost při vzdělávání a výchově podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele, zaměřenou na individuální podporu žáků, a práce související s touto přímou pedagogickou činností, podporu žáka v dosahování vzdělávacích cílů při výuce a při přípravě na výuku, přičemž je žák veden k nejvyšší možné míře samostatnosti. Dále výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků a další činnosti spojené s nábívkou sociálních kompetencí. Plus také pomocné výchovné práce zaměřené na podporu pedagoga zvláště při práci se skupinou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, pomocné organizační činnosti při vzdělávání skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, pomoc při adaptaci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na školní prostředí, pomoc při komunikaci se žáky, zákonnými zástupci žáků

a komunitou, ze které žák pochází, nezbytnou pomoc žákům při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání nebo školské služby, a pomocné výchovné práce spojené s nácvikem sociálních kompetencí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>, [online]. [cit. 2019-03-30]). Asistent pedagoga bývá přidělen až od třetího stupně podpůrných opatření.

4 Související výzkumy

V knize s názvem *Determinanty inkluze osob se zdravotním postižením* Horváthová (in Finková, Langer, 2014) uvádí výzkum *„Znalosti učitelů na běžných základních školách o žácích se specifickými vzdělávacími potřebami a inkluzi“*, ve kterém proběhla analýza odborné literatury, analýza dokumentů a strukturovaný rozhovor s otevřenými a zavřenými otázkami. Výzkum probíhal na prvním a druhém stupni základních škol v Olomouci. Zjistilo se, že kvalita a kvantita poznatků pedagogů závisí na věku respondentů – mladší skrz studium předmětu speciální pedagogiky na vysoké škole mají v této oblasti vyšší úroveň znalostí. Pojmy integrace a inkluze bývají stále zaměňovány, což potvrdil i tento výzkum. Na 92,7% základních škol v Olomouci se nachází žák se specifickými vzdělávacími potřebami, přičemž jen 48% pedagogů využívá při hodinách technické pomůcky (především u dětí se sensorickým postižením). Za nejobtížnější učitelé považují nutnost organizace výuky tak, aby měli dostatek času jak pro integrovaného žáka, tak pro ostatní. Objevily se také nedostatky v oblasti právního povědomí. Respondenti ve věku 50-59 let nejevili zájem o další vzdělávání, vzhledem k tomu, že se jim blíží odchod do důchodu, jim to prý přijde zbytečné. Pedagogové vidí pozitiva v rozvoji osobnosti a v přirozenějším sociálním prostředí, a jsou také přesvědčení (po minimálně roční práci s těmito žáky), že inkluze jednoznačně vhodná je (ale zase ne úplně pro všechny – např. vážné poruchy autistického spektra, neslyšící a kombinovaně postižení). Je třeba dodat, že tento výzkum by také mohl být výrazně ovlivněn existencí Univerzity Palackého v Olomouci, kde se dá studovat speciální pedagogika. Došlo se k závěru, že poznatky učitelů by měly být dále rozvíjeny, a to zejména zvyšováním motivace pedagogů. Druhý výzkum, který nás v této knize zaujal, nese název *„Sebehodnocení osobních a odborných kompetencí asistentů pedagoga“* a realizovali ho Michalík, Langer, Švecová a Křížkovská (ibid). Prostřednictvím elektronického dotazníku odpovídalo 838 asistentů pedagoga (785 žen – 94%, 53 mužů), z nichž 53% mělo maturitu, 27% bylo vysokoškoláků, 10% vyučených, 9% mělo vyšší odborné vzdělání a 1% základní vzdělání. Výzkumu se zúčastnily všechny kraje České republiky kromě plzeňského. 686 asistentů fungovalo u jedinců se zdravotním postižením, 30 u zdravotně znevýhodněných a 122 u sociálně znevýhodněných. *„Dle názorů asistentů nemá rozdílné vzdělání vliv na chybějící kompetence potřebné pro výkon profese“* (Finková, Langer, s. 129). *„Asistenti pedagoga, kteří absolvovali další kurzy k doplnění či rozšíření své odborné kvalifikace, hodnotí svou připravenost na práci s žáky lépe.“* (ibid, s. 124). Jen 10% účastníků výzkumného šetření se domnívá, že povinnosti, které vycházejí z jejich profese, neodpovídají kompetencím,

získaným během přípravy a dalšího vzdělávání – a to nejvíce v oblasti především prolínání role asistenta a učitelem.

Další zajímavý výzkum týkající se naší oblasti jsme našli v knize s názvem *Společenské aspekty inkluze* (Šmelová, Suralová, Petrová, 2017). Byl to výzkum zkušeností se vzděláváním žáků s mentálním postžením na základních školách. Hlavním cílem bylo získat informace o vzdělávání žáků s mentálním postižením na běžných základních školách. Použil se dotazník, který měl 9 položek (6 uzavřených, 3 otevřené) metodou účelového výběru, která je nejrozšířenější technikou spočívající v cíleném vyhledávání účastníků na základě charakteristických kritérií. Šlo o záměrný výběr prostřednictvím instituce – základní soubor tvořili pedagogové základních škol v regionu Rožnovsko a Valašskomeziříčsko, kteří tam vzdělávají žáky s mentálním postižením. Celkem bylo tedy 49 respondentů. Výsledky zjistily, že více inkludovaných je zde na 1. stupni (67%). Poměrně stejně zastoupeno na vesnici jako ve městě. Na druhém stupni je dle vyjádření pedagogů situace náročnější. Oblasti, ve kterých se nejčastěji objevují problémy zde vyšly v 37% jako výukové, v 35% to byla oblast vztahů se spolužáky a v 25% špatná komunikace s rodiči. Individuální integraci žáka s lehkým mentálním postižením na základních školách doporučuje více než polovina pedagogů (ibid).

Třetí knihou, kterou jsme vybrali, je kniha s názvem *Inkluze ve škole a ve společnosti jako interdisciplinární téma*. Zde se nám líbil výzkum „*Česká veřejnost a inkluzivní vzdělávání – postoje a jejich souvislosti optikou kvantitativního výzkumného šetření*.“ Usilovali zde o zmapování postojů české veřejnosti k inkluzivnímu vzdělávání – jestli je vhodné pro všechny žáky, pro koho je přínosné, a jaké má v této souvislosti povinnosti škola. Zaměřuje se na postoje ke konkrétním skupinám žáků s postižením (smyslovým, mentálním a fyzickým), zajímalo je v jaké míře jsou tito žáci českou veřejností akceptováni v běžné třídě, které sociodemografické charakteristiky respondentů ovlivňují jejich postoje k inkluzi, jestli kontakt s lidmi s postižením nebo poruchami chování ovlivňuje míru akceptace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve školním prostředí, a jaké jsou vztahy mezi akceptací vzdělávání žáků s různým typem postižení. Výzkum proběhl metodou výběrového šetření – standardizované řízené rozhovory. Postoje k inkluzivnímu vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami byly respondenty deklarovány prostřednictvím souhlasu s osmi tezemi (= žáka kolektiv běžné třídy mezi sebe nepřijme; v běžné škole se není možné dostatečně věnovat těmto žákům; pro všechny žáky v běžné třídě je prospěšné, když se společně s nimi vzdělává i tento žák; tento žák má právo chodit do běžné třídy v běžné škole;

vadilo by mi, kdyby tento žák chodil do třídy s mými dětmi; každá škola musí zajistit takové podmínky, aby se v ní mohl vzdělávat i tento žák; přítomnost tohoto žáka ve třídě má negativní vliv na kvalitu výuky ostatních; pro rozvoj tohoto žáka je mnohem lepší, aby se vzdělával v běžné třídě). Pro názornost byly v dotazníku pro každý typ zdravotního postižení uvedeny příklady situací nebo chování, které přibližovaly laické veřejnosti o jakého žáka by se mohlo jednat. Stejně výroky (teze) posuzovali pro každý ze čtyř typů postižení nebo znevýhodnění (celkem tedy 32 výroků). Odpovědi byly čtyřstupňovou likertovou škálou (zcela/spíše ne/souhlasím). Výsledkem bylo, že nejpříznivěji jsou respondenty přijímáni žáci s tělesným postižením, následnováni žáci se smyslovým postižením. Nejméně pak žáci s poruchami chování a mentálním postižením. Vliv věku respondentů na tyto postoje se ukázal málo významný, i když u starších věkových kategorií je možné zaznamenat nižší akceptaci inkluzivního vzdělávání. Vcelku dobře je tedy přijímána inkluze žáků s fyzickým postižením. Obecně také platí, že nižší míru akceptace inkluzivního vzdělávání vyjadřují respondenti s nejnižším vzděláním (základním a vyučením) – toto však neplatí v případě inkluze žáků s poruchami chování a mentálního postižení, tam je to stejné ve všech vzdělanostních skupinách. Ženy vykazují nižší sociální distanci, a také mladší respondenti vyjadřují pozitivnější vztah k těmto lidem (především u tělesně postižených). Neprojevilo se jednoznačný vliv věku na postoj k inkluzi. Negativní postoje tvoří neviditelnou, avšak o to silnější bariéru pro plné začlenění těchto jedinců. Pozitivní postoje tvoří jeden z významných faktorů při vytváření podmínek pro rovnoprávný přístup ke vzdělávání. Existuje vztah mezi kontaktem s lidmi s postižením a postoji vůči vzdělávání těchto žáků, ale je nepřilíš silný. „Za nejefektivnější strategii, která má zlepšovat postoje k inkluzi, se považuje právě kontakt s osobami s postižením a jejich větší začlenění a viditelnost v nejrůznějších kontextech. Podpora pozitivních postojů k inkluzi ve vzdělávání by měla jít ruku v ruce se snahou zprostředkovat kvalitní kontakt s osobami se speciálními potřebami a s jejich životní realitou a naopak“ (Bartoňová, Vítková, Bočková, 2016, s. 42).

VÝZKUMNÁ ČÁST

V této části práce představíme náš sociometrický výzkum. Všechny tabulky, grafy a obrázky uvedené v této části práce jsou vlastní tvorby (vytvořeny s pomocí počítačového programu k metodě SORAD).

5 Výzkumné šetření a jeho metodologie

Počátkem výzkumného šetření bylo zmapování situace inkludovaných žáků na druhém stupni základních škol v Třebíči. To proběhlo formou e-mailů, které jsme zaslali do všech základních škol v Třebíči (je jich 7), s informacemi o daném výzkumu – květen/červen 2018. Jedna škola se nám neozvala vůbec, druhá umožňovala výzkum jen pro své absolventy, třetí prý inkludované žáky ve škole neměla a čtvrtá výzkum odmítla. Zbyly nám tedy tři školy, ze kterých jsme získali 6 tříd s inkludovaným žákem.

Předmětem zkoumání byl především vztah žáků k inkludovanému spolužákovi. Výzkum jsme realizovali na začátku září roku 2018. Nejprve jsme ve školách rozdali informované souhlasy, které měly žáci nechat doma podepsat rodičům a vyjádřit tak souhlas či nesouhlas s výzkumem. Jakmile žáci donesli podepsané informované souhlasy třídnímu učiteli, mohli jsme přijít výzkum zrealizovat. Výzkumu se tedy zúčastnili pouze ti žáci, kteří s výzkumem souhlasili. Aby byl výzkum validní, mělo by se ho zúčastnit alespoň 90% žáků z celé třídy, což se nám získat povedlo.

K realizaci našeho výzkumu jsme zvolili sociometrickou metodu, konkrétně sociometrický ratingový dotazník – metodu SORAD. Tato metoda je určena zejména pro diagnostiku školních tříd a jiných malých sociálních skupin. Výsledkem je nejen míra vlivu a sympatie žáka ve třídě, ale také celková charakteristika struktury skupiny (soudržnost, emocionální atmosféra). Žáci v daných třídách dostali k vyplnění dotazník (záznamový arch – viz. Příloha č. 20), který obsahoval kromě data, názvu školy, třídy a jména daného žáka, také jména všech žáků ve třídě a za nimi tři sloupce. Žáci do jednoho sloupce určovali míru vlivu a do druhého míru sympatie spolužáků (škálou 1-5). Do třetího sloupce pak napsali slovní hodnocení, doplnění, okomentování jejich volby. Následně jsme vyhledali kurz metody SORAD, abychom mohli získaná data vyhodnotit (jelikož to bez kurzu nejde). Osvědčení o absolvování přikládáme v Příloze č. 21. Na kurzu jsme získali počítačový program k této metodě, do kterého jsme přepsali data z vyplněných záznamových archů od žáků, a vyhodnotili.

Vzhledem k tomu, že náš zkoumaný vzorek obsahuje žáky s různým postižením či znevýhodněním, nemůžeme naše výsledky zobecnit. Jde tedy o výzkum smíšený.

5.1 Cíle výzkumu

Naším cílem bylo zjistit, jak jedince s postižením či nějakým znevýhodněním intaktní spolužáci ve třídě berou. Jestli je berou jako plnohodnotné členy třídy, nebo jestli jsou nějak utlačováni, vylučováni či opovrhováni. Dále také jaký mají tito žáci vliv na ostatní, jak jim jsou sympatičtí, a kolik mají ve třídě kamarádů. Chtěli jsme zjistit, jak působí inkluze na vztahy ve třídě.

Dílčím cílem bylo udělat si kurz na metodu SORAD a naučit se ji používat.

5.2 Výzkumné otázky

VO1: Jak bude inkludovaný žák ve třídě vnímán?

VO2: Bude mít ve třídě inkludovaný žák nějaký vliv a sympatie?

5.3 Metody sběru dat

Metodou sběru dat bylo dotazování pomocí Sociometrického ratingového dotazníku.

5.3.1 Metoda SORAD

Metoda SORAD, neboli sociometrický ratingový dotazník, je jedna z metod sociometrie.

Žáci vyplňují dotazník, kde na škále 1-5 hodnotí míru a vliv ostatních ve skupině (třídě). Škála zní: 1 – nejvlivnější žák třídy, 2 – patří mezi několik nejvlivnějších, 3 – má průměrný vliv jako většina žáků, 4 – má slabý vliv, 5 – nemá žádný nebo téměř žádný vliv (hodnotí se jaký vliv má na ostatní). Vzájemné domlouvání se zakresluje výsledky. Sympatie se hodnotí dle stupnice: 1 – velmi sympatický, 2 – sympatický, 3 – ani sympatický, ani nesympatický, 4 – spíše nesympatický, 5 – nesympatický. Ve třetím sloupci se pak píše odůvodnění svých sympatií/antipatií. „Zpracování získaných číselných údajů je v zásadě možné dvojím způsobem podobně jako v jiných sociometrických dotaznících: ve formě matice (číselně), nebo ve formě sociogramu (graficky)“ (Hrabal, 1969, s. 100).

„Spojením nadprůměrného skóre v obou dimenzích získáváme informaci o „sociální špičce třídy“ (elitě, hvězdách). Její složení má vysokou výpovědní hodnotu o tom, jaké klima ve třídě vládne, jaké interní nepsané hodnoty třída uznává a především, jaká kvalita vztahů ve třídě převažuje“ (Vacek, 2017, s. 156). Jsou-li nejvlivnějšími a nejoblíbenějšími žáky ti, kteří patří k dobrým žákům z hlediska prospěchu i kázně, pak jsou vlastně cíle školy (pedagogů i žáků) shodné a práce s takovýmto kolektivem přináší užitek oběma stranám. Získají-li dominantní

vliv ve třídě žáci problémoví, pak je třeba zasáhnout směrem k oslabení jejich pozic (ibid). „*Soulad mezi oblíbeností a vlivem může nastat i v případě, kdy je dítě v obou dimenzích hodnoceno „na konci řady“.* Nevlivné a neoblíbené dítě je přirozeně potencionálním objektem možných ústrků od spolužáků až na úroveň šikany“ (Vacek, 2017, s. 156). Varianta velmi vlivný a neoblíbený zase zakládá úvahu, zda se nejedná o někoho, kdo si svůj vliv získává silou, zastrašováním, agresivitou. Při aplikaci této metody je třeba respektovat některá pravidla. Předně nelze získaná pořadí žákům sdělovat. „*Je možno s nimi hovořit celkově o situaci ve třídě, nikoliv však o jejich vlastním umístění, protože by to mohla být pro ně zraňující informace*“ (Hadj Moussová, Duplinský a kol. in Vacek, s. 156).

„*Oblíbenost je vázána na kamarádské chování, dobrou schopnost komunikace, smysl pro humor, toleranci, pozitivní emoční ladění, otevřenost a ochotu pomáhat*“ (Hrabal, 1969, s. 425). Pro získání vlivu jsou důležité určité schopnosti a osobnostní vlastnosti - vlivní jedinci mívají dobré rozumové schopnosti, obvykle kombinovanou s vysokou sociální inteligencí. Bývají sebejistí, vyrovnaní a dominantní, pro ostatní imponující, a proto jim přiznávají větší vliv a moc. Mívají takové vlastnosti, jaké by chtělo mít mnoho ostatních a které odpovídají vrstevnickému ideálu (ibid).

5.4 Charakteristika zkoumaného vzorku

V popisu kapitol a podkapitol sice uvádíme jednotně slovo žák, ale účastníky výzkumu byly ovšem i dívky. Přesněji se tedy výzkumu zúčastnilo 6 inkludovaných žáků, z toho 2 žákyně (na ZŠ Horka-Domky a na ZŠ Kapitána Jaroše). Zkoumaným vzorkem byly třídy s inkludovaným žákem, na 2. stupni základních škol v Třebíči. Ze 7 základních škol v Třebíči nám výzkum umožnily pouze 3, a to ZŠ Bartušková, ZŠ Kapitána Jaroše a ZŠ Horka-Domky. Tříd bylo celkem 6. Na ZŠ Bartušková se výzkumu účastnily dvě 7. třídy, jedna 8. třída a jedna 9. třída. Na ZŠ Horka-Domky se zúčastnila jedna 7. třída a na ZŠ Kapitána Jaroše také jedna 7. třída. Podrobněji:

1. ZŠ Bartušková – 7. třída: inkludovaný žák s ADHD + dyslexie, dysgrafie, dysortografie, který má 3. stupeň podpůrných opatření + asistenta pedagoga
2. ZŠ Bartušková – 7. třída: inkludovaný žák s Aspergerovým syndromem, který má 2. stupeň podpůrných opatření
3. ZŠ Bartušková – 8. třída: inkludovaný žák se suspenzivním ADD a sníženou adaptabilitou, který má plán pedagogické podpory (1. stupeň podpůrných opatření)

4. ZŠ Bartušková – 9. třída: inkludovaný žák s odlišným mateřským jazykem, který má 2. stupeň podpůrných opatření
5. ZŠ Horka-Domky – 7. třída: inkludovaný žák se zrakovým postižením, který má 3. stupeň podpůrných opatření + asistenta pedagoga
6. ZŠ Kapitána Jaroše – 7. třída: inkludovaný žák s Aspergerovým syndromem, který má 3. stupeň podpůrných opatření + asistenta pedagoga

5.5 Etika výzkumu

Všichni respondenti výzkumu byli předem seznámeni se záměrem a účelem výzkumu. Jejich účast v něm byla dobrovolná. Předem jsme je také informovali o anonymním zpracování a archivaci osobních dat.

5.6 Způsob zpracování dat

Žákům jsme dali vyplnit záznamový arch, který jsme pak převedli do počítačového programu k metodě SORAD, který jsme získali na daném kurzu.

5.7 Výsledky výzkumu

Nyní popíšeme výsledky k jednotlivým třídám. Jména žáků jsou přepsány na čísla (červeně holky, kluci modře). Inkludovaného žáka označujeme jednotně číslem 1. První třídu popíšeme podrobněji, aby šla interpretace lépe pochopit. Zbytek už bude ve vysvětlování stručnější.

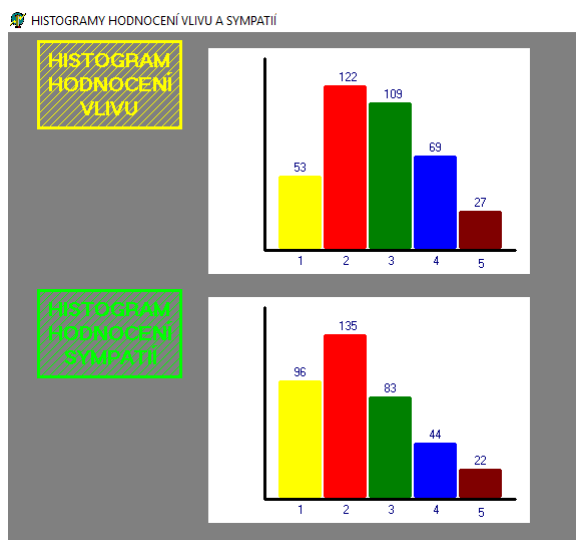
5.7.1 ZŠ Bartušková – 7. třída: inkludovaný žák s ADHD + dyslexie, dysgrafie, dysortografie

Průměrné hodnocení vlivu:	2.724	Rozptyl hodnocení vlivu:	1.272
Průměrné hodnocení sympatií:	2.371	Rozptyl hodnocení sympatií:	1.321
Percentil průměrného vlivu:	30	Percentil rozptylu vlivu:	
Percentil průměrných sympatií:	20	Percentil rozptylu sympatií:	
Celkové hodnocení:	2.547	Celkový rozptyl hodnocení:	1.326

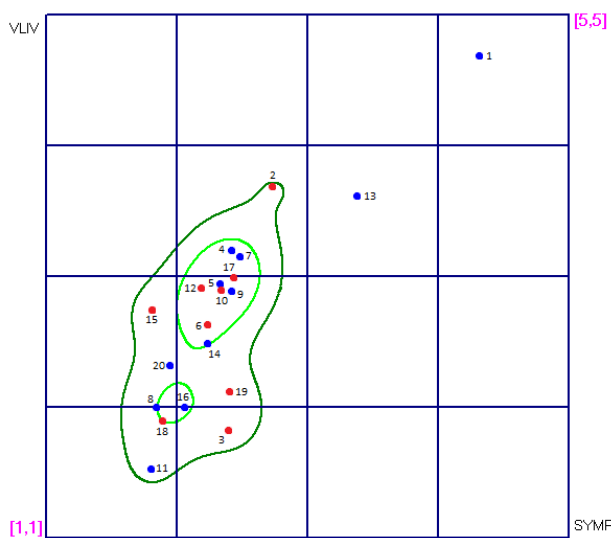
Tabulka č. 2 – Třída 1: Výsledná tabulka

Z této tabulky je nejdůležitější informace percentil průměrného vlivu, který představuje atmosféru (naladění) ve třídě, a percentil průměrných sympatií, který značí soudržnost třídy. Čím jsou tyto čísla vyšší, tím je soudržnost a atmosféra horší. V této třídě je tedy atmosféra a soudržnost na velice dobré úrovni.

Tabulka č. 1 se nachází v Příloze č. 1, jde o tabulku celkového hodnocení třídy. Z této tabulky vyplývá, že se inkludovaný žák umístil na posledním místě v tabulce, tedy byl z celé třídy nejhůře ohodnocen na škále vlivu a sympatií.

Obrázek č. 1 – Histogramy třídy 1

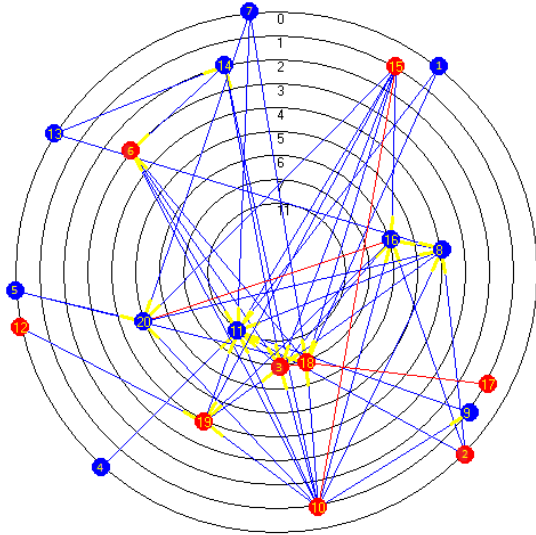

Obrázek č. 2 – Čtvercový diagram třídy 1

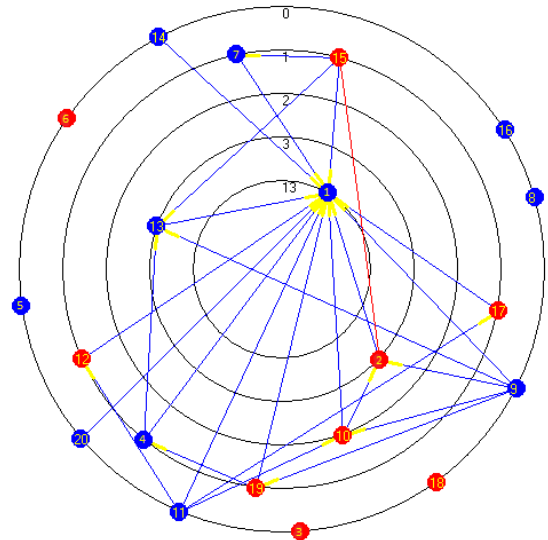
Z obrázku č. 1 můžeme vyčíst, jaké číslo na škále vlivu a sympatií dávali žáci této třídy nejčastěji. U vlivu jsou zde nejčastější dvojky a trojky, u sympatií nejvíce převládá č. 2, tedy žák sympatický.

Na obrázku č. 2 je znázorněn čtvercový diagram (sociogram), ve kterém jsou rozloženi všichni žáci třídy. Když se zaměříme na žáka č. 1, tak vidíme, že se nachází v pravém horním kvadrantu (mimo ostatní). To znamená, že je pro ostatní nesympatický, a že nemá skoro žádný vliv ve třídě.

Následující grafy vyjadřují orbitální sociogramy. Je na nich znázorněno to, jaká čísla si žáci dávali v oblasti vlivu a v sympatii. Každá kružnice je označena číslem, podle toho, kolik jedinec dostal jedniček nebo pětů, buď v oblasti vlivu nebo v oblasti oblíbenosti. Například Graf č. 1 je označen jako Všichni vliv +, což značí to, že jsou v něm znázorněni všichni žáci třídy a jde o hodnocení vlivu. Znaménko + značí pozitivní vazbu, tedy jde o udělování spolužákům čísla 1 ve vlivu. Z tohoto grafu tedy vyplývá, že inkludovaný žák (číslo 1) se nachází na kružnici s číslem 0, tudíž dostal 0 jedniček hodnocení vlivu. Na tomto principu jsou postaveny všechny tyto grafy. Ještě je důležité říci, že modrá čára značí jednostrannou volbu, červená pak vzájemnou. To, ke komu modrá čára směřuje, se zjistí pomocí žluté šipky, která směřuje k jedinci, který od druhého danou volbu dostává.

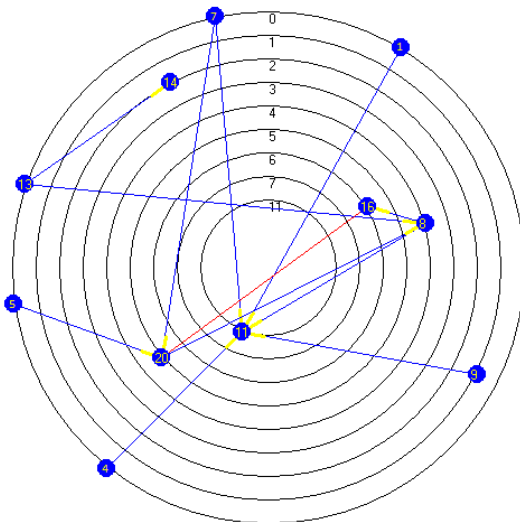

Graf č. 1 - Třída 1: Všichni vliv +

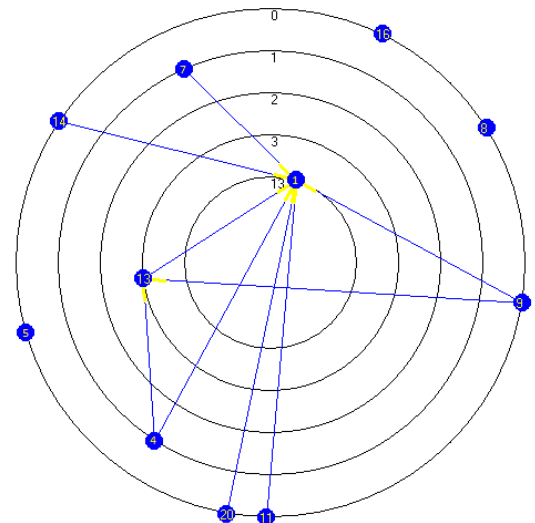

Graf č. 2 - Třída 1: Všichni vliv -

Z Grafu č. 2 můžeme vyčíst to, že inkludovaný žák dostal 13 negativních voleb (pětek) ve vlivu.

Graf č. 3 - Třída 1: Kluci vliv +

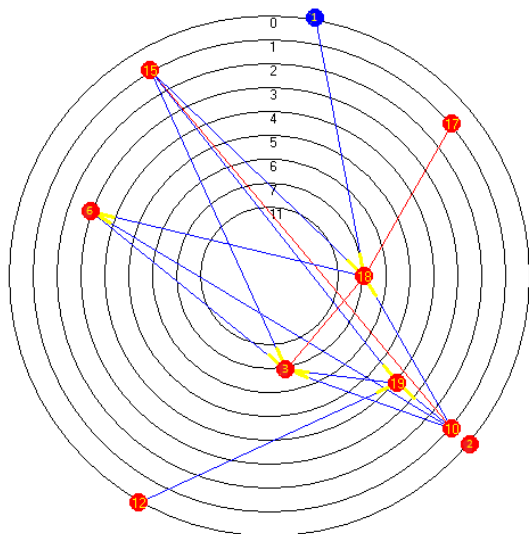
Graf č. 4 - Třída 1: Kluci vliv -

Grafy č. 3 a 4 vymezují pouze volby kluků z dané třídy.

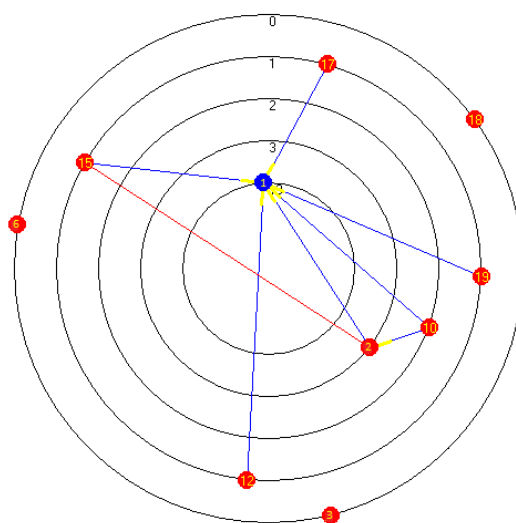
Z Grafu č. 3 opět vyplývá, že inkludovaný žák dostal mezi klukama 0 jedniček ve vlivu.

V Grafu č. 4 vidíme opět velký počet pětek ve vlivu u inkludovaného žáka.

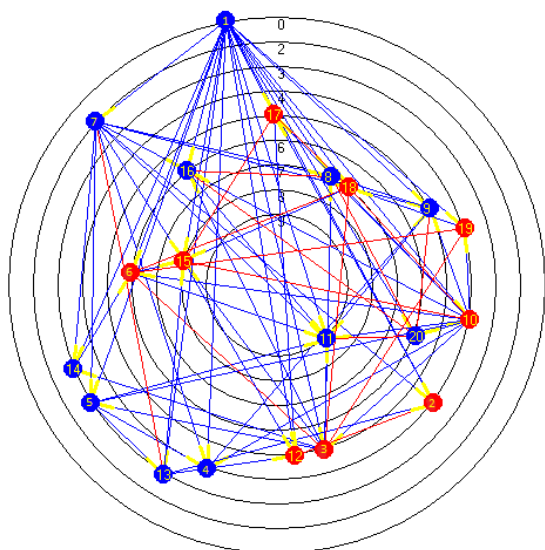
V následujících grafech se inkludovaný žák nachází v hodnocení mezi dívkami, kde dopadá opět stejně. Za těmito grafy následují grafy sympatie, kde v Grafu č. 7 můžeme vidět, kolik pozitivních voleb v sympatii dal inkludovaný žák ostatním (jedničky v sympatii dal všem), a přitom v Grafu č. 8 vidíme, že sám od ostatních dotal 9 pětek.

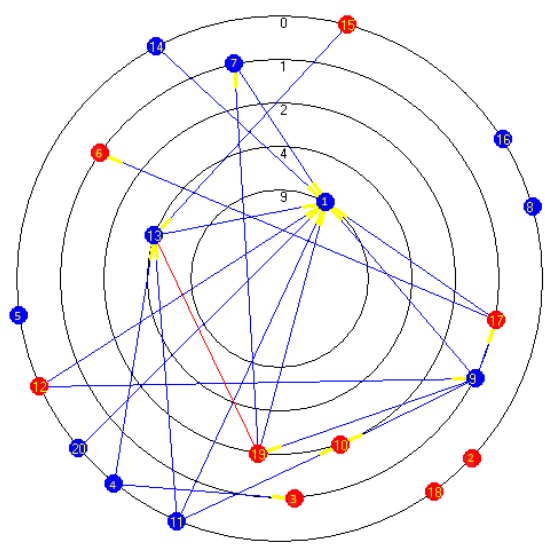
Graf č. 5 - Třída 1: Holky + žák 1, vliv +

Graf č. 6 - Třída 1: Holky + žák 1, vliv -

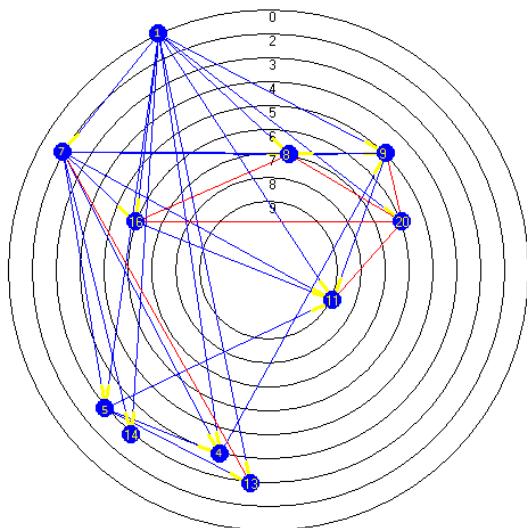

Graf č. 7 – Třída 1: všichni sympatie +

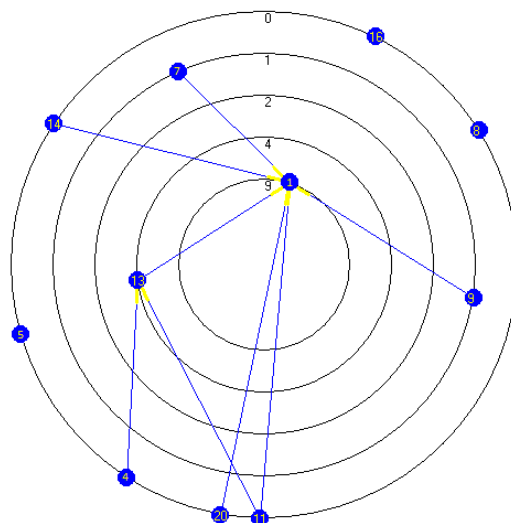

Graf č. 8 – Třída 1: všichni sympatie –

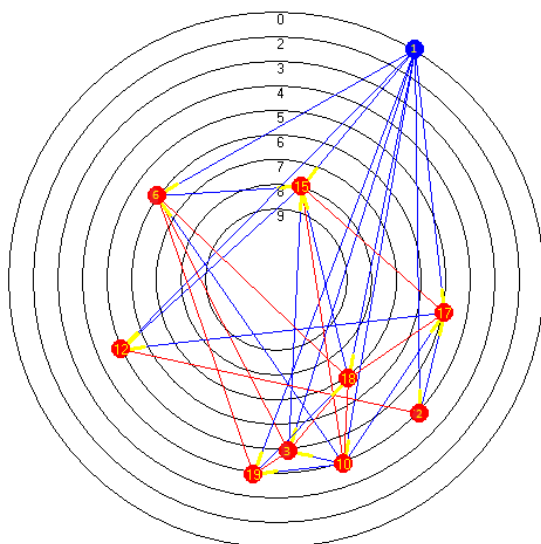
Následují grafy sympatií u kluků. A pod nimi inkludovaný žák hodnocený v sympatiích mezi dívkami. Výsledky se nijak zvlášť neliší.

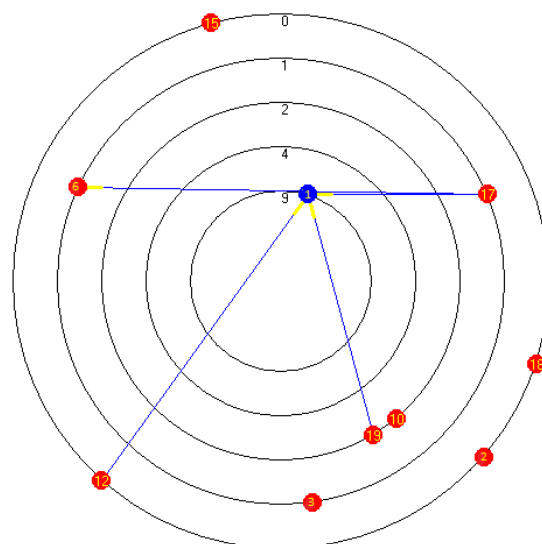
Graf č. 9 – Třída 1: kluci sympatie +

Graf č. 10 – Třída 1: kluci sympatie -

Graf č. 11 - Třída 1: holky + žák 1, s +

Graf č. 12 - Třída 1: holky + žák 1, s -

Dále je třeba uvést slovní hodnocení žáka č. 1 (tedy jak ho spolužáci definovali v posledním sloupci dotazníku): „*vyrušuje často (pořád); moc se nebavíme; vyrušuje; vyrušuje v hodině; vyrušuje v hodinách, nebavíme se; vyrušuje v hodině; dělá to, co nemusí; vyrušuje v hodině; nesympatický člověk; vyrušuje, dělá naschvály; vykřikuje, je protivnej; vyrušuje v hodině; není můj kamarád; hodně často mi vadí jak se chová; zlobí, dělá bordel; vyrušuje v hodinách a zlobí; vyrušuje v hodině (zlobí); vykřikuje, zlobí; pro mě nepatří mezi nejlepší.*“

K tomu dodáváme, jak hodnotil inkludovaný žák ostatní: „*chytrá, chytrá, chytrý na dějepis, chytrý a zábavný a fipný, chytrá, ale tiše mluvý, chytrý a zábavný, chytrý a zábavný,*

chytrý, chytrá, velmi chytrý, chytrá, chytrý na techniku, chytrý, chytrá, velmi velmi chytrý, chytrá, chytrá na pamatování, chytrá, chytrý a fipný“.

V Příloze č. 2, 3, 4 jsou uvedeny tabulky, které značí stejné výsledky jako zdejší grafy, ale jsou pouze zobrazeny v jiné formě. K jejich interpretaci je potřeba vědět, že zkratka IND1 značí pořadí dle průměru. Značka IND2 pořadí podle rozptylu. To, podle jakého je to pořadí seřazeno, se pozná tak, že je jedna z těchto zkratek (podle které je to seřazeno) tučně zvýrazněna. Čím je číslo rozptylu vyšší, to značí větší různorodost použitých nebo obdržených voleb. Tabulky vlivu a tabulky sympatií vyjadřují to, jak byli daní žáci hodnoceni ostatními, oproti tomu tabulky ovlivnitelnosti a náklonnosti vyjadřují, jak daní žáci hodnotili ostatní. Pokud žák skončí v hodnocení podle průměru špatně, ale má poměrně vysoké číslo v rozptylu, je to dobrá zpráva proto, že sice nejspíš dostal nejvíce špatných hodnocení, ale vyskytly se i nějaké dobré. Ti žáci, které ho hodnotili těmi dobrými (pozitivnějšími) volbami, mohou sloužit (pomoci) při práci začleňování tohoto žáka do kolektivu.

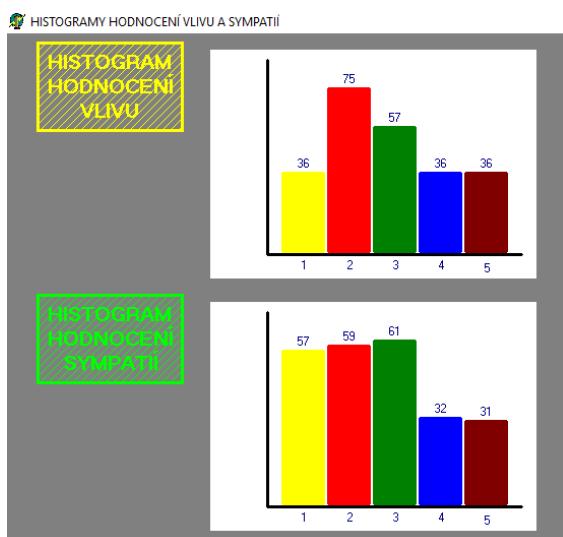
5.7.2 ZŠ Bartuškova – 7. třída: inkludovaný žák s Aspergerovým syndromem

Průměrné hodnocení vlivu:	2.837	Rozptyl hodnocení vlivu:	1.643
Průměrné hodnocení sympatií:	2.671	Rozptyl hodnocení sympatií:	1.745
Percentil průměrného vlivu:	40	Percentil rozptylu vlivu:	
Percentil průměrných sympatií:	70	Percentil rozptylu sympatií:	
Celkové hodnocení:	2.754	Celkový rozptyl hodnocení:	1.697

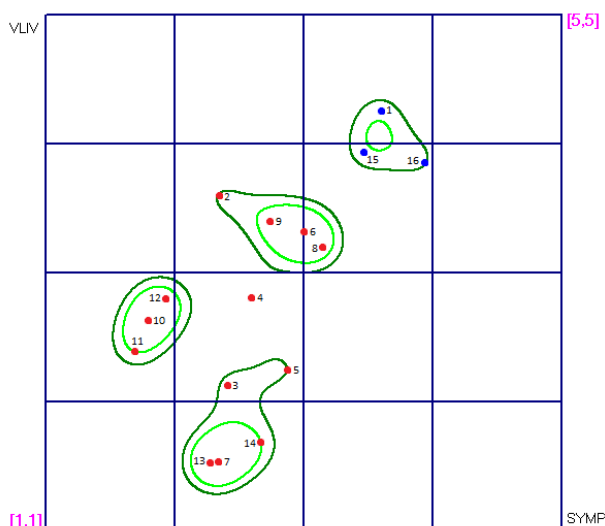
Tabulka č. 28 – Třída 2: Výsledná tabulka

Percentil průměrného vlivu, představuje dobrou atmosféru (naladění) ve třídě, ale percentil průměrných sympatií značí zhoršenou soudržnost třídy.

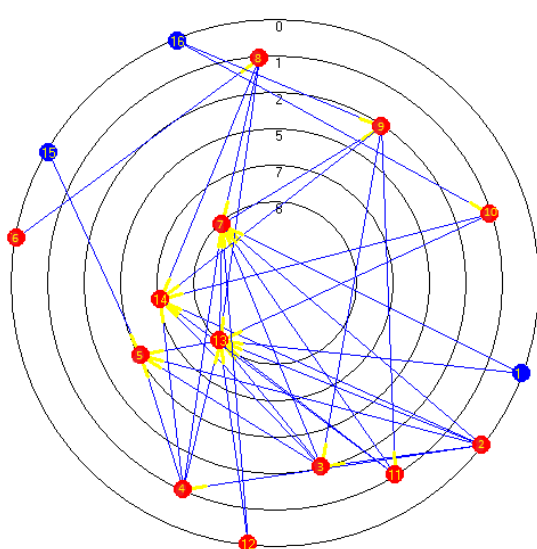
Z Obrázku č. 3 zjišťujeme, že v hodnocení vlivu se v této třídě nejčastěji vyskytovalo č. 2, přičemž u sympatie to byly v poměrně stejném zastoupení čísla 1, 2 i 3. Obrázek č. 4 – čtvercový diagram – ukazuje na značnou rozskupinkovanou strukturu třídy. Inkludovaný žák se zde opět nachází v pravém horním kvadrantu, což značí, že je spíše nevlivný a nesympatický.

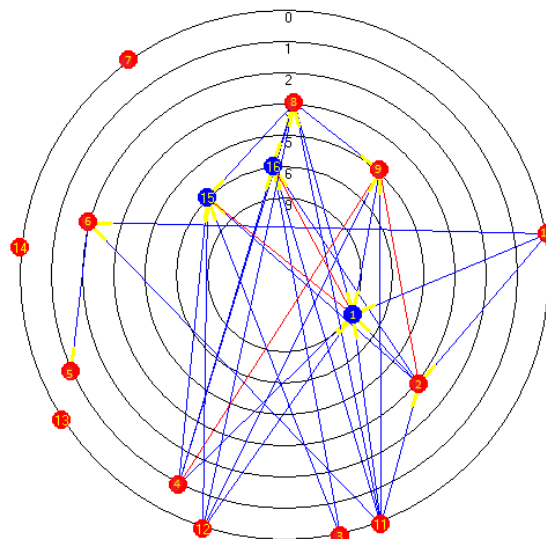
Obrázek č. 3 – Histogramy třídy 2

Obrázek č. 4 – Čtvercový diagram třídy 2

Graf č. 13 - Třída 2: všichni vliv +

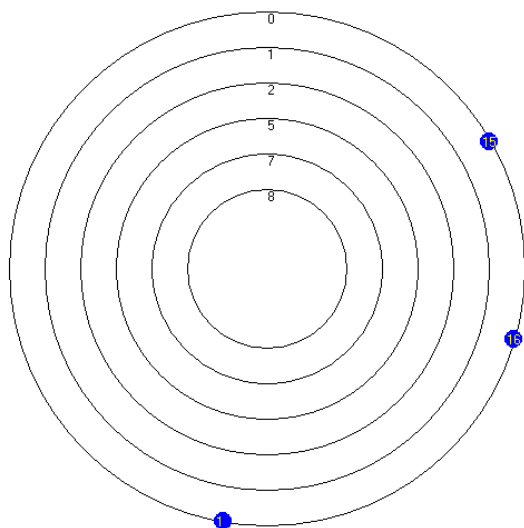

Graf č. 14 - Třída 2: všichni vliv -

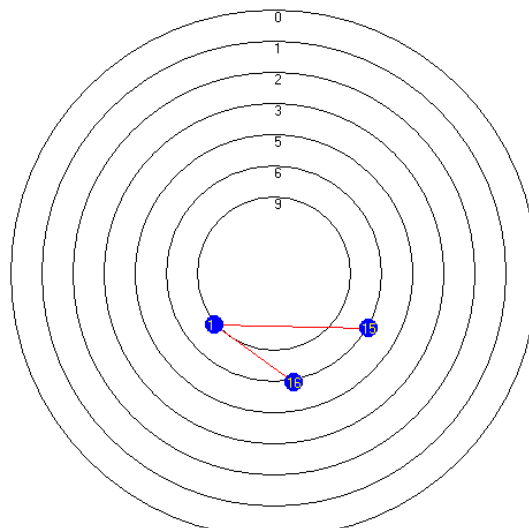
Z Grafu č. 13 vyplývá, že inkludovaný žák opět obržel 0 jedniček ve vlivu. A také (Graf č. 14) 9 negativních (pětek) voleb ve vlivu.

Z následujících grafů (hodnocení kluci), je zajímavý Graf č. 15, kde ani jeden kluk nezískal volbu nejvlivnějšího žáka ve třídě.

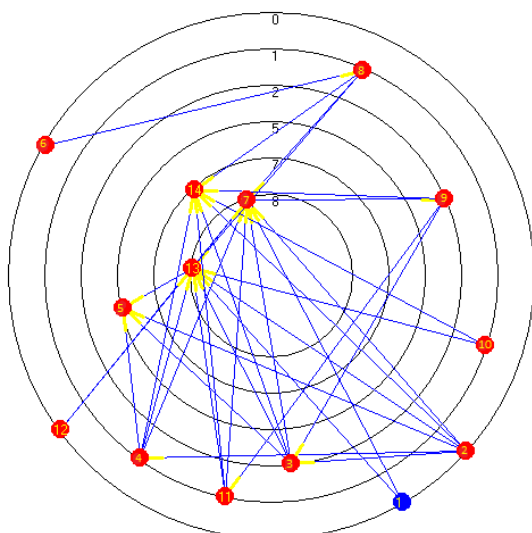
Graf č. 16 ukazuje, že inkludovaný žák si dal se svými spolužáky mužského rodu vzájemně negativní hodnocení ve vlivu (pětku).

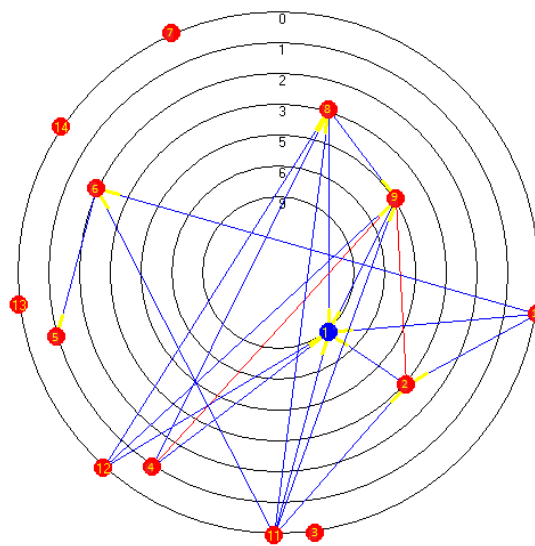
Graf č. 15 - Třída 2: kluci vliv +

Graf č. 16 - Třída 2: kluci vliv -

Graf č. 17 - Třída 2: holky + žák 1, vliv +

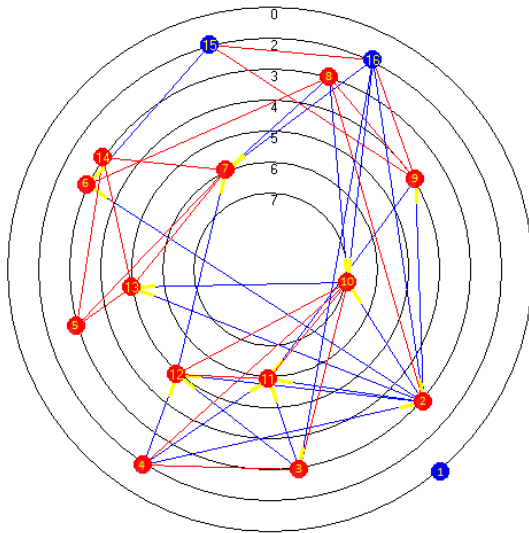

Graf č. 18 - Třída 2: holky + žák 1, vliv -

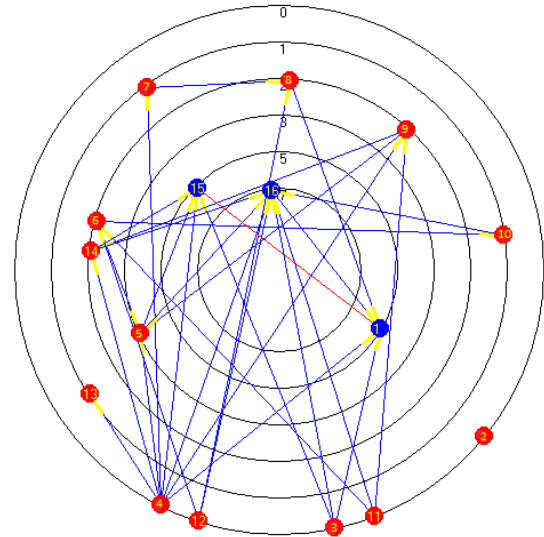
Graf. č. 17 a 16 značí inkludovaného žáka mezi holkami.

Následují grafy sympatií, ve kterých vidíme 0 obdržených jedniček (Graf č. 19), a 5 obdržených pětek (Graf č. 20).

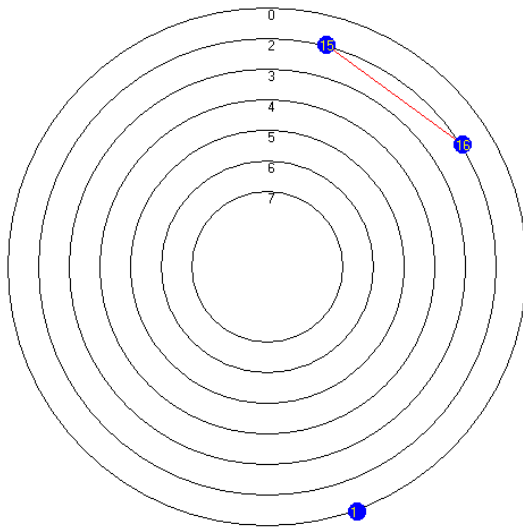
Pod nimi opět inkludovaný žák mezi chlapci.

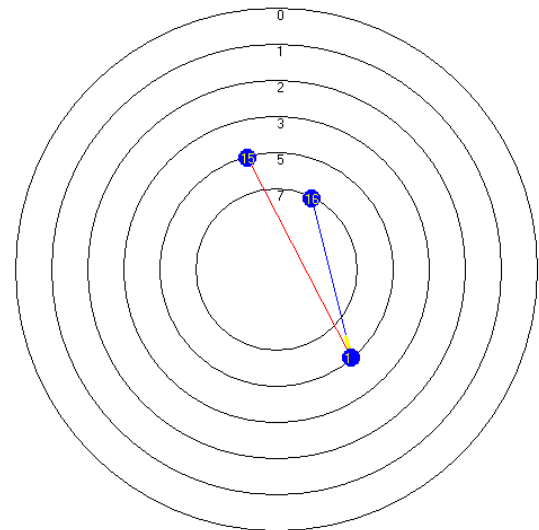
Graf č. 19 - Třída 2: všichni sympatie +

Graf č. 20 - Třída 2: všichni sympatie -

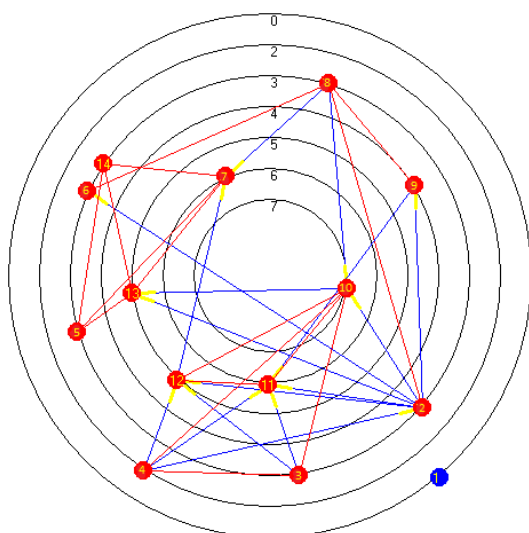

Graf č. 21 - Třída 2: kluci sympatie +

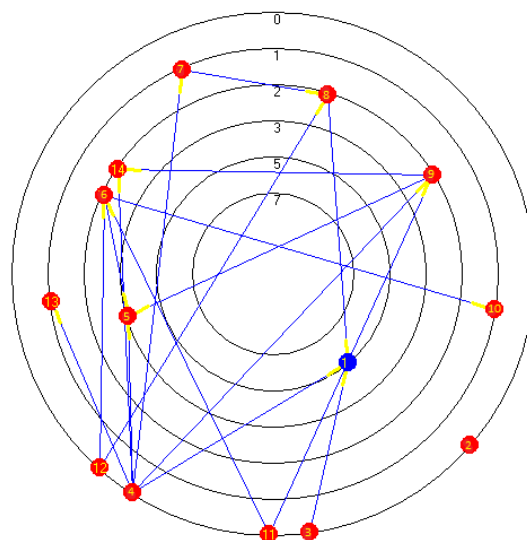

Graf č. 22 - Třída 2: kluci sympatie -

Dále následují grafy sympatií, ve kterých je inkludovaný žák hodnocen mezi dívkami.

Graf č. 23 - Třída 2: holky + žák 1, s +

Graf č. 24 - Třída 2: holky + žák 1, s -

Slovní hodnocení žáka č. 1 ostatními: „ničemu nerozumí; nebavíme se; nebavím se; šašek třídy; tichý; vždy udělá nějakou srandu; zdržuje hodiny a uráží mě; jsme kamarádi; bavíme se příležitostně; blbý kecy; moc se nebavíme; nebavíme se; je s ním sranda, ale jinak nic moc; nepřítel; pomlouvá.“

Jak hodnotil žák ostatní: „hodná, hodná, hodná, praštěná, hodná, chytrá, hodná, hodná, hodná, hodná, chytrá, hodná, nepřítel, nepřítel.“

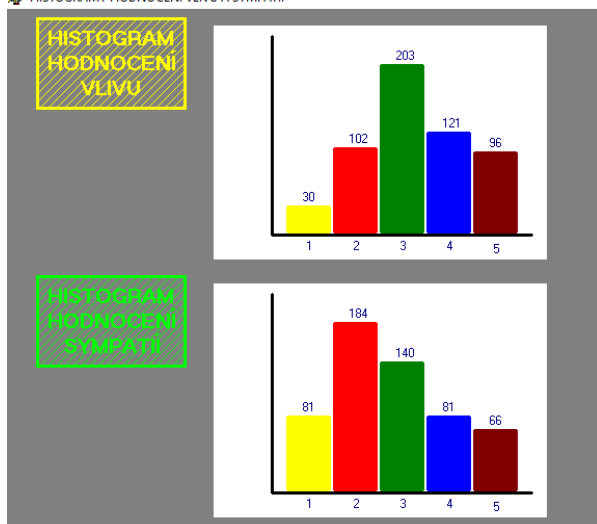
Výsledky jsou opět doplněny tabulkami v přílohách č. 5, 6 a 7. V Příloze č. 1 lze najít ještě celkovou tabulku hodnocení.

5.7.3 ZŠ Bartuškova – 8. třída: inkludovaný žák se suspenzivním ADD a sníženou adaptabilitou

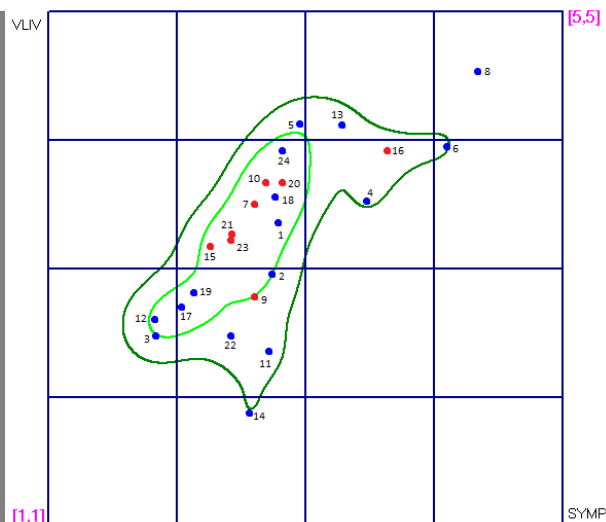
Průměrné hodnocení vlivu:	3.274	Rozptyl hodnocení vlivu:	1.244
Průměrné hodnocení sympatií:	2.759	Rozptyl hodnocení sympatií:	1.490
Percentil průměrného vlivu:	100	Percentil rozptylu vlivu:	
Percentil průměrných sympatií:	70	Percentil rozptylu sympatií:	
Celkové hodnocení:	3.016	Celkový rozptyl hodnocení:	1.432

Tabulka č. 54 – Třída 3: Výsledná tabulka

Z této tabulky vyplývá, že atmosféra (naladění) této třídy je velmi špatná, ohrožující. Soudržnost už je na tom o něco lépe, ale stále je na špatné úrovni.

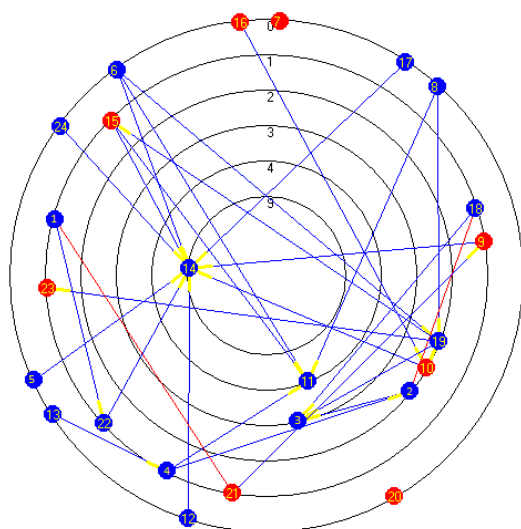
Obrázek č. 5 – Histogramy třídy 3

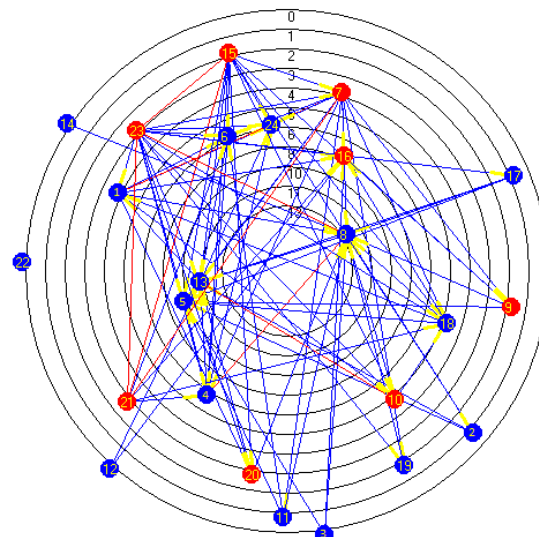
Obrázek č. 6 – Čtvercový diagram třídy 3

Z Obrázku č. 5 vyplývá, že v této třídě se ve vlivu volila nejčastěji trojka, v sympatii dvojka.

Obrázek č. 6 zobrazuje čtvercový diagram, ve kterém se inkludovaný žák nachází v levém horním kvadrantu, ale není tak špatně hodnocen – nachází se v jádru třídy.

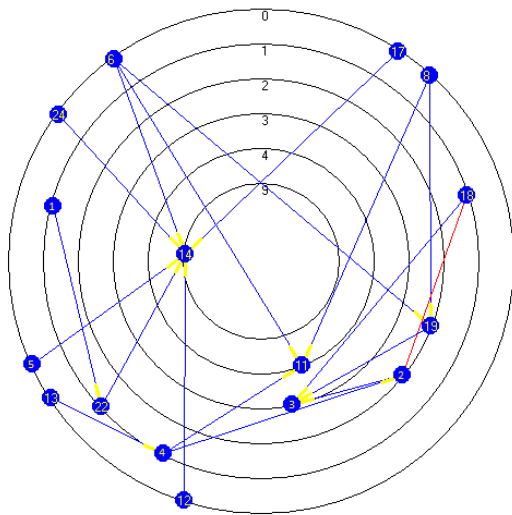

Graf č. 25 - Třída 3: všichni vliv +

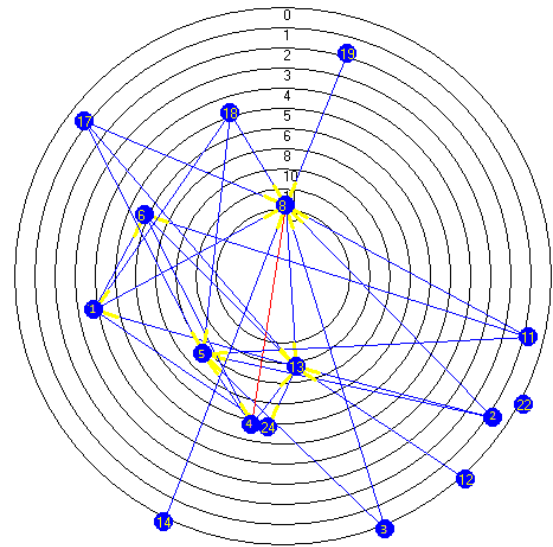

Graf č. 26 - Třída 3: všichni vliv -

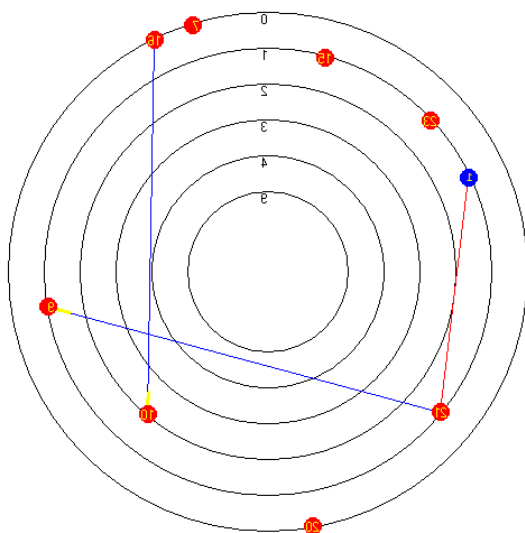
Z Grafu č. 25 vyčteme, že inkludovaný žák obdržel 1 jedničku ve vlivu. Na druhou stranu ale také 4 pětky (viz. Graf č. 26).

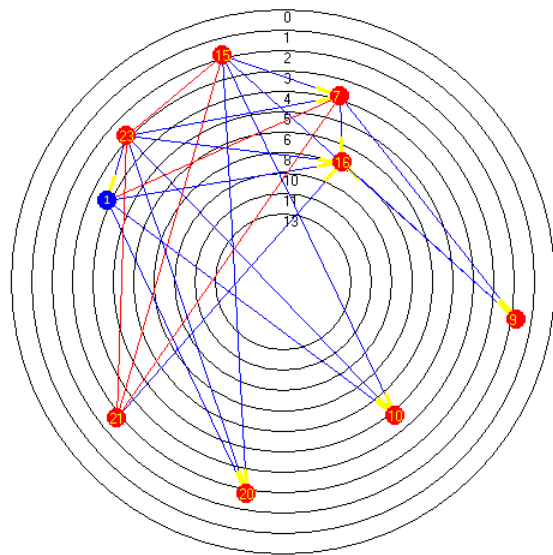
Graf č. 27 - Třída 3: kluci vliv +

Graf č. 28 - Třída 3: kluci vliv -

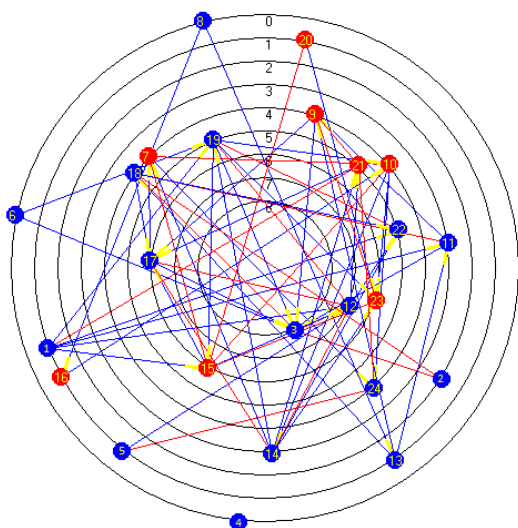

Graf č. 29 - Třída 3: holky + žák 1, vliv +

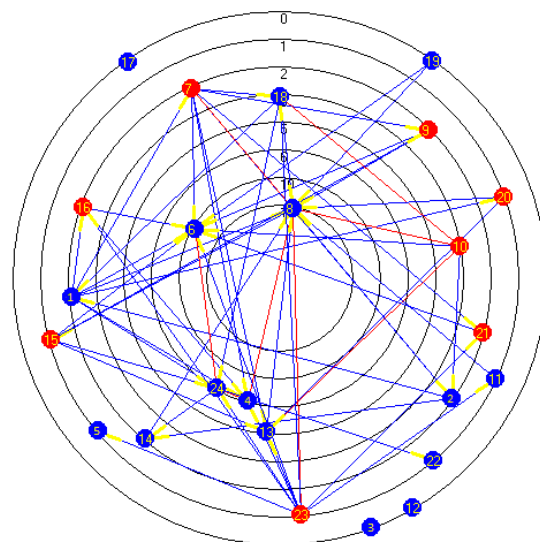

Graf č. 30 - Třída 3: holky + žák 1, vliv -

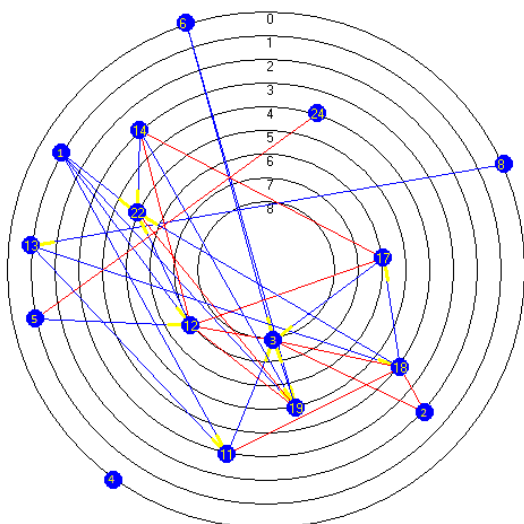
Zde můžeme vidět orbitální sociogramy kluků, dole pak holek s inkludovaným žákem.

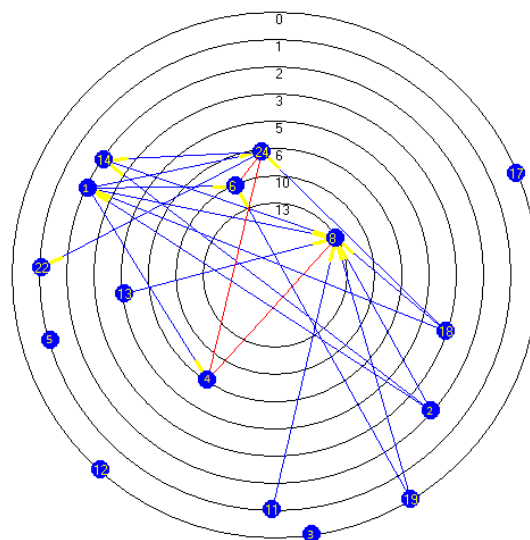
Graf č. 31 - Třída 3: všichni sympatie +

Graf č. 32 - Třída 3: všichni sympatie -

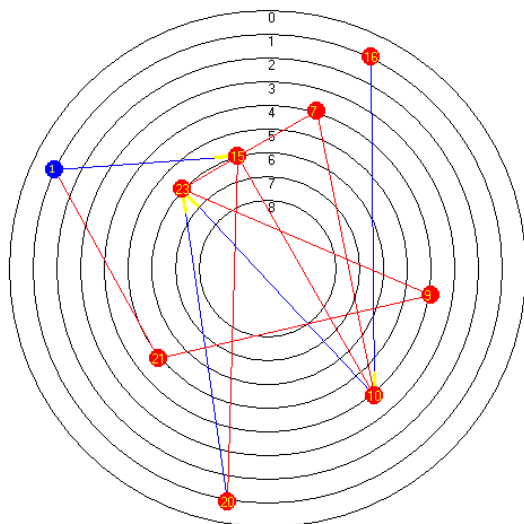
Graf č. 33 - Třída 3: kluci sympatie +

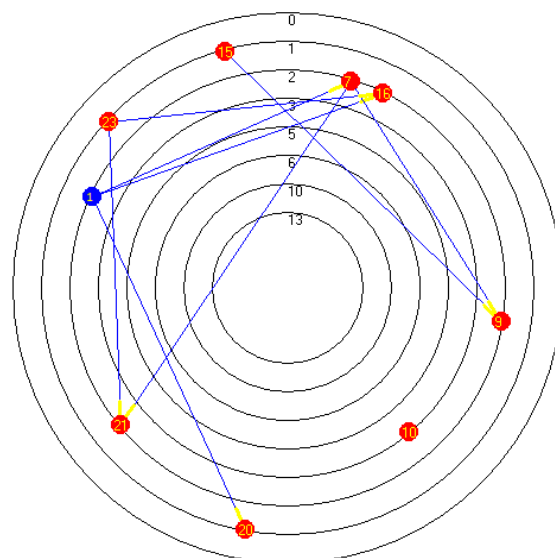
Graf č. 34 - Třída 3: kluci sympatie -

Zde vidíme grafy sympatie. Inkludovaný žák obdržel u všech spolužáků pouze 1 jedničku v sympatii (což je ale dobře, že má alespoň jednoho nejlepšího kamaráda) – viz. Graf č. 31, ale zároveň 2 pětky – Graf č. 32.

Dole jsou grafy sympatií mezi klukama.

Graf č. 35 - Třída 3: holky + žák 1, s +

Graf č. 36 - Třída 3: holky + žák 1, s -

Zde grafy inkludovaného žáka mezi holkama.

Slovní hodnocení žáka č. 1: „nemusím ho; dělá si legraci z ostatních; kamarád; někdy spolu nemluvíme; kamarád – zábavný; nebavíme se moc; kamarádíme se; je dost v pohodě; nemám na něj názor; kamarád; teď už se s ním moc nebavím, ale je v pohodě; dá se s ním vyjít; v pohodě člověk; dobrej kámoš; moc se nebavíme; bavíme se, ale ne až tak moc; nekamaradim se s ním; kamarád; nebavíme se; kamarád; sympatický kluk; je docela fajn; nezdvořilý.“

Jak hodnotil žák ostatní: „občas v pohodě, v klidu, náladový, v pohodě, chová se jak dítě – dolízá, nebavím se s ní, nebavím se s ním, v pohodě, nebavím se s ní, kamarád do nepohody, v pohodě, divný, protivný, v pohodě, nebavím nemám názor, v pohodě, divnej, v pohodě, nebavím se s ní, nej kamoška, nej kamoš, v pohodě, nebavím.“

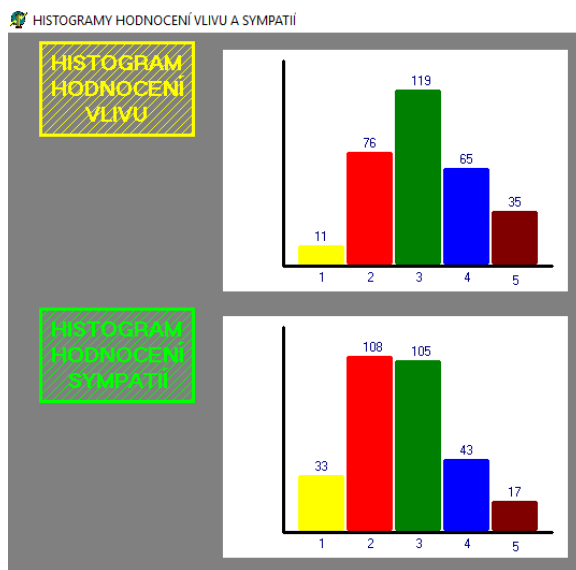
Tyto výsledky doplňují tabulky v přílohách č. 8, 9 a 10.

5.7.4 ZŠ Bartuškova – 9. třída: inkludovaný žák s odlišným mateřským jazykem

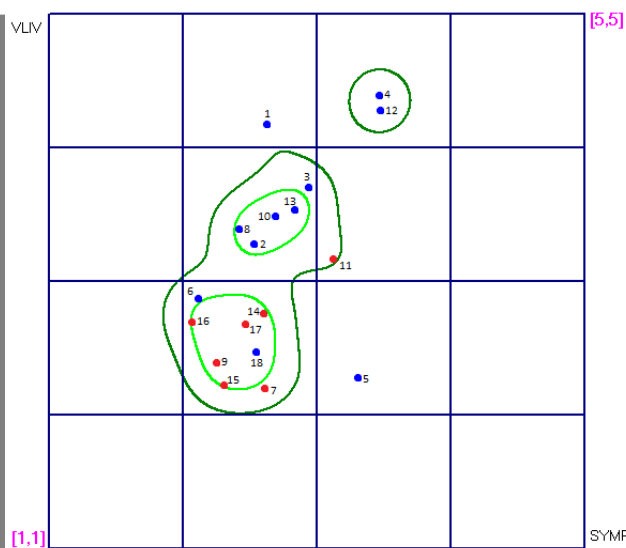
Průměrné hodnocení vlivu:	3.121	Rozptyl hodnocení vlivu:	1.051
Průměrné hodnocení sympatií:	2.683	Rozptyl hodnocení sympatií:	1.050
Percentil průměrného vlivu:	70	Percentil rozptylu vlivu:	
Percentil průměrných sympatií:	70	Percentil rozptylu sympatií:	
Celkové hodnocení:	2.902	Celkový rozptyl hodnocení:	1.097

Tabulka č. 80 – Třída 4: Výsledná tabulka

Tato výsledná tabulka zde opět značí horší naladění třídy (atmosféru), i zhoršenou soudržnost.

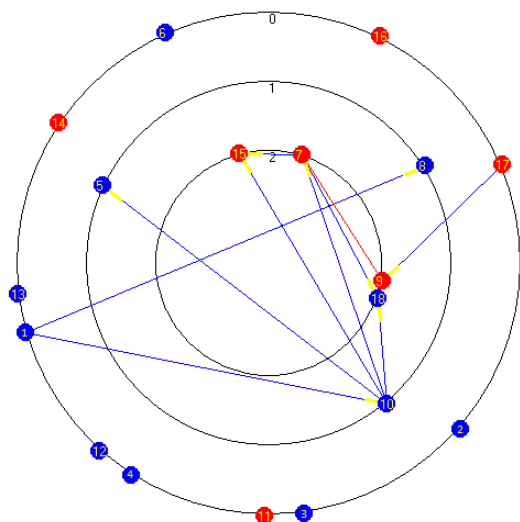
Obrázek č. 7 – Histogramy třídy 4

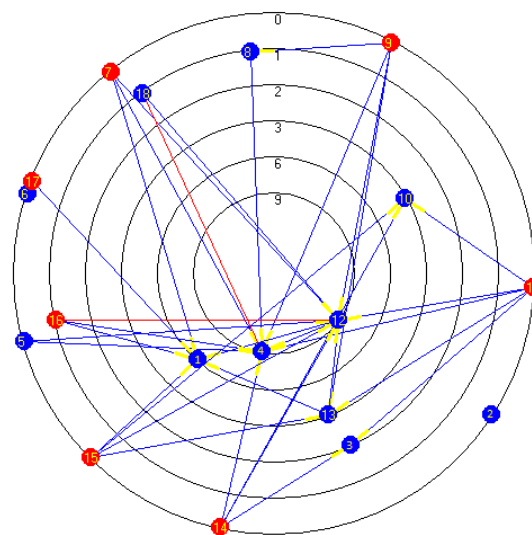
Obrázek č. 8 – Čtvercový diagram třídy 4

Třída ve vlivu nejčastěji volila číslo 3 a v sympatii číslo 2 a 3 (viz. Obrázek č. 7).

Na Obrázku č. 8 vidíme inkudovaného žáka opět v levém horním kvadrantu, ale stojí trochu mimo většinu. Vyplývá z toho, že je méně vlivný, ale více sympatický.

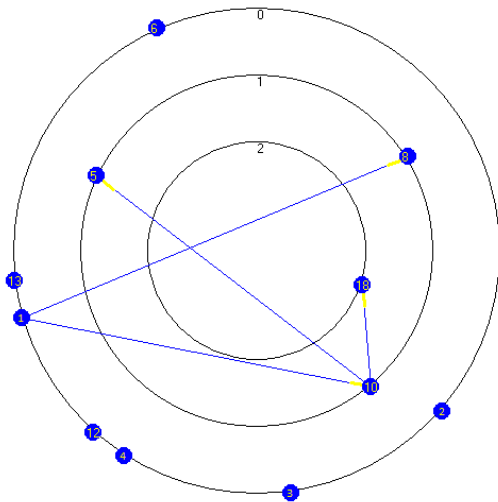

Graf č. 37 - Třída 4: všichni vliv +

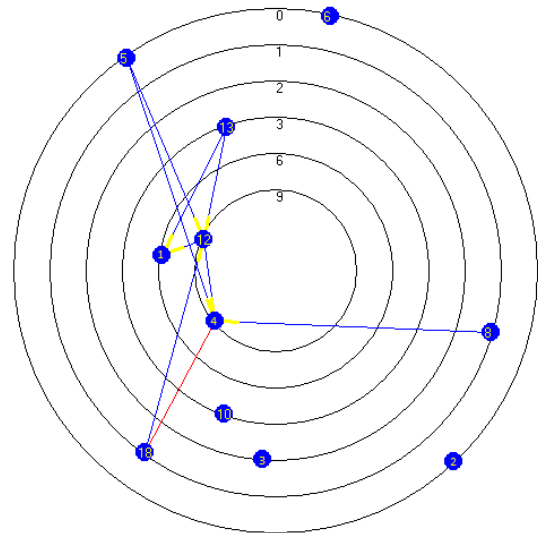

Graf č. 38 - Třída 4: všichni vliv -

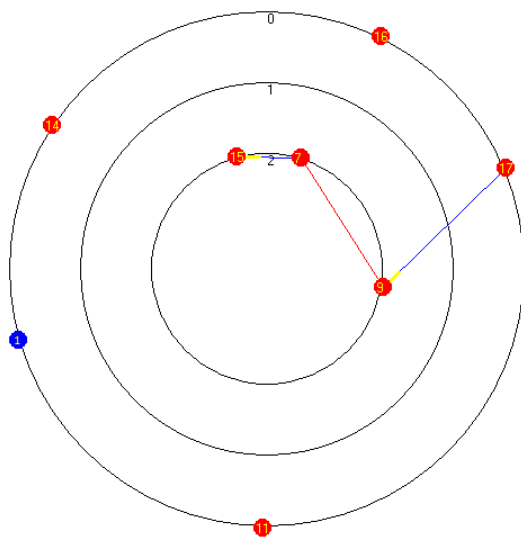
Graf č. 37 ukazuje inkudovaného žáka opět na kružnici s nulovým hodnocením jedniček ve vlivu, ale pětěk ve vlivu dostal 6 (viz. Graf č. 38).

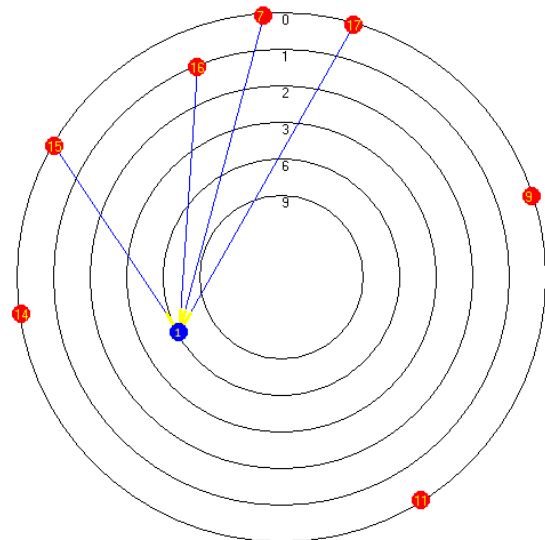
Graf č. 39 - Třída 4: kluci vliv +

Graf č. 40 - Třída 4: kluci vliv -

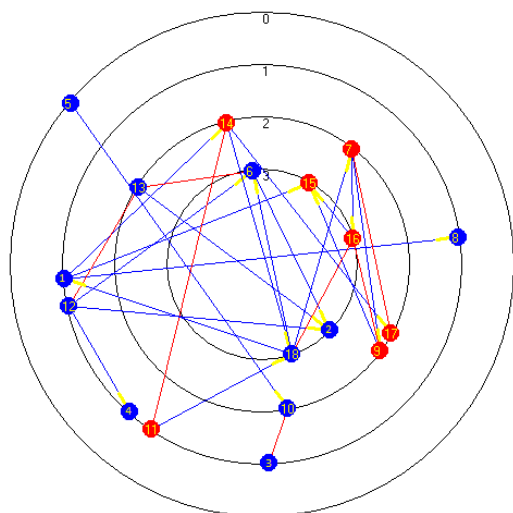
Graf č. 41 - Třída 4: holky + žák 1, vliv +

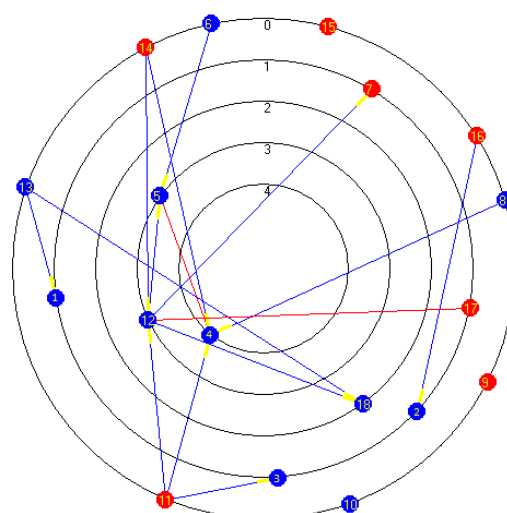
Graf č. 42 - Třída 4: holky + žák 1, vliv -

Zde vidíme opět grafy vlivu inkudovaného žáka mezi kluky, dole pak mezi holkama.

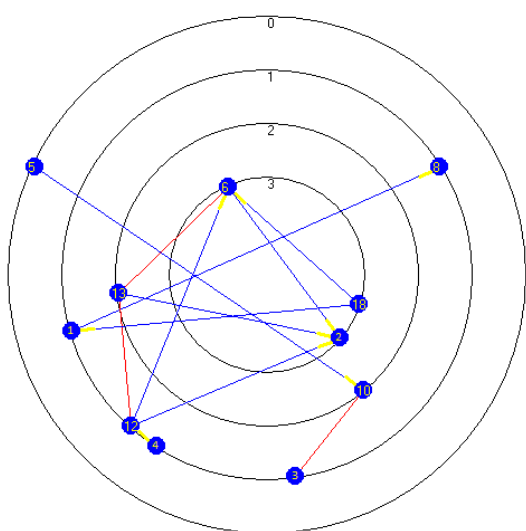
Následující grafy vyjadřují sympatie. Inkudovaný žák získal 1 jedničku v sympatii, i 1 pětku v sympatii (mezi všemi) – Graf č. 43, 44. Pod nimi jsou grafy inkudovaného mezi klukama a ještě níže mezi holakama.

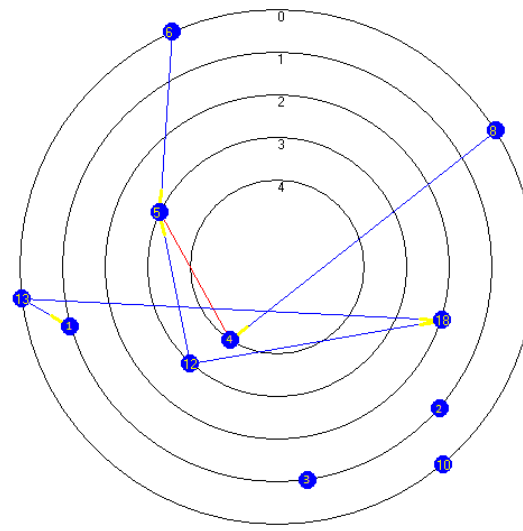
Graf č. 43 - Třída 4: všichni sympatie +

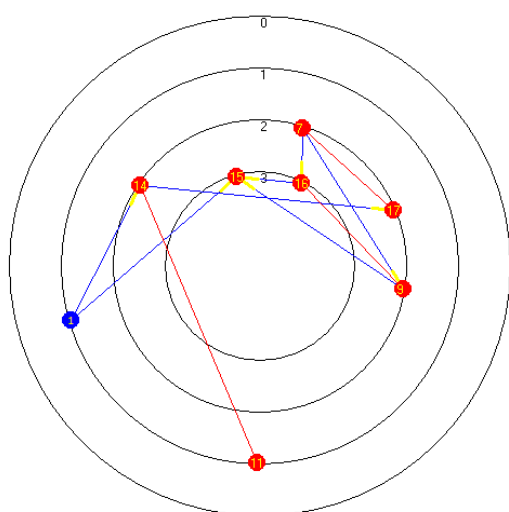
Graf č. 44 - Třída 4: všichni sympatie -

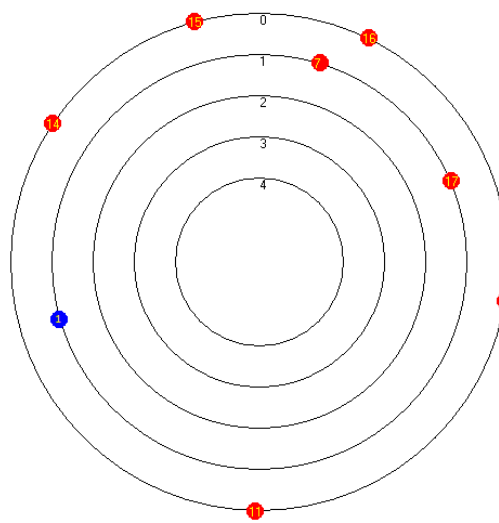
Graf č. 45 - Třída 4: kluci sympatie +

Graf č. 46 - Třída 4: kluci sympatie -

Graf č. 47 - Třída 4: holky + žák 1, +

Graf č. 48 - Třída 4: holky + žák 1, -

Slovní hodnocení žáka č. 1: „*chytřej kluk; na všechno souhlasí; poctivý a spolehlivý; chytrý, přátelský; nekomunikativní; v pohodě; pomáhá; v pohodě, chytřej; je v pohodě; průměrný; neumí moc česky; je fajn; moc neumí česky, takže se nějak nebavíme; nekomunikativní; tichej; tichý.*“

Jak hodnotil žák ostatní: „*dobry, normalni, normalni, dobry, dobry, normalni, nejlepší kamarád, dobry, nejlepší kamarád, dobry, dobry, normalni, normalni, normalni, nejlepší kamarád, dobry, dobry, dobry, dobry.*“

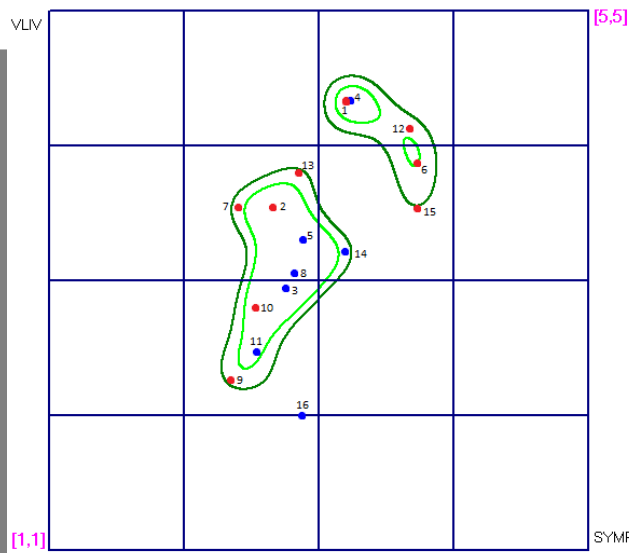
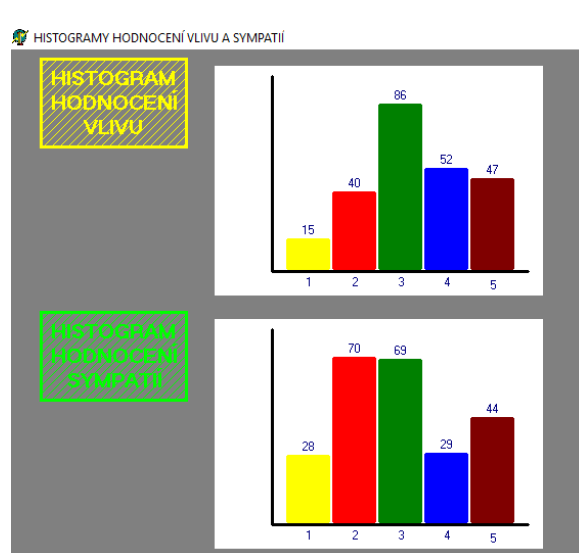
Tyto výsledky taktéž doplňují tabulky v přílohách č. 11, 12 a 13.

5.7.5 ZŠ Horka-Domky – 7. třída: inkludovaný žák se zrakovým postižením

Průměrné hodnocení vlivu:	3.317	Rozptyl hodnocení vlivu:	1.322
Průměrné hodnocení sympatií:	2.962	Rozptyl hodnocení sympatií:	1.618
Percentil průměrného vlivu:	100	Percentil rozptylu vlivu:	
Percentil průměrných sympatií:	100	Percentil rozptylu sympatií:	
Celkové hodnocení:	3.140	Celkový rozptyl hodnocení:	1.498

Tabulka č. 106 – Třída 5: Výsledná tabulka

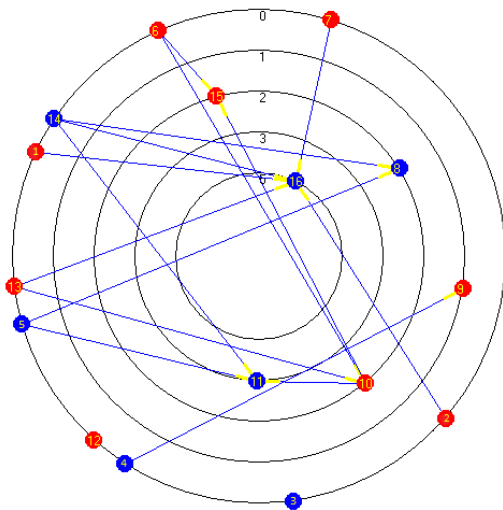
Tato tabulka značí nejhorší atmosféru ve třídě a nejhorší soudržnost, jaká může být.

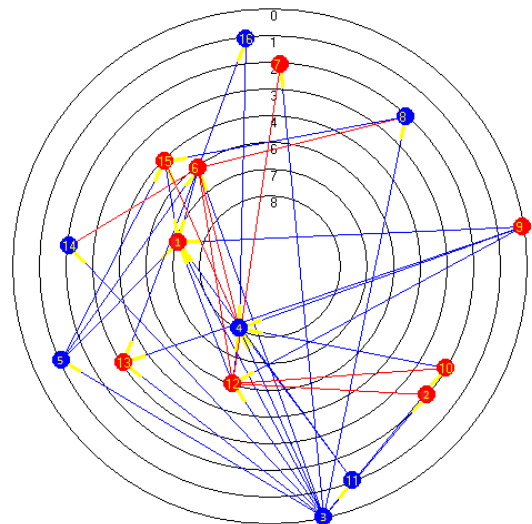
Obrázek č. 9 – Histogramy třídy 5

Obrázek č. 10 – Čtvercový diagram třídy 5

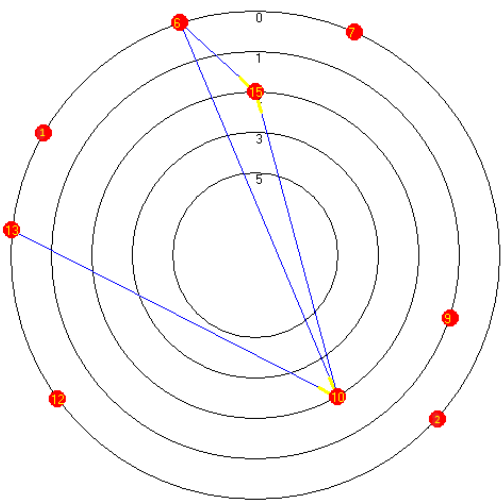
Obrázek č. 9 značí nejčastější volby ve vlivu číslem 3, v sympatii dvojkou a trojkou. Čtvercový diagram opět zobrazuje inkludovanou žákyni v pravém horním kvadrantu, tedy málo vlivnou a méně sympatickou.

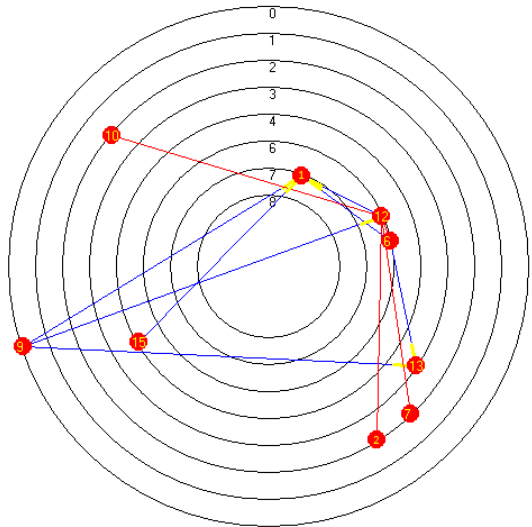
Graf č. 49 - Třída 5: všichni vliv +

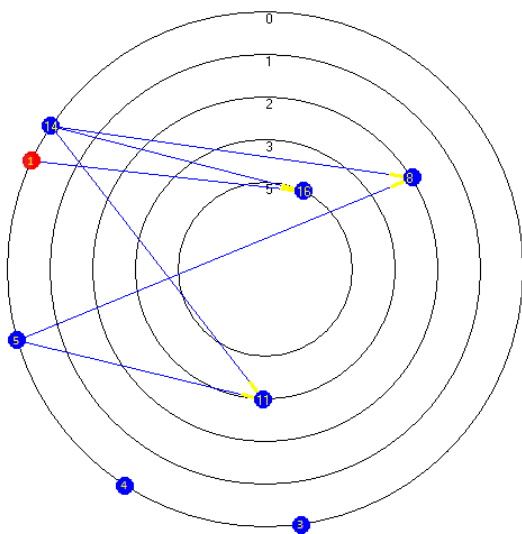
Graf č. 50 - Třída 5: všichni vliv -

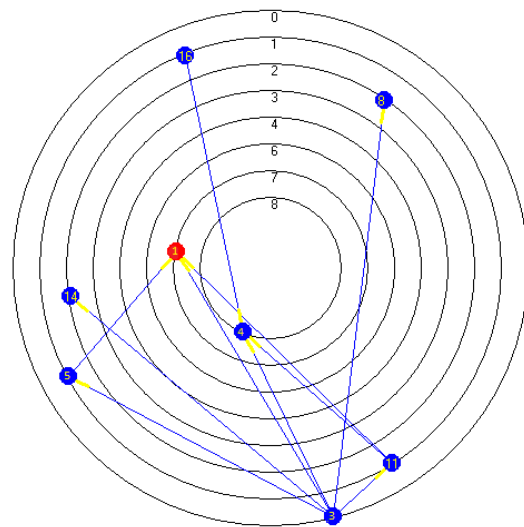
Graf č. 51 - Třída 5: holky vliv +

Graf č. 52 - Třída 5: holky vliv -

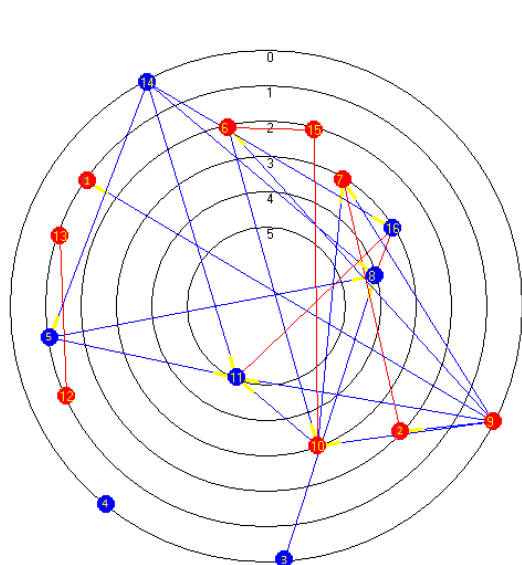

Graf č. 53 - Třída 5: kluci + žákyně 1, vliv +

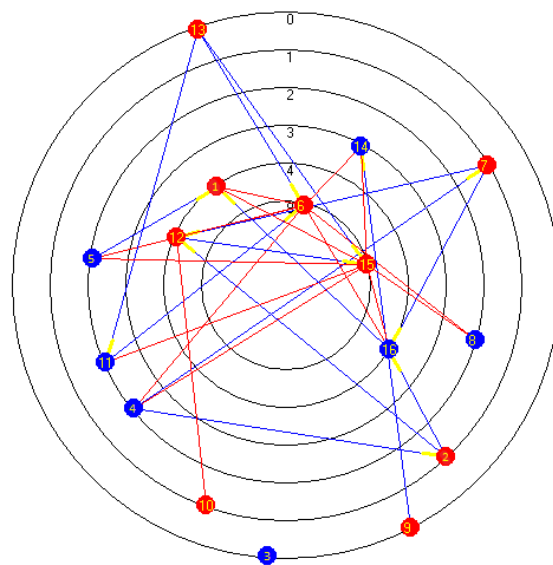

Graf č. 54 - Třída 5: kluci + žákyně 1, vliv -

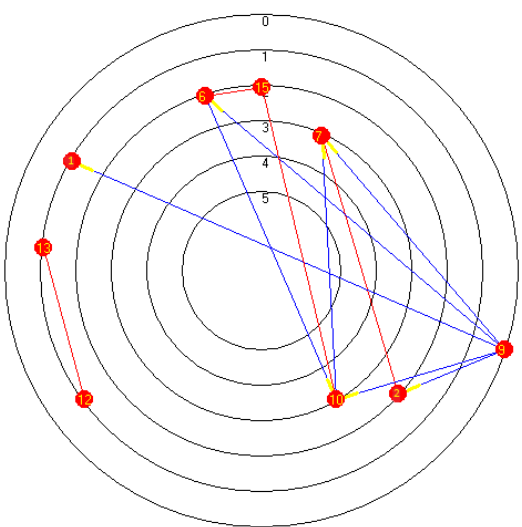
Z předchozích grafů lze zjistit, že žákyně nedostala žádnou jedničku ve vlivu, ale za to 7 pětek. Z následujících grafů vyčteme, že dostala 1 jedničku v sympatii a 4 pětky.

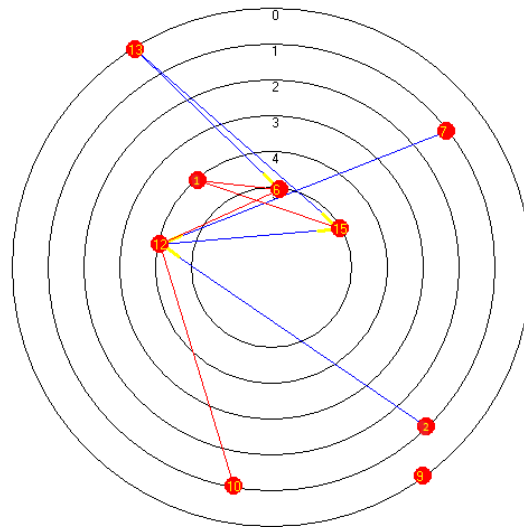
Graf č. 55 - Třída 5: všichni sympatie +

Graf č. 56 - Třída 5: všichni sympatie -

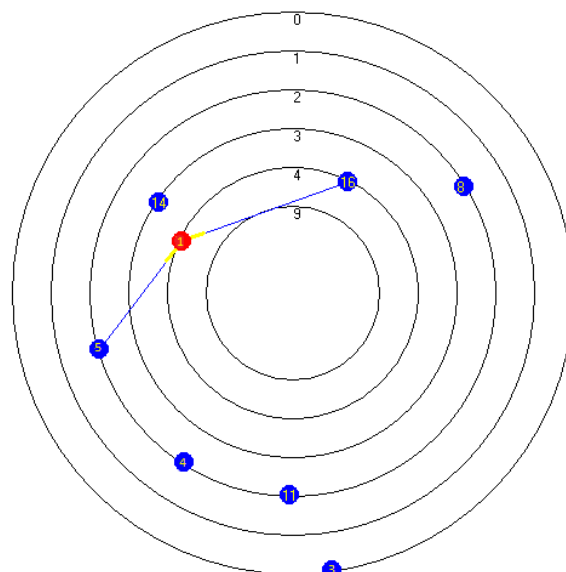
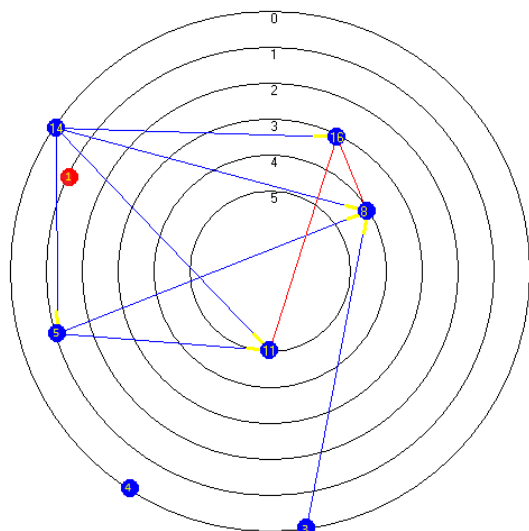

Graf č. 57 - Třída 5: holky sympatie +

Graf č. 58 - Třída 5: holky sympatie -

Můžeme zde vidět žákyni ve skupině dívek, níže pak ve skupině chlapců.

Graf č. 59 - Třída 5: kluci + žákyně 1, s +

Graf č. 60 - Třída 5: kluci + žákyně 1, s -

Slovní hodnocení žákyně č. 1: „*hodná; ráda pomůže; moc ji neznám; nemluvíme spolu; hodná; hodná, milá; moc se s ní nebavím; moc milá holka; moc se nebavíme, ale je fajn; milý; hodná, milá; ráda pomůže; hodná; nebavíme se.*“

Jak hodnotila žákyně ostatní: „*je hodná, vtipný, působí na mě dobrým dojmem, neznám ho, pomlouvá, je drzá, ráda pomůže, moc ho neznám, bavíme se, občas zlobí, dřív jsme spolu vycházeli, pomlouvá, ráda pomůže, moc ho neznám, pomlouvá, vůdce.*“

Rovněž zde můžeme využít tabulky z příloh č. 14, 15 a 16.

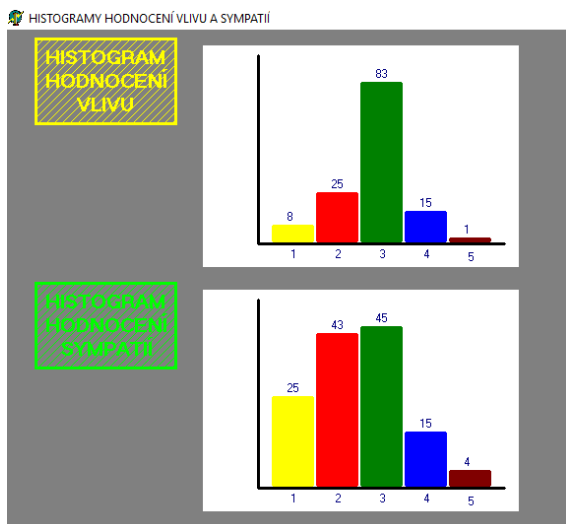
5.7.6 ZŠ Kapitána Jaroše – 7. třída: inkludovaný žák s Aspergerovým syndromem

Průměrné hodnocení vlivu:	2.818	Rozptyl hodnocení vlivu:	0.547
Průměrné hodnocení sympatií:	2.470	Rozptyl hodnocení sympatií:	1.045
Percentil průměrného vlivu:	40	Percentil rozptylu vlivu:	
Percentil průměrných sympatií:	30	Percentil rozptylu sympatií:	
Celkové hodnocení:	2.644	Celkový rozptyl hodnocení:	0.823

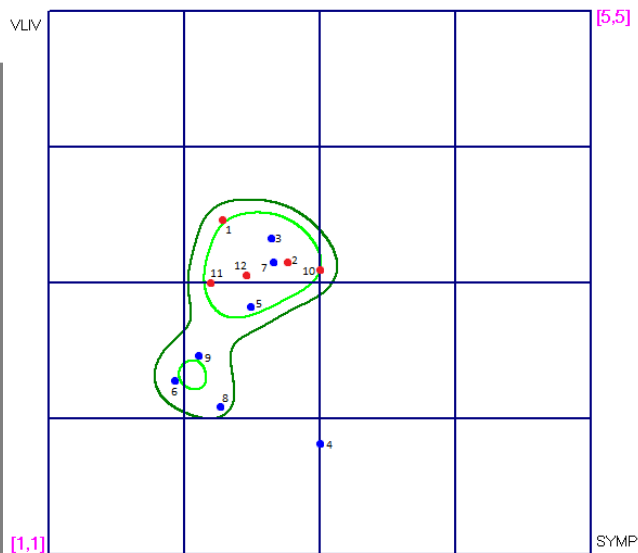
Tabulka č. 132 – Třída 6: Výsledná tabulka

Tato třída vyniká slušnou úrovní naladění ve skupině (atmosféry), a ještě lepší úrovní soudržnosti.

V Obrázku č. 11 si přečteme, že ve vlivu byly nejčastěji voleny čísla 2, u sympatie 2 a 3.

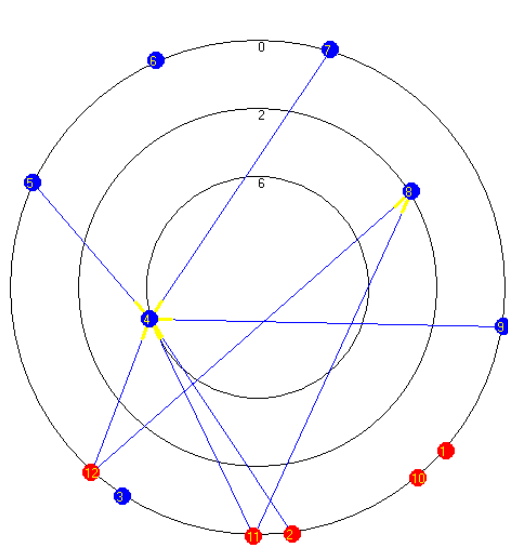

Obrázek č. 11 – Histogramy třídy 6

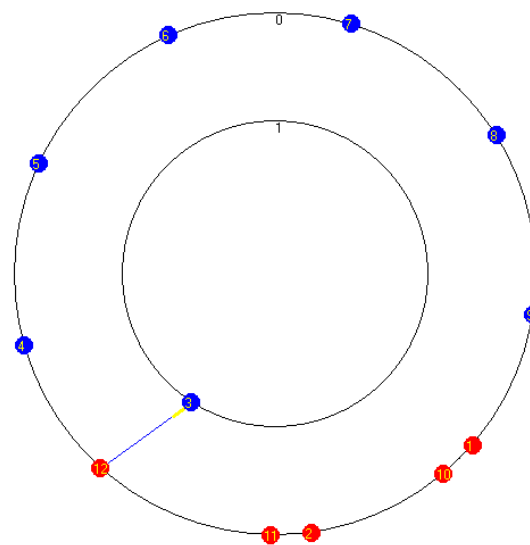

Obrázek č. 12 – Čtvercový diagram třídy 6

Z Obrázku č. 12 vyplývá, že inkudovaná žákyně je ostatním spíše sympatická, ale je méně vlivná.

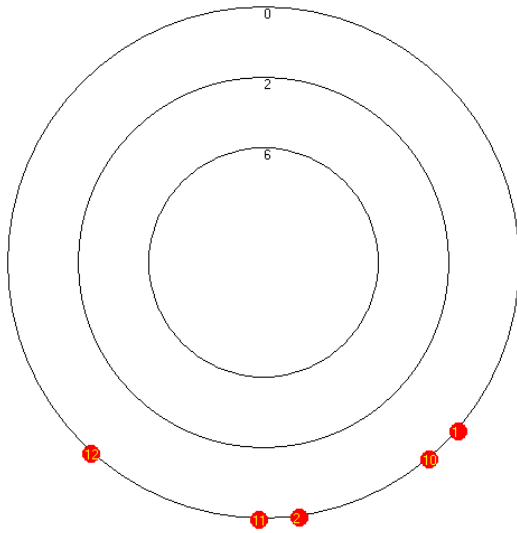
Graf č. 61 - Třída 6: všichni vliv +

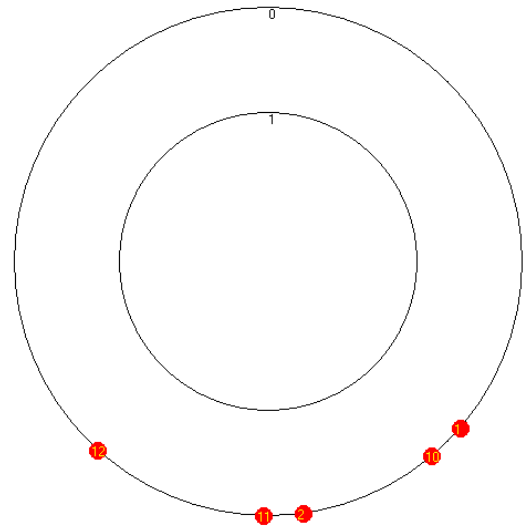
Graf č. 62 - Třída 6: všichni vliv -

Ve vlivu inkudovaná žákyně nedostala ani jednu 1, ani jednu 5.

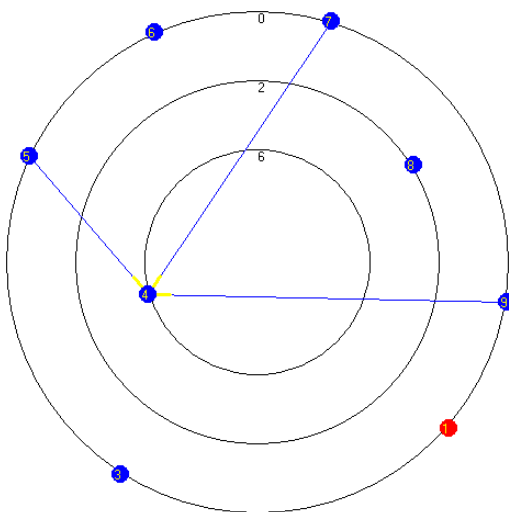
Níže je inkudovaná žákyně zobrazena ve skupině pouze dívek, a pak také jen mezi chlapci.

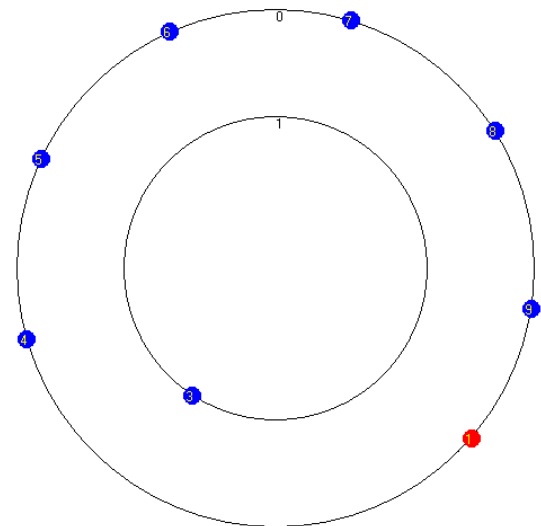
Graf č. 63 - Třída 6: holky vliv +

Graf č. 64 - Třída 6: holky vliv -

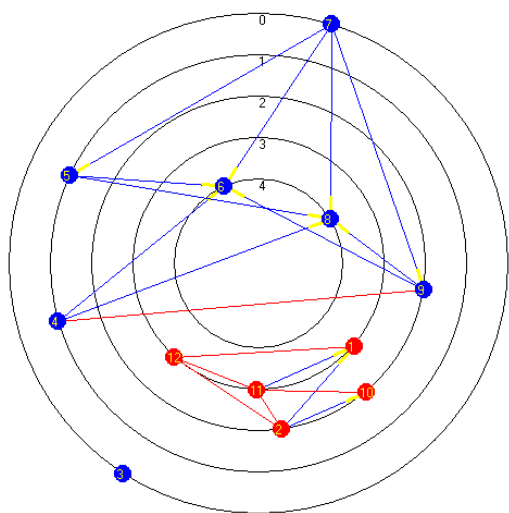

Graf č. 65 - Třída 6: kluci + žákyně 1, vliv +

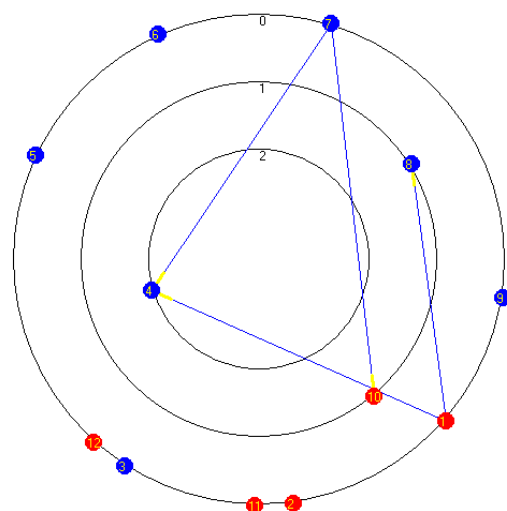

Graf č. 66 - Třída 6: kluci + žákyně 1, vliv -

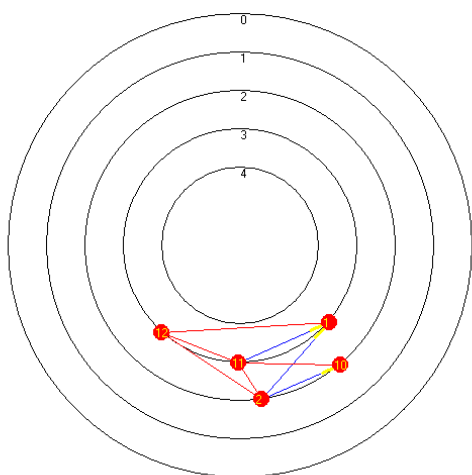
Následují grafy sympatie. Inkludovaná žákyně obdržela 3 jedničky v sympatiích a žádnou pětku. Pod nimi jsou grafy pouze s dívkami, pod něma ještě grafy kluků s inkludovanou žákyní.

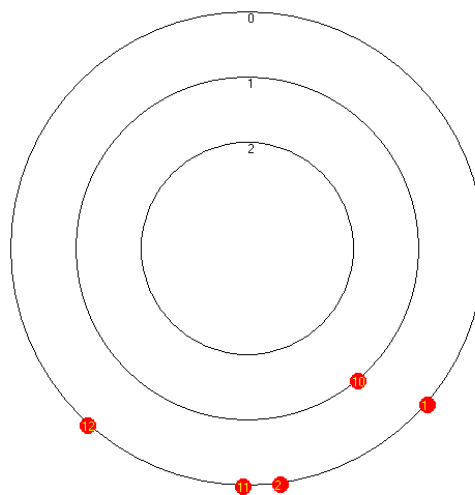
Graf č. 67 - Třída 6: všichni sympatie +

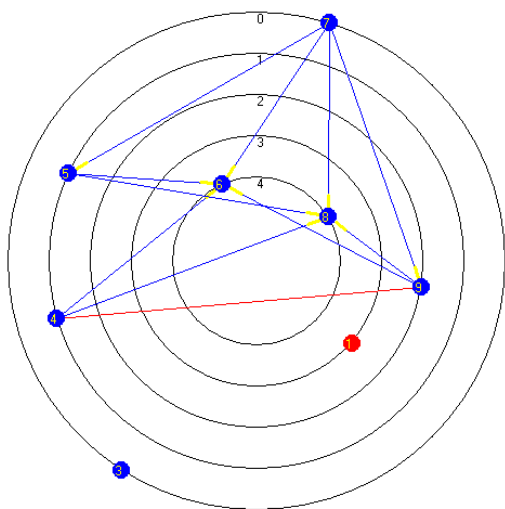
Graf č. 68 - Třída 6: všichni sympatie -

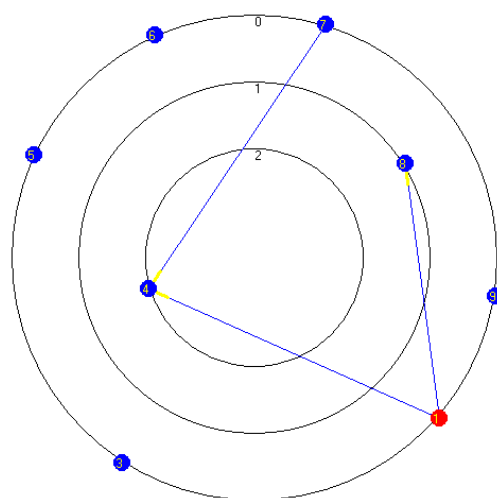
Graf č. 69 - Třída 6: holky sympatie +

Graf č. 70 - Třída 6: holky sympatie -

Graf č. 71 - Třída 6: kluci + žákyně 1, s +

Graf č. 72 - Třída 6: kluci + žákyně 1, s -

Slovní hodnocení žákyně č. 1: „*je hodná a usměvavá; moc se s ní nebavím; moc se neozývá, bavím se s ní normálně; normální; je tak trochu stranou, ale je hodná; moc se nebavíme; je to v pohodě holka; je docela milá; se vším mi pomáhá a je super; dobrá kamarádka.*“

Inkludovaná žákyně ostatní slovy neohodnotila.

Můžeme doplnit tabulkami v přílohách č. 17, 18 a 19.

5.8 Diskuze

Již z počátku nám bylo jasné, že vzhledem k našemu kvalitativnímu charakteru výzkumu a uvědomění si, že každá třída je jiná, budou nejspíš výsledky různorodé. Také velmi záleží na stupni a druhu postižení daného žáka. V našem zkoumaném vzorku byly tedy inkludováni žáci s různým druhem postižení, tudíž naše závěry nejdou zobecnit (ale byl ve výzkumu použit dotazník – tudíž jde o výzkum smíšený).

Vzhledem k tomu, že máme dvě třídy s žákem, který má Aspergerův syndrom, nabízí se možnost porovnat tyto dva případy a uvést, že každý člověk je jiný, i když má stejnou diagnózu. V případě třídy s žákyní s Aspergerovým syndromem, která k sobě potřebuje asistenta, oproti tomu žák s Aspergerovým syndromem v jiné třídě asistenta nepotřebuje (nemá). Otázkou by mohlo být také to, jestli vztah k žákovi neovlivňuje i asistent pedagoga, jelikož je s žákem neustále.

Výzkumné otázky jsme vlastně zodpověděly již ve výsledcích.

Hodil by se ještě rozbor příčin – proč je ten žák na takové pozici, jako zásah – rozhovory s žáky.

Je důležité zohlednit individuální zvláštnosti daných individuálních jedinců. Mohli bychom se dlouho zabývat příčinami vztahů k inkludovanému žákovi ve třídě, ale to už by přesáhlo rozsah mé bakalářské práce

Problémem je také nedostatek výzkumů, čerstvost situace. Nabízí se možnost srovnání s jinými výzkumy.

Závěr

Zkoumali jsme vztahy ve třídách s inkludovaným žákem na druhém stupni základních škol v Třebíči, pomocí metody SORAD (sociometrie). Výsledky bohužel nejdou zobecnit, jelikož každý žák má jiné postižení. Každý je jiný, každého mohou ostatní brát jinak. Inkluzivní výzkumy jsou poměrně mladé, tudíž se hodí je zkoumat i nadále. Stále ještě otázka inkluze na školách není vřešena tak, jak by měla být. Náš výzkum by mohl být ještě doplněn o následnou práci s danými třídami, ale to už není v kompetenci naší práce.

Seznam literatury a zdrojů

- ATTWOOD, T., 2005. *Aspergerův syndrom: porucha sociálních vztahů a komunikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-979-8.
- BARTOŇOVÁ, Miroslava, Marie VÍTKOVÁ, Barbora BOČKOVÁ, 2016. *Inkluze ve škole a ve společnosti jako interdisciplinární téma*. Vyd. 2. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-8140-6.
- FINKOVÁ, D., 2011. *Rozvoj hapticko-taktilního vnímání osob se zrakovým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2742-3.
- FINKOVÁ, D., LANGER, J., 2014. *Determinanty inkluze osob se zdravotním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4303-4.
- FONTANA, D., 2014. *Psychologie ve školní praxi*. Vyd. 4. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0741-2.
- HÁJKOVÁ, V., STRNADOVÁ, I., 2010. *Inkluzivní vzdělávání*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3070-7.
- HARTL, P., HARTLOVÁ, H., 2010. *Velký psychologický slovník*. Vyd. 4. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-686-5.
- HEIDBRINK, H., 1997. *Psychologie morálního vývoje*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-154-1.
- HOMOLOVÁ, K., 2019. *Diagnostika třídních kolektivů – Sociometrický ratingový dotazník SORAD*. [přednáška]. Zlín, Audendo z. s., 14. 3. 2019.
- HRABAL, V., 1989. *Pedagogickopsychologická diagnostika žáka*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 80-042-2149-1.
- HRABAL, V., 2003. *Sociální psychologie pro učitele: vybraná témata*. Vyd. 2. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0436-1.
- JAMES, I. M., 2008. *Aspergerův syndrom: mimořádní lidé - mimořádné výkony*. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-099-7.
- JEDLIČKA, R., 2015. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5447-5.
- KOHOUTEK, R. *Stručný úvod do sociometrie*. Psychologie v teorii a praxi. In: *Blog.cz* [online]. 2009 [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0901/sociometrie>
- KOHOUTEK, R., ŠTĚPANÍK, J., OCETKOVÁ, I., 1998. *Základy sociální psychologie*. Brno: CERM. ISBN 80-7204-064-2.
- KROPÁČOVÁ, J., 2006. *Výuka žáka s odlišným mateřským jazykem*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-1511-9.

- KROPÁČOVÁ, J., 2008. *Výuka žáka s odlišným mateřským jazykem z hlediska přípravy učitele*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2162-9.
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., 2006. *Vývojová psychologie*. Vyd. 2. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1284-0.
- LAŠEK, J., 2007. *Sociálně psychologické klima školních tříd a školy*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7041-980-9.
- LECHTA, V., 2016. *Inkluzivní pedagogika*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1123-5.
- MAREŠ, J., 2013. *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0174-8.
- VÁGNEROVÁ, M., 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost a stáří*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.
- META o. s. – Sdružení pro příležitosti mladých migrantů. *Žáci s odlišným mateřským jazykem v českých školách*. [online]. 2011 [cit. 2019-04-03]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/299314-Zaci-s-odlisnym-materskym-jazykem-v-ceskych-skolach.html>
- Mezinárodní klasifikace nemocí: 10. revize, 2000. *Duševní poruchy a poruchy chování: popisy klinických příznaků a diagnostická vodítka*. Vyd. 2. Praha: Psychiatrické centrum. ISBN 80-85121-44-1.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání. ISBN 80-211-0372-8.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016-2018*. [online]. 2015 [cit. 2018-07-13]. Dostupné z: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/apiv_2016_2018.pdf
- MOKREJŠ, A., 2002. *Husserl a otázka "Co je normální"?*. Praha: Triton. ISBN 80-7254-308-3.
- NAKONEČNÝ, M., 2009. *Sociální psychologie*. Vyd. 2. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1679-9.
- PETRUSEK, M., 1969. *Sociometrie: teorie, metoda, techniky*. Praha: Nakladatelství Svoboda.
- PUGNEROVÁ, M., KVINTOVÁ, J., 2016. *Přehled poruch psychického vývoje: psychická deprivace, neurotické obtíže v dětském věku, poruchy chování a syndrom hyperaktivity, psychologie jedinců s různými typy postižení*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5452-9.
- RADKOVÁ, I., HOŘEJŠÍ, J., 2018. *Aspergerův syndrom: život pod společenským tlakem*. Praha: Galén. ISBN 978-80-7492-386-9.
- REIMANN-HÖHN, U., 2018. *ADHD a ADD v dospívání: dozrávání a překonávání krizí*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1362-8.

- ŘEZÁČ, J., 1998. *Sociální psychologie*. Brno: Paido. ISBN 80-859-3148-6.
- ŠMELOVÁ, E., SOURALOVÁ, E., PETROVÁ, A., 2017. *Společenské aspekty inkluze*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4911-1.
- THOROVÁ, K., 2015. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0714-6.
- VACEK, P., 2008. *Rozvoj morálního vědomí žáků: metodické náměty k realizaci průřezových témat*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-386-4.
- VACEK, P., 2017. *Pedagogická psychologie*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-684-1.
- VÁGNEROVÁ, M., 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.
- VOSMIK, M., 2018. *Inkluze a kariérové poradenství*. Vyd. 2. Praha: Raabe. ISBN 978-80-7496-357-5.
- Vyhláška č. 27/2016 Sb. *Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných*. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. 2016 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>
- Zákon č. 561/2004 Sb. *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. 2004 [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Třída 1: Celkové hodnocení

Tabulka č. 2 – Třída 1: Výsledná tabulka

Tabulka č. 3 – Třída 1: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru

Tabulka č. 4 – Třída 1: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu

Tabulka č. 5 – Třída 1: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle průměru

Tabulka č. 6 – Třída 1: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle rozptylu

Tabulka č. 7 – Třída 1: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle průměru

Tabulka č. 8 – Třída 1: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle rozptylu

Tabulka č. 9 – Třída 1: Hodnocení sympatií (všichni všemi) podle průměru

Tabulka č. 10 – Třída 1: Hodnocení sympatií (všichni všemi) podle rozptylu

Tabulka č. 11 – Třída 1: Hodnocení sympatií (chlapci chlapci) podle průměru

Tabulka č. 12 – Třída 1: Hodnocení sympatií (chlapci chlapci) podle rozptylu

Tabulka č. 13 – Třída 1: Hodnocení sympatií (chlapci dívkami) podle průměru

Tabulka č. 14 – Třída 1: Hodnocení sympatií (chlapci dívkami) podle rozptylu

Tabulka č. 15 – Třída 1: Náklonnost (všichni všechny) podle průměru

Tabulka č. 16 – Třída 1: Náklonnost (všichni všechny) podle rozptylu

Tabulka č. 17 – Třída 1: Náklonnost (chlapci chlapce) podle průměru

Tabulka č. 18 – Třída 1: Náklonnost (chlapci chlapce) podle rozptylu

Tabulka č. 19 – Třída 1: Náklonnost (chlapci dívky) podle průměru

Tabulka č. 20 – Třída 1: Náklonnost (chlapci dívky) podle rozptylu

Tabulka č. 21 – Třída 1: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle průměru

Tabulka č. 22 – Třída 1: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle rozptylu

Tabulka č. 23 – Třída 1: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle průměru

Tabulka č. 24 – Třída 1: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle rozptylu

Tabulka č. 25 – Třída 1: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle průměru

Tabulka č. 26 – Třída 1: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle rozptylu

Tabulka č. 27 – Třída 2: Celkové hodnocení

Tabulka č. 28 – Třída 2: Výsledná tabulka

Tabulka č. 29 – Třída 2: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru

Tabulka č. 30 – Třída 2: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu

Tabulka č. 31 – Třída 2: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle průměru

Tabulka č. 32 – Třída 2: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle rozptylu

Tabulka č. 33 – Třída 2: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle průměru

Tabulka č. 34 – Třída 2: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle rozptylu

Tabulka č. 35 – Třída 2: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle průměru

Tabulka č. 36 – Třída 2: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle rozptylu

Tabulka č. 37 – Třída 2: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle průměru

Tabulka č. 38 – Třída 2: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle rozptylu

Tabulka č. 39 – Třída 2: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle průměru

Tabulka č. 40 – Třída 2: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle rozptylu

Tabulka č. 41 – Třída 2: Náklonnost (všichni všechny) podle průměru

Tabulka č. 42 – Třída 2: Náklonnost (všichni všechny) podle rozptylu

Tabulka č. 43 – Třída 2: Náklonnost (chlapci chlapce) podle průměru

Tabulka č. 44 – Třída 2: Náklonnost (chlapci chlapce) podle rozptylu

Tabulka č. 45 – Třída 2: Náklonnost (chlapci dívky) podle průměru

Tabulka č. 46 – Třída 2: Náklonnost (chlapci dívky) podle rozptylu

Tabulka č. 47 – Třída 2: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle průměru

Tabulka č. 48 – Třída 2: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle rozptylu

Tabulka č. 49 – Třída 2: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle průměru

Tabulka č. 50 – Třída 2: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle rozptylu

Tabulka č. 51 – Třída 2: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle průměru

Tabulka č. 52 – Třída 2: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle rozptylu

Tabulka č. 53 – Třída 3: Celkové hodnocení

Tabulka č. 54 – Třída 3: Výsledná tabulka

Tabulka č. 55 – Třída 3: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru

Tabulka č. 56 – Třída 3: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu

Tabulka č. 57 – Třída 3: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle průměru

Tabulka č. 58 – Třída 3: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle rozptylu

Tabulka č. 59 – Třída 3: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle průměru

Tabulka č. 60 – Třída 3: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle rozptylu

Tabulka č. 61 – Třída 3: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle průměru

Tabulka č. 62 – Třída 3: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle rozptylu

Tabulka č. 63 – Třída 3: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle průměru

Tabulka č. 64 – Třída 3: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle rozptylu

Tabulka č. 65 – Třída 3: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle průměru

Tabulka č. 66 – Třída 3: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle rozptylu

Tabulka č. 67 – Třída 3: Náklonnost (všichni všechny) podle průměru

Tabulka č. 68 – Třída 3: Náklonnost (všichni všechny) podle rozptylu

Tabulka č. 69 – Třída 3: Náklonnost (chlapci chlapce) podle průměru

Tabulka č. 70 – Třída 3: Náklonnost (chlapci chlapce) podle rozptylu

Tabulka č. 71 – Třída 3: Náklonnost (chlapci dívky) podle průměru

Tabulka č. 72 – Třída 3: Náklonnost (chlapci dívky) podle rozptylu

Tabulka č. 73 – Třída 3: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle průměru

Tabulka č. 74 – Třída 3: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle rozptylu

Tabulka č. 75 – Třída 3: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle průměru

Tabulka č. 76 – Třída 3: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle rozptylu

Tabulka č. 77 – Třída 3: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle průměru

Tabulka č. 78 – Třída 3: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle rozptylu

Tabulka č. 79 – Třída 4: Celkové hodnocení

Tabulka č. 80 – Třída 4: Výsledná tabulka

Tabulka č. 81 – Třída 4: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru

Tabulka č. 82 – Třída 4: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu

Tabulka č. 83 – Třída 4: Hodnocení vlivu (chlapci chlaci) podle průměru

Tabulka č. 84 – Třída 4: Hodnocení vlivu (chlapci chlaci) podle rozptylu

Tabulka č. 85 – Třída 4: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle průměru

Tabulka č. 86 – Třída 4: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle rozptylu

Tabulka č. 87 – Třída 4: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle průměru

Tabulka č. 88 – Třída 4: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle rozptylu

Tabulka č. 89 – Třída 4: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle průměru

Tabulka č. 90 – Třída 4: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle rozptylu

Tabulka č. 91 – Třída 4: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle průměru

Tabulka č. 92 – Třída 4: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle rozptylu

Tabulka č. 93 – Třída 4: Náklonnost (všichni všichni) podle průměru
Tabulka č. 94 – Třída 4: Náklonnost (všichni všichni) podle rozptylu
Tabulka č. 95 – Třída 4: Náklonnost (chlapci chlapce) podle průměru
Tabulka č. 96 – Třída 4: Náklonnost (chlapci chlapce) podle rozptylu
Tabulka č. 97 – Třída 4: Náklonnost (chlapci dívky) podle průměru
Tabulka č. 98 – Třída 4: Náklonnost (chlapci dívky) podle rozptylu
Tabulka č. 99 – Třída 4: Ovlivnitelnost (všichni všichni) podle průměru
Tabulka č. 100 – Třída 4: Ovlivnitelnost (všichni všichni) podle rozptylu
Tabulka č. 101 – Třída 4: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle průměru
Tabulka č. 102 – Třída 4: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle rozptylu
Tabulka č. 103 – Třída 4: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle průměru
Tabulka č. 104 – Třída 4: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle rozptylu
Tabulka č. 105 – Třída 5: Celkové hodnocení
Tabulka č. 106 – Třída 5: Výsledná tabulka
Tabulka č. 107 – Třída 5: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru
Tabulka č. 108 – Třída 5: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu
Tabulka č. 109 – Třída 5: Hodnocení vlivu (dívky dívkami) podle průměru
Tabulka č. 110 – Třída 5: Hodnocení vlivu (dívky dívkami) podle rozptylu
Tabulka č. 111 – Třída 5: Hodnocení vlivu (dívky chlapci) podle průměru
Tabulka č. 112 – Třída 5: Hodnocení vlivu (dívky chlapci) podle rozptylu
Tabulka č. 113 – Třída 5: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle průměru
Tabulka č. 114 – Třída 5: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle rozptylu
Tabulka č. 115 – Třída 5: Hodnocení sympatie (dívky dívkami) podle průměru
Tabulka č. 116 – Třída 5: Hodnocení sympatie (dívky dívkami) podle rozptylu
Tabulka č. 117 – Třída 5: Hodnocení sympatie (dívky chlapci) podle průměru
Tabulka č. 118 – Třída 5: Hodnocení sympatie (dívky chlapci) podle rozptylu
Tabulka č. 119 – Třída 5: Náklonnost (všichni všichni) podle průměru
Tabulka č. 120 – Třída 5: Náklonnost (všichni všichni) podle rozptylu
Tabulka č. 121 – Třída 5: Náklonnost (dívky dívky) podle průměru
Tabulka č. 122 – Třída 5: Náklonnost (dívky dívky) podle rozptylu
Tabulka č. 123 – Třída 5: Náklonnost (dívky chlapce) podle průměru

Tabulka č. 124 – Třída 5: Náklonnost (dívky chlapce) podle rozptylu
Tabulka č. 125 – Třída 5: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle průměru
Tabulka č. 126 – Třída 5: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle rozptylu
Tabulka č. 127 – Třída 5: Ovlivnitelnost (dívky dívky) podle průměru
Tabulka č. 128 – Třída 5: Ovlivnitelnost (dívky dívky) podle rozptylu
Tabulka č. 129 – Třída 5: Ovlivnitelnost (dívky chlapce) podle průměru
Tabulka č. 130 – Třída 5: Ovlivnitelnost (dívky chlapce) podle rozptylu
Tabulka č. 131 – Třída 6: Celkové hodnocení
Tabulka č. 132 – Třída 6: Výsledná tabulka
Tabulka č. 133 – Třída 6: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru
Tabulka č. 134 – Třída 6: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu
Tabulka č. 135 – Třída 6: Hodnocení vlivu (dívky dívkami) podle průměru
Tabulka č. 136 – Třída 6: Hodnocení vlivu (dívky dívkami) podle rozptylu
Tabulka č. 137 – Třída 6: Hodnocení vlivu (dívky chlapci) podle průměru
Tabulka č. 138 – Třída 6: Hodnocení vlivu (dívky chlapci) podle rozptylu
Tabulka č. 139 – Třída 6: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle průměru
Tabulka č. 140 – Třída 6: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle rozptylu
Tabulka č. 141 – Třída 6: Hodnocení sympatie (dívky dívkami) podle průměru
Tabulka č. 142 – Třída 6: Hodnocení sympatie (dívky dívkami) podle rozptylu
Tabulka č. 143 – Třída 6: Hodnocení sympatie (dívky chlapci) podle průměru
Tabulka č. 144 – Třída 6: Hodnocení sympatie (dívky chlapci) podle rozptylu
Tabulka č. 145 – Třída 6: Náklonnost (všichni všechny) podle průměru
Tabulka č. 146 – Třída 6: Náklonnost (všichni všechny) podle rozptylu
Tabulka č. 147 – Třída 6: Náklonnost (dívky dívky) podle průměru
Tabulka č. 148 – Třída 6: Náklonnost (dívky dívky) podle rozptylu
Tabulka č. 149 – Třída 6: Náklonnost (dívky chlapce) podle průměru
Tabulka č. 150 – Třída 6: Náklonnost (dívky chlapce) podle rozptylu
Tabulka č. 151 – Třída 6: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle průměru
Tabulka č. 152 – Třída 6: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle rozptylu
Tabulka č. 153 – Třída 6: Ovlivnitelnost (dívky dívky) podle průměru
Tabulka č. 154 – Třída 6: Ovlivnitelnost (dívky dívky) podle rozptylu

Tabulka č. 155 – Třída 6: Ovlivnitelnost (dívky chlapce) podle průměru

Tabulka č. 156 – Třída 6: Ovlivnitelnost (dívky chlapce) podle rozptylu

Seznam grafů

Graf č. 1 - Třída 1: Všichni vliv +

Graf č. 2 - Třída 1: Všichni vliv –

Graf č. 3 - Třída 1: Kluci vliv +

Graf č. 4 - Třída 1: Kluci vliv -

Graf č. 5 - Třída 1: Holky + žák 1, vliv +

Graf č. 6 - Třída 1: Holky + žák 1, vliv -

Graf č. 7 – Třída 1: Všichni sympatie +

Graf č. 8 – Třída 1: Všichni sympatie -

Graf č. 9 – Třída 1: Kluci sympatie +

Graf č. 10 – Třída 1: Kluci sympatie -

Graf č. 11 - Třída 1: Holky + žák 1, s +

Graf č. 12 - Třída 1: Holky + žák 1, s -

Graf č. 13 - Třída 2: Všichni vliv +

Graf č. 14 - Třída 2: Všichni vliv -

Graf č. 15 - Třída 2: Kluci vliv +

Graf č. 16 - Třída 2: Kluci vliv –

Graf č. 17 - Třída 2: Holky + žák 1, vliv +

Graf č. 18 - Třída 2: Holky + žák 1, vliv -

Graf č. 19 - Třída 2: Všichni sympatie +

Graf č. 20 - Třída 2: Všichni sympatie -

Graf č. 21 - Třída 2: Kluci sympatie +

Graf č. 22 - Třída 2: Kluci sympatie -

Graf č. 23 - Třída 2: Holky + žák 1, s +

Graf č. 24 - Třída 2: Holky + žák 1, s -

Graf č. 25 - Třída 3: Všichni vliv+

Graf č. 26 - Třída 3: Všichni vliv -

Graf č. 27 - Třída 3: Kluci vliv +

Graf č. 28 - Třída 3: Kluci vliv -

Graf č. 29 - Třída 3: Holky + žák 1, vliv +

Graf č. 30 - Třída 3: Holky + žák 1, vliv -

Graf č. 31 - Třída 3: Všichni sympatie +
Graf č. 32 - Třída 3: Všichni sympatie -
Graf č. 33 - Třída 3: Kluci sympatie +
Graf č. 34 - Třída 3: Kluci sympatie -
Graf č. 35 - Třída 3: Holky + žák 1, s +
Graf č. 36 - Třída 3: Holky + žák 1, s -
Graf č. 37 - Třída 4: Všichni vliv +
Graf č. 38 - Třída 4: Všichni vliv -
Graf č. 39 - Třída 4: Kluci vliv +
Graf č. 40 - Třída 4: Kluci vliv -
Graf č. 41 - Třída 4: Holky + žák 1, vliv +
Graf č. 42 - Třída 4: Holky + žák 1, vliv -
Graf č. 43 - Třída 4: Všichni sympatie +
Graf č. 44 - Třída 4: Všichni sympatie -
Graf č. 45 - Třída 4: Kluci sympatie +
Graf č. 46 - Třída 4: Kluci sympatie -
Graf č. 47 - Třída 4: Holky + žák 1, s +
Graf č. 48 - Třída 4: Holky + žák 1, s -
Graf č. 49 - Třída 5: Všichni vliv +
Graf č. 50 - Třída 5: Všichni vliv -
Graf č. 51 - Třída 5: Holky vliv +
Graf č. 52 - Třída 5: Holky vliv -
Graf č. 53 - Třída 5: Kluci + žákyně 1, vliv +
Graf č. 54 - Třída 5: Kluci + žákyně 1, vliv -
Graf č. 55 - Třída 5: Všichni sympatie +
Graf č. 56 - Třída 5: Všichni sympatie -
Graf č. 57 - Třída 5: Holky sympatie +
Graf č. 58 - Třída 5: Holky sympatie -
Graf č. 59 - Třída 5: Kluci + žákyně 1, s +
Graf č. 60 - Třída 5: Kluci + žákyně 1, s -
Graf č. 61 - Třída 6: Všichni vliv +

- Graf č. 62** - Třída 6: Všichni vliv -
- Graf č. 63** - Třída 6: Holky vliv +
- Graf č. 64** - Třída 6: Holky vliv -
- Graf č. 65** - Třída 6: Kluci + žákyně 1, vliv +
- Graf č. 66** - Třída 6: Kluci + žákyně 1, vliv -
- Graf č. 67** - Třída 6: Všichni sympatie +
- Graf č. 68** - Třída 6: Všichni sympatie -
- Graf č. 69** - Třída 6: Holky sympatie +
- Graf č. 70** - Třída 6: Holky sympatie -
- Graf č. 71** - Třída 6: Kluci + žákyně 1, s +
- Graf č. 72** - Třída 6: Kluci + žákyně 1, s -

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Histogramy třídy 1

Obrázek č. 2 – Čtvercový diagram třídy 1

Obrázek č. 3 – Histogramy třídy 2

Obrázek č. 4 – Čtvercový diagram třídy 2

Obrázek č. 5 – Histogramy třídy 3

Obrázek č. 6 – Čtvercový diagram třídy 3

Obrázek č. 7 – Histogramy třídy 4

Obrázek č. 8 – Čtvercový diagram třídy 4

Obrázek č. 9 – Histogramy třídy 5

Obrázek č. 10 – Čtvercový diagram třídy 5

Obrázek č. 11 – Histogramy třídy 6

Obrázek č. 12 – Čtvercový diagram třídy 6

Seznam příloh

- Příloha č. 1** – Tabulky celkových hodnocení
- Příloha č. 2** – Třída 1, tabulky vlivu
- Příloha č. 3** – Třída 1, tabulky sympatie
- Příloha č. 4** – Třída 1, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti
- Příloha č. 5** – Třída 2, tabulky vlivu
- Příloha č. 6** – Třída 2, tabulky sympatie
- Příloha č. 7** – Třída 2, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti
- Příloha č. 8** – Třída 3, tabulky vlivu
- Příloha č. 9** – Třída 3, tabulky sympatie
- Příloha č. 10** – Třída 3, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti
- Příloha č. 11** – Třída 4, tabulky vlivu
- Příloha č. 12** – Třída 4, tabulky sympatie
- Příloha č. 13** – Třída 4, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti
- Příloha č. 14** – Třída 5, tabulky vlivu
- Příloha č. 15** – Třída 5, tabulky sympatie
- Příloha č. 16** – Třída 5, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti
- Příloha č. 17** – Třída 6, tabulky vlivu
- Příloha č. 18** – Třída 6, tabulky sympatie
- Příloha č. 19** – Třída 6, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti
- Příloha č. 20** – Dotazník SORAD
- Příloha č. 21** - Osvědčení

Příloha č. 1 – Tabulky celkových hodnocení

SO-RA-D (CELKOVÉ-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	CELK	SYMP	VLIV
1.	11	1.658	1.789	1.526
2.	18	1.895	1.895	1.895
3.	8	1.921	1.842	2.000
4.	16	2.026	2.053	2.000
5.	3	2.132	2.421	1.842
6.	20	2.132	1.947	2.316
7.	19	2.263	2.421	2.105
8.	15	2.263	1.789	2.737
9.	14	2.342	2.211	2.474
10.	6	2.421	2.211	2.632
11.	12	2.526	2.158	2.895
12.	10	2.605	2.316	2.895
13.	5	2.632	2.316	2.947
14.	9	2.658	2.421	2.895
15.	17	2.711	2.421	3.000
16.	4	2.816	2.421	3.211
17.	7	2.816	2.474	3.158
18.	2	3.211	2.737	3.684
19.	13	3.447	3.316	3.579
20.	1	4.474	4.263	4.684

Tabulka č. 1 – Třída 1: Celkové hodnocení

SO-RA-D (CELKOVÉ-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	CELK	SYMP	VLIV
1.	13	1.900	2.267	1.533
2.	7	1.933	2.333	1.533
3.	11	2.033	1.667	2.400
4.	14	2.167	2.667	1.667
5.	10	2.233	1.800	2.667
6.	3	2.267	2.400	2.133
7.	12	2.367	1.933	2.800
8.	5	2.567	2.867	2.267
9.	4	2.700	2.600	2.800
10.	2	2.967	2.333	3.600
11.	9	3.067	2.733	3.400
12.	8	3.167	3.133	3.200
13.	6	3.167	3.000	3.333
14.	15	3.700	3.467	3.933
15.	16	3.900	3.933	3.867
16.	1	3.933	3.600	4.267

Tabulka č. 27 – Třída 2: Celkové hodnocení

SO-RA-D (CELKOVÉ-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	CELK	SYMP	VLIV
1.	3	2.152	1.826	2.478
2.	12	2.217	1.826	2.609
3.	14	2.217	2.565	1.870
4.	17	2.370	2.043	2.696
5.	22	2.435	2.391	2.478
6.	19	2.478	2.130	2.826
7.	11	2.522	2.696	2.348
8.	9	2.696	2.609	2.783
9.	15	2.717	2.261	3.174
10.	23	2.826	2.435	3.217
11.	2	2.848	2.739	2.957
12.	21	2.848	2.435	3.261
13.	1	3.043	2.783	3.304
14.	7	3.065	2.609	3.522
15.	18	3.174	2.783	3.565
16.	10	3.196	2.696	3.696
17.	20	3.261	2.826	3.696
18.	24	3.370	2.826	3.913
19.	4	3.500	3.478	3.522
20.	5	3.543	2.957	4.130
21.	13	3.696	3.261	4.130
22.	16	3.783	3.652	3.913
23.	6	4.022	4.087	3.957
24.	8	4.413	4.304	4.522

Tabulka č. 53 – Třída 3: Celkové hodnocení**SO-RA-D (CELKOVÉ-hodnoceno všemi)**

	PŘÍJMENÍ	CELK	SYMP	VLIV
1.	18	2.265	2.294	2.235
2.	9	2.324	2.235	2.412
3.	16	2.382	2.059	2.706
4.	7	2.441	2.647	2.235
5.	6	2.500	2.118	2.882
6.	18	2.500	2.529	2.471
7.	17	2.588	2.471	2.706
8.	14	2.676	2.588	2.765
9.	5	2.794	3.294	2.294
10.	2	2.912	2.529	3.294
11.	8	2.912	2.412	3.412
12.	10	3.059	2.647	3.471
13.	11	3.147	3.118	3.176
14.	13	3.176	2.824	3.529
15.	3	3.324	2.941	3.706
16.	1	3.412	2.647	4.176
17.	12	3.882	3.471	4.294
18.	4	3.941	3.471	4.412

Tabulka č. 79 – Třída 4: Celkové hodnocení

SO-RA-D (CELKOVÉ-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	CELK	SYMP	VLIV
1.	9	2.300	2.333	2.267
2.	16	2.433	2.867	2.000
3.	11	2.500	2.533	2.467
4.	10	2.667	2.533	2.800
5.	3	2.833	2.733	2.933
6.	8	2.933	2.800	3.067
7.	7	2.967	2.400	3.533
8.	5	3.067	2.867	3.267
9.	2	3.100	2.667	3.533
10.	14	3.200	3.200	3.200
11.	13	3.333	2.867	3.800
12.	15	3.633	3.733	3.533
13.	1	3.767	3.200	4.333
14.	6	3.800	3.733	3.867
15.	4	3.800	3.267	4.333
16.	12	3.900	3.667	4.133

Tabulka č. 105 – Třída 5: Celkové hodnocení**SO-RA-D (CELKOVÉ-hodnoceno všemi)**

	PŘÍJMENÍ	CELK	SYMP	VLIV
1.	6	2.091	1.909	2.273
2.	8	2.182	2.273	2.091
3.	9	2.273	2.091	2.455
4.	4	2.409	3.000	1.818
5.	11	2.591	2.182	3.000
6.	5	2.636	2.455	2.818
7.	12	2.773	2.455	3.091
8.	1	2.864	2.273	3.455
9.	7	2.909	2.636	3.182
10.	2	2.955	2.727	3.182
11.	3	3.000	2.636	3.364
12.	10	3.045	3.000	3.091

Tabulka č. 131 – Třída 6: Celkové hodnocení

Příloha č. 2 – Třída 1, tabulky vlivu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	11	1.526	0.596	29	3
2.	3	1.842	0.696	35	5
3.	18	1.895	0.766	36	6
4.	16	2.000	0.889	38	7
5.	8	2.000	0.444	38	7
6.	19	2.105	0.877	40	10
7.	20	2.316	1.006	44	15
8.	14	2.474	0.596	47	22
9.	6	2.632	1.246	50	32
10.	15	2.737	0.871	52	39
11.	10	2.895	0.988	55	47
12.	9	2.895	0.766	55	47
13.	12	2.895	0.766	55	47
14.	5	2.947	0.497	56	51
15.	17	3.000	0.778	57	52
16.	7	3.158	0.807	60	63
17.	4	3.211	0.842	61	65
18.	13	3.579	1.035	68	81
19.	2	3.684	0.784	70	86
20.	1	4.684	0.228	89	100

Tabulka č. 3 – Třída 1: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	1	4.684	0.228	89	100
2.	8	2.000	0.444	38	7
3.	5	2.947	0.497	56	51
4.	11	1.526	0.596	29	3
5.	14	2.474	0.596	47	22
6.	3	1.842	0.696	35	5
7.	12	2.895	0.766	55	47
8.	9	2.895	0.766	55	47
9.	18	1.895	0.766	36	6
10.	17	3.000	0.778	57	52
11.	2	3.684	0.784	70	86
12.	7	3.158	0.807	60	63
13.	4	3.211	0.842	61	65
14.	15	2.737	0.871	52	39
15.	19	2.105	0.877	40	10
16.	16	2.000	0.889	38	7
17.	10	2.895	0.988	55	47
18.	20	2.316	1.006	44	15
19.	13	3.579	1.035	68	81
20.	6	2.632	1.246	50	32

Tabulka č. 4 – Třída 1: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	11	1.500	0.278	15
2.	8	1.900	0.322	19
3.	16	2.000	0.667	20
4.	20	2.100	0.767	21
5.	14	2.400	0.489	24
6.	9	2.600	0.489	26
7.	4	2.700	0.456	27
8.	7	2.700	0.678	27
9.	5	2.900	0.544	29
10.	13	3.300	1.344	33
11.	1	4.700	0.233	47

Tabulka č. 5 – Třída 1: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle průměru**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	1	4.700	0.233	47
2.	11	1.500	0.278	15
3.	8	1.900	0.322	19
4.	4	2.700	0.456	27
5.	9	2.600	0.489	26
6.	14	2.400	0.489	24
7.	5	2.900	0.544	29
8.	16	2.000	0.667	20
9.	7	2.700	0.678	27
10.	20	2.100	0.767	21
11.	13	3.300	1.344	33

Tabulka č. 6 – Třída 1: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle rozptylu**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	11	1.556	1.028	14
2.	16	2.000	1.250	18
3.	8	2.111	0.611	19
4.	14	2.556	0.778	23
5.	20	2.556	1.278	23
6.	5	3.000	0.500	27
7.	9	3.222	0.944	29
8.	7	3.667	0.500	33
9.	4	3.778	0.694	34
10.	13	3.889	0.611	35
11.	1	4.667	0.250	42

Tabulka č. 7 – Třída 1: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle průměru

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	1	4.667	0.250	42
2.	7	3.667	0.500	33
3.	5	3.000	0.500	27
4.	13	3.889	0.611	35
5.	8	2.111	0.611	19
6.	4	3.778	0.694	34
7.	14	2.556	0.778	23
8.	9	3.222	0.944	29
9.	11	1.556	1.028	14
10.	16	2.000	1.250	18
11.	20	2.556	1.278	23

Tabulka č. 8 – Třída 1: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle rozptylu

Příloha č. 3 – Třída 1, tabulky sympatie

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	11	1.789	0.953	34	7
2.	15	1.789	0.731	34	7
3.	8	1.842	0.696	35	8
4.	18	1.895	0.877	36	9
5.	20	1.947	0.719	37	10
6.	16	2.053	0.942	39	15
7.	12	2.158	0.696	41	21
8.	6	2.211	1.398	42	24
9.	14	2.211	0.620	42	24
10.	10	2.316	1.339	44	30
11.	5	2.316	0.561	44	30
12.	9	2.421	1.368	46	37
13.	17	2.421	1.368	46	37
14.	4	2.421	1.146	46	37
15.	19	2.421	1.591	46	37
16.	3	2.421	1.591	46	37
17.	7	2.474	1.041	47	41
18.	2	2.737	1.205	52	61
19.	13	3.316	1.784	63	88
20.	1	4.263	0.649	81	100

Tabulka č. 9 – Třída 1: Hodnocení sympatií (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	5	2.316	0.561	44	30
2.	14	2.211	0.620	42	24
3.	1	4.263	0.649	81	100
4.	8	1.842	0.696	35	8
5.	12	2.158	0.696	41	21
6.	20	1.947	0.719	37	10
7.	15	1.789	0.731	34	7
8.	18	1.895	0.877	36	9
9.	16	2.053	0.942	39	15
10.	11	1.789	0.953	34	7
11.	7	2.474	1.041	47	41
12.	4	2.421	1.146	46	37
13.	2	2.737	1.205	52	61
14.	10	2.316	1.339	44	30
15.	9	2.421	1.368	46	37
16.	17	2.421	1.368	46	37
17.	6	2.211	1.398	42	24
18.	19	2.421	1.591	46	37
19.	3	2.421	1.591	46	37
20.	13	3.316	1.784	63	88

Tabulka č. 10 – Třída 1: Hodnocení sympatií (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	11	1.600	0.933	16
2.	20	1.600	0.489	16
3.	8	1.700	0.900	17
4.	9	1.800	0.844	18
5.	7	1.800	0.178	18
6.	4	1.800	0.400	18
7.	16	1.900	0.989	19
8.	14	2.100	0.767	21
9.	5	2.300	0.678	23
10.	13	2.900	2.322	29
11.	1	4.500	0.500	45

Tabulka č. 11 – Třída 1: Hodnocení sympatií (chlapci chlapci) podle průměru**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	7	1.800	0.178	18
2.	4	1.800	0.400	18
3.	20	1.600	0.489	16
4.	1	4.500	0.500	45
5.	5	2.300	0.678	23
6.	14	2.100	0.767	21
7.	9	1.800	0.844	18
8.	8	1.700	0.900	17
9.	11	1.600	0.933	16
10.	16	1.900	0.989	19
11.	13	2.900	2.322	29

Tabulka č. 12 – Třída 1: Hodnocení sympatií (chlapci chlapci) podle rozptylu**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	11	2.000	1.000	18
2.	8	2.000	0.500	18
3.	16	2.222	0.944	20
4.	14	2.333	0.500	21
5.	5	2.333	0.500	21
6.	20	2.333	0.750	21
7.	4	3.111	1.111	28
8.	9	3.111	1.111	28
9.	7	3.222	0.944	29
10.	13	3.778	0.944	34
11.	1	4.000	0.750	36

Tabulka č. 13 – Třída 1: Hodnocení sympatií (chlapci dívkami) podle průměru

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	5	2.333	0.500	21
2.	14	2.333	0.500	21
3.	8	2.000	0.500	18
4.	1	4.000	0.750	36
5.	20	2.333	0.750	21
6.	16	2.222	0.944	20
7.	7	3.222	0.944	29
8.	13	3.778	0.944	34
9.	11	2.000	1.000	18
10.	9	3.111	1.111	28
11.	4	3.111	1.111	28

Tabulka č. 14 – Třída 1: Hodnocení sympatií (chlapci dívkami) podle rozptylu

Příloha č. 4 – Třída 1, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	1	1.000	0.000	19	0
2.	7	1.632	1.023	31	4
3.	9	1.684	1.006	32	4
4.	5	2.000	0.556	38	10
5.	3	2.053	1.386	39	14
6.	18	2.105	0.766	40	16
7.	20	2.158	0.918	41	17
8.	8	2.211	0.509	42	20
9.	2	2.211	0.620	42	20
10.	14	2.368	0.801	45	29
11.	16	2.368	0.801	45	29
12.	15	2.474	1.152	47	37
13.	6	2.526	1.485	48	41
14.	4	2.737	1.094	52	57
15.	19	2.789	1.731	53	61
16.	11	2.842	1.363	54	64
17.	17	2.895	1.322	55	68
18.	13	3.000	1.889	57	76
19.	9	3.053	1.942	58	82
20.	12	3.316	1.228	63	92

Tabulka č. 15 – Třída 1: Náklonnost (vsichni vsechny) podle průměru

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	1	1.000	0.000	19	0
2.	8	2.211	0.509	42	20
3.	5	2.000	0.556	38	10
4.	2	2.211	0.620	42	20
5.	18	2.105	0.766	40	16
6.	14	2.368	0.801	45	29
7.	16	2.368	0.801	45	29
8.	20	2.158	0.918	41	17
9.	10	1.684	1.006	32	4
10.	7	1.632	1.023	31	4
11.	4	2.737	1.094	52	57
12.	15	2.474	1.152	47	37
13.	12	3.316	1.228	63	92
14.	17	2.895	1.322	55	68
15.	11	2.842	1.363	54	64
16.	3	2.053	1.386	39	14
17.	6	2.526	1.485	48	41
18.	19	2.789	1.731	53	61
19.	13	3.000	1.889	57	76
20.	9	3.053	1.942	58	82

Tabulka č. 16 – Třída 1: Náklonnost (vsichni vsechny) podle rozptylu

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	1	1.000	0.000	10
2.	7	1.500	1.611	15
3.	5	1.900	0.767	19
4.	20	2.000	1.556	20
5.	8	2.100	0.544	21
6.	16	2.200	1.289	22
7.	9	2.200	1.511	22
8.	13	2.500	0.944	25
9.	4	2.600	1.378	26
10.	11	2.600	1.822	26
11.	13	3.400	1.378	34

Tabulka č. 17 – Třída 1: Náklonnost (chlapci chlapce) podle průměru**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	1	1.000	0.000	10
2.	8	2.100	0.544	21
3.	5	1.900	0.767	19
4.	14	2.500	0.944	25
5.	16	2.200	1.289	22
6.	13	3.400	1.378	34
7.	4	2.600	1.378	26
8.	9	2.200	1.511	22
9.	20	2.000	1.556	20
10.	7	1.500	1.611	15
11.	11	2.600	1.822	26

Tabulka č. 18 – Třída 1: Náklonnost (chlapci chlapce) podle rozptylu**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	1	1.000	0.000	9
2.	7	1.778	0.444	16
3.	5	2.111	0.361	19
4.	14	2.222	0.694	20
5.	8	2.333	0.500	21
6.	20	2.333	0.250	21
7.	13	2.556	2.278	23
8.	16	2.556	0.278	23
9.	4	2.889	0.861	26
10.	11	3.111	0.861	28
11.	9	4.000	0.750	36

Tabulka č. 19 – Třída 1: Náklonnost (chlapci dívky) podle průměru

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	1	1.000	0.000	9
2.	20	2.333	0.250	21
3.	16	2.556	0.278	23
4.	5	2.111	0.361	19
5.	7	1.778	0.444	16
6.	8	2.333	0.500	21
7.	14	2.222	0.694	20
8.	9	4.000	0.750	36
9.	4	2.889	0.861	26
10.	11	3.111	0.861	28
11.	13	2.556	2.278	23

Tabulka č. 20 – Třída 1: Náklonnost (chlapci dívky) podle rozptylu**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni vsichni)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	1	1.895	0.99	36	4
2.	10	1.895	1.877	36	4
3.	5	2.263	0.538	43	8
4.	7	2.263	0.871	43	8
5.	14	2.316	0.895	44	10
6.	20	2.316	0.895	44	10
7.	18	2.421	0.813	46	14
8.	8	2.526	0.819	48	18
9.	13	2.684	1.117	51	24
10.	3	2.737	1.094	52	28
11.	16	2.737	0.649	52	28
12.	2	2.842	1.585	54	33
13.	17	2.842	1.140	54	33
14.	15	2.895	2.766	55	35
15.	19	3.158	1.251	60	55
16.	12	3.158	1.029	60	55
17.	6	3.211	0.953	61	58
18.	4	3.211	0.842	61	58
19.	11	3.526	1.152	67	81
20.	9	3.579	1.591	68	83

Tabulka č. 21 – Třída 1: Ovlivnitelnost (vsichni vsechny) podle průměru

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	1	1.895	0.99	36	4
2.	5	2.263	0.538	43	8
3.	16	2.737	0.649	52	28
4.	18	2.421	0.813	46	14
5.	8	2.526	0.819	48	18
6.	4	3.211	0.842	61	58
7.	7	2.263	0.871	43	8
8.	14	2.316	0.895	44	10
9.	20	2.316	0.895	44	10
10.	6	3.211	0.953	61	58
11.	12	3.158	1.029	60	55
12.	3	2.737	1.094	52	28
13.	13	2.684	1.117	51	24
14.	17	2.842	1.140	54	33
15.	11	3.526	1.152	67	81
16.	19	3.158	1.251	60	55
17.	2	2.842	1.585	54	33
18.	9	3.579	1.591	68	83
19.	10	1.895	1.877	36	4
20.	15	2.895	2.766	55	35

Tabulka č. 22 – Třída 1: Ovlivnitelnost (vsichni vsechny) podle rozptylu**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	1	1.900	0.100	19
2.	7	2.200	1.289	22
3.	5	2.300	0.678	23
4.	20	2.400	1.600	24
5.	14	2.500	0.944	25
6.	13	2.500	1.611	25
7.	8	2.600	0.933	26
8.	16	2.700	0.678	27
9.	9	3.100	1.878	31
10.	11	3.300	1.122	33
11.	4	3.300	1.344	33

Tabulka č. 23 – Třída 1: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle průměru

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	1	1.900	0.100	19
2.	5	2.300	0.678	23
3.	16	2.700	0.678	27
4.	8	2.600	0.933	26
5.	14	2.500	0.944	25
6.	11	3.300	1.122	33
7.	7	2.200	1.289	22
8.	4	3.300	1.344	33
9.	20	2.400	1.600	24
10.	13	2.500	1.611	25
11.	9	3.100	1.878	31

Tabulka č. 24 – Třída 1: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle rozptylu**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	1	1.889	0.111	17
2.	14	2.111	0.861	19
3.	5	2.222	0.444	20
4.	20	2.222	0.194	20
5.	7	2.333	0.500	21
6.	8	2.444	0.778	22
7.	16	2.778	0.694	25
8.	13	2.889	0.611	26
9.	4	3.111	0.361	28
10.	11	3.778	1.194	34
11.	9	4.111	0.861	37

Tabulka č. 25 – Třída 1: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle průměru**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	1	1.889	0.111	17
2.	20	2.222	0.194	20
3.	4	3.111	0.361	28
4.	5	2.222	0.444	20
5.	7	2.333	0.500	21
6.	13	2.889	0.611	26
7.	16	2.778	0.694	25
8.	8	2.444	0.778	22
9.	14	2.111	0.861	19
10.	9	4.111	0.861	37
11.	11	3.778	1.194	34

Tabulka č. 26 – Třída 1: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle rozptylu

Příloha č. 5 – Třída 2, tabulky vlivu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	7	1.533	0.410	23	3
2.	13	1.533	0.410	23	3
3.	14	1.667	0.524	25	4
4.	3	2.133	0.410	32	10
5.	5	2.267	1.495	34	14
6.	11	2.400	0.543	36	19
7.	10	2.667	0.667	40	34
8.	4	2.800	1.029	42	42
9.	12	2.800	0.600	42	42
10.	8	3.200	1.600	48	65
11.	6	3.333	1.095	50	72
12.	9	3.400	2.114	51	74
13.	2	3.600	1.114	54	82
14.	16	3.867	1.410	58	90
15.	15	3.933	1.352	59	92
16.	1	4.267	1.067	64	97

Tabulka č. 29 – Třída 2: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	13	1.533	0.410	23	3
2.	7	1.533	0.410	23	3
3.	3	2.133	0.410	32	10
4.	14	1.667	0.524	25	4
5.	11	2.400	0.543	36	19
6.	12	2.800	0.600	42	42
7.	10	2.667	0.667	40	34
8.	4	2.800	1.029	42	42
9.	1	4.267	1.067	64	97
10.	5	3.333	1.095	50	72
11.	2	3.600	1.114	54	82
12.	15	3.933	1.352	59	92
13.	16	3.867	1.410	58	90
14.	5	2.267	1.495	34	14
15.	8	3.200	1.600	48	65
16.	9	3.400	2.114	51	74

Tabulka č. 30 – Třída 2: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	15	3.500	4.500	7
2.	16	4.000	2.000	8
3.	1	5.000	0.000	10

Tabulka č. 31 – Třída 2: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle průměru**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	1	5.000	0.000	10
2.	16	4.000	2.000	8
3.	15	3.500	4.500	7

Tabulka č. 32 – Třída 2: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle rozptylu**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	16	3.846	1.474	50
2.	15	4.000	1.167	52
3.	1	4.154	1.141	54

Tabulka č. 33 – Třída 2: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle průměru**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	1	4.154	1.141	54
2.	15	4.000	1.167	52
3.	16	3.846	1.474	50

Tabulka č. 34 – Třída 2: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle rozptylu

Příloha č. 6 – Třída 2, tabulky sympatie

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	11	1.667	0.381	25	5
2.	10	1.800	1.171	27	7
3.	12	1.933	0.638	29	10
4.	13	2.267	1.495	34	27
5.	2	2.333	0.667	35	31
6.	7	2.333	1.810	35	31
7.	3	2.400	0.829	36	35
8.	4	2.600	0.686	39	51
9.	14	2.667	1.810	40	56
10.	9	2.733	2.067	41	61
11.	5	2.867	1.981	43	70
12.	6	3.000	2.000	45	75
13.	8	3.133	1.981	47	82
14.	15	3.467	2.124	52	92
15.	1	3.600	1.400	54	95
16.	16	3.933	2.067	59	98

Tabulka č. 35 – Třída 2: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	11	1.667	0.381	25	5
2.	12	1.933	0.638	29	10
3.	2	2.333	0.667	35	31
4.	4	2.600	0.686	39	51
5.	3	2.400	0.829	36	35
6.	10	1.800	1.171	27	7
7.	1	3.600	1.400	54	95
8.	13	2.267	1.495	34	27
9.	14	2.667	1.810	40	56
10.	7	2.333	1.810	35	31
11.	8	3.133	1.981	47	82
12.	5	2.867	1.981	43	70
13.	6	3.000	2.000	45	75
14.	9	2.733	2.067	41	61
15.	16	3.933	2.067	59	98
16.	15	3.467	2.124	52	92

Tabulka č. 36 – Třída 2: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	16	2.500	4.500	5
2.	15	3.000	8.000	6
3.	1	5.000	0.000	10

Tabulka č. 37 – Třída 2: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle průměru**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	1	5.000	0.000	10
2.	16	2.500	4.500	5
3.	15	3.000	8.000	6

Tabulka č. 38 – Třída 2: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle rozptylu**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	1	3.385	1.256	44
2.	15	3.538	1.769	46
3.	16	4.154	1.641	54

Tabulka č. 39 – Třída 2: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle průměru**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	1	3.385	1.256	44
2.	16	4.154	1.641	54
3.	15	3.538	1.769	46

Tabulka č. 40 – Třída 2: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle rozptylu

Příloha č. 7 – Třída 2, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	16	1.867	1.124	28	7
2.	10	2.200	1.457	33	20
3.	2	2.200	1.457	33	20
4.	13	2.400	0.971	36	32
5.	8	2.467	1.981	37	37
6.	7	2.533	1.552	38	41
7.	6	2.600	1.400	39	46
8.	15	2.733	1.495	41	57
9.	9	2.733	1.924	41	57
10.	5	2.800	1.886	42	61
11.	14	2.800	1.743	42	61
12.	1	2.933	0.638	44	72
13.	12	2.933	2.067	44	72
14.	11	3.000	1.714	45	76
15.	3	3.000	2.286	45	76
16.	4	3.533	3.552	53	96

Tabulka č. 41 – Třída 2: Náklonnost (vsichni vsechny) podle průměru

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	1	2.933	0.638	44	72
2.	13	2.400	0.971	36	32
3.	16	1.867	1.124	28	7
4.	6	2.600	1.400	39	46
5.	2	2.200	1.457	33	20
6.	10	2.200	1.457	33	20
7.	15	2.733	1.495	41	57
8.	7	2.533	1.552	38	41
9.	11	3.000	1.714	45	76
10.	14	2.800	1.743	42	61
11.	5	2.800	1.886	42	61
12.	9	2.733	1.924	41	57
13.	8	2.467	1.981	37	37
14.	12	2.933	2.067	44	72
15.	3	3.000	2.286	45	76
16.	4	3.533	3.552	53	96

Tabulka č. 42 – Třída 2: Náklonnost (vsichni vsechny) podle rozptylu

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	15	3.000	8.000	6
2.	16	3.000	8.000	6
3.	1	4.500	0.500	9

Tabulka č. 43 – Třída 2: Náklonnost (chlapci chlapce) podle průměru**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	1	4.500	0.500	9
2.	15	3.000	8.000	6
3.	16	3.000	8.000	6

Tabulka č. 44 – Třída 2: Náklonnost (chlapci chlapce) podle rozptylu**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	16	1.692	0.397	22
2.	15	2.692	1.064	35
3.	1	2.692	0.231	35

Tabulka č. 45 – Třída 2: Náklonnost (chlapci dívky) podle průměru**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	1	2.692	0.231	35
2.	16	1.692	0.397	22
3.	15	2.692	1.064	35

Tabulka č. 46 – Třída 2: Náklonnost (chlapci dívky) podle rozptylu

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	16	2.267	0.924	34	12
2.	1	2.467	1.552	37	19
3.	15	2.533	0.981	38	22
4.	9	2.533	1.981	38	22
5.	6	2.600	1.114	39	25
6.	7	2.667	0.667	40	27
7.	2	2.733	2.781	41	31
8.	13	2.733	1.067	41	31
9.	14	2.800	0.457	42	35
10.	5	2.867	0.695	43	41
11.	3	3.000	2.000	45	49
12.	11	3.133	2.981	47	60
13.	10	3.200	1.886	48	67
14.	12	3.200	2.171	48	67
15.	8	3.200	2.314	48	67
16.	4	3.467	2.695	52	82

Tabulka č. 47 – Třída 2: Ovlivnitelnost (vsichni vsechny) podle průměru**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni vsichni)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	14	2.800	0.457	42	35
2.	7	2.667	0.667	40	27
3.	5	2.867	0.695	43	41
4.	16	2.267	0.924	34	12
5.	15	2.533	0.981	38	22
6.	13	2.733	1.067	41	31
7.	6	2.600	1.114	39	25
8.	1	2.467	1.552	37	19
9.	10	3.200	1.886	48	67
10.	9	2.533	1.981	38	22
11.	3	3.000	2.000	45	49
12.	12	3.200	2.171	48	67
13.	8	3.200	2.314	48	67
14.	4	3.467	2.695	52	82
15.	2	2.733	2.781	41	31
16.	11	3.133	2.981	47	60

Tabulka č. 48 – Třída 2: Ovlivnitelnost (vsichni vsechny) podle rozptylu

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	16	3.500	4.500	7
2.	15	4.000	2.000	8
3.	1	5.000	0.000	10

Tabulka č. 49 – Třída 2: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle průměru**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	1	5.000	0.000	10
2.	15	4.000	2.000	8
3.	16	3.500	4.500	7

Tabulka č. 50 – Třída 2: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle rozptylu**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	1	2.077	0.577	27
2.	16	2.077	0.410	27
3.	15	2.308	0.564	30

Tabulka č. 51 – Třída 2: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle průměru**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	16	2.077	0.410	27
2.	15	2.308	0.564	30
3.	1	2.077	0.577	27

Tabulka č. 52 – Třída 2: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle rozptylu

Příloha č. 8 – Třída 3, tabulky vlivu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	14	1.870	0.664	43	6
2.	11	2.348	0.874	54	17
3.	3	2.478	0.715	57	22
4.	22	2.478	0.715	57	22
5.	12	2.609	0.522	60	31
6.	17	2.696	0.494	62	37
7.	9	2.783	1.087	64	41
8.	19	2.826	1.241	65	44
9.	2	2.957	0.953	68	52
10.	15	3.174	0.787	73	64
11.	23	3.217	0.996	74	66
12.	21	3.261	0.929	75	68
13.	1	3.304	1.040	76	70
14.	4	3.522	1.352	81	78
15.	7	3.522	0.806	81	78
16.	18	3.565	1.166	82	79
17.	20	3.696	0.494	85	86
18.	10	3.696	1.221	85	86
19.	16	3.913	0.901	90	92
20.	24	3.913	0.719	90	92
21.	6	3.957	0.589	91	93
22.	13	4.130	1.028	95	96
23.	5	4.130	0.755	95	96
24.	8	4.522	0.352	104	100

Tabulka č. 55 – Třída 3: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	8	4.522	0.352	104	100
2.	20	3.696	0.494	85	86
3.	17	2.696	0.494	62	37
4.	12	2.609	0.522	60	31
5.	6	3.957	0.589	91	93
6.	14	1.870	0.664	43	6
7.	3	2.478	0.715	57	22
8.	22	2.478	0.715	57	22
9.	24	3.913	0.719	90	92
10.	5	4.130	0.755	95	96
11.	15	3.174	0.787	73	64
12.	7	3.522	0.806	81	78
13.	11	2.348	0.874	54	17
14.	16	3.913	0.901	90	92
15.	21	3.261	0.929	75	68
16.	2	2.957	0.953	68	52
17.	23	3.217	0.996	74	66
18.	13	4.130	1.028	95	96
19.	1	3.304	1.040	76	70

20.	9	2.783	1.087	64	41
21.	18	3.565	1.166	82	79
22.	10	3.696	1.221	85	86
23.	19	2.826	1.241	65	44
24.	4	3.522	1.352	81	78

Tabulka č. 56 – Třída 3: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	14	1.800	0.600	27
2.	22	2.000	0.143	30
3.	11	2.067	0.495	31
4.	3	2.200	0.600	33
5.	19	2.467	0.981	37
6.	17	2.467	0.267	37
7.	12	2.533	0.410	38
8.	2	2.667	0.810	40
9.	18	3.067	0.781	46
10.	4	3.200	1.314	48
11.	1	3.267	0.638	49
12.	6	3.667	0.524	55
13.	13	3.933	1.210	59
14.	24	3.933	0.495	59
15.	5	4.133	0.695	62
16.	8	4.600	0.257	69

Tabulka č. 57 – Třída 3: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle průměru

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	22	2.000	0.143	30
2.	8	4.600	0.257	69
3.	17	2.467	0.267	37
4.	12	2.533	0.410	38
5.	11	2.067	0.495	31
6.	24	3.933	0.495	59
7.	6	3.667	0.524	55
8.	14	1.800	0.600	27
9.	3	2.200	0.600	33
10.	1	3.267	0.638	49
11.	5	4.133	0.695	62
12.	18	3.067	0.781	46
13.	2	2.667	0.810	40
14.	19	2.467	0.981	37
15.	13	3.933	1.210	59
16.	4	3.200	1.314	48

Tabulka č. 58 – Třída 3: Hodnocení vlivu (chlapci chlapci) podle rozptylu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	14	2.000	0.857	16
2.	12	2.750	0.786	22
3.	11	2.875	1.268	23
4.	3	3.000	0.571	24
5.	17	3.125	0.696	25
6.	1	3.375	1.982	27
7.	22	3.375	0.554	27
8.	19	3.500	1.143	28
9.	2	3.500	0.857	28
10.	24	3.875	1.268	31
11.	5	4.125	0.982	33
12.	4	4.125	0.982	33
13.	8	4.375	0.554	35
14.	6	4.500	0.286	36
15.	13	4.500	0.571	36
16.	18	4.500	0.571	36

Tabulka č. 59 – Třída 3: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle průměru**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	6	4.500	0.286	36
2.	8	4.375	0.554	35
3.	22	3.375	0.554	27
4.	13	4.500	0.571	36
5.	18	4.500	0.571	36
6.	3	3.000	0.571	24
7.	17	3.125	0.696	25
8.	12	2.750	0.786	22
9.	2	3.500	0.857	28
10.	14	2.000	0.857	16
11.	5	4.125	0.982	33
12.	4	4.125	0.982	33
13.	19	3.500	1.143	28
14.	11	2.875	1.268	23
15.	24	3.875	1.268	31
16.	1	3.375	1.982	27

Tabulka č. 60 – Třída 3: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle rozptylu

Příloha č. 9 – Třída 3, tabulky sympatie

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	3	1.826	0.514	42	7
2.	12	1.826	0.423	42	7
3.	17	2.043	0.680	47	13
4.	19	2.130	0.664	49	19
5.	15	2.261	1.111	52	27
6.	22	2.391	1.158	55	35
7.	21	2.435	1.439	56	40
8.	23	2.435	1.439	56	40
9.	14	2.565	1.257	59	48
10.	7	2.609	1.522	60	51
11.	9	2.609	1.522	60	51
12.	10	2.696	1.585	62	58
13.	11	2.696	1.312	62	58
14.	2	2.739	1.111	63	62
15.	1	2.783	0.996	64	64
16.	18	2.783	1.632	64	64
17.	20	2.826	0.968	65	67
18.	24	2.826	2.150	65	67
19.	5	2.957	0.862	68	74
20.	13	3.261	1.383	75	86
21.	4	3.478	1.352	80	92
22.	16	3.652	0.874	84	95
23.	6	4.087	0.901	94	99
24.	8	4.304	0.949	99	100

Tabulka č. 61 – Třída 3: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	12	1.826	0.423	42	7
2.	3	1.826	0.514	42	7
3.	19	2.130	0.664	49	19
4.	17	2.043	0.680	47	13
5.	5	2.957	0.862	68	74
6.	16	3.652	0.874	84	95
7.	6	4.087	0.901	94	99
8.	8	4.304	0.949	99	100
9.	20	2.826	0.968	65	67
10.	1	2.783	0.996	64	64
11.	2	2.739	1.111	63	62
12.	15	2.261	1.111	52	27
13.	22	2.391	1.158	55	35
14.	14	2.565	1.257	59	48
15.	11	2.696	1.312	62	58
16.	4	3.478	1.352	80	92
17.	13	3.261	1.383	75	86
18.	21	2.435	1.439	56	40
19.	23	2.435	1.439	56	40

20.	9	2.609	1.522	60	51
21.	7	2.609	1.522	60	51
22.	10	2.696	1.585	62	58
23.	18	2.783	1.632	64	64
24.	24	2.826	2.150	65	67

Tabulka č. 62 – Třída 3: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	3	1.600	0.400	24
2.	12	1.667	0.381	25
3.	19	1.933	0.781	29
4.	11	2.067	0.638	31
5.	22	2.067	1.210	31
6.	17	2.133	0.695	32
7.	18	2.133	0.838	32
8.	2	2.267	0.495	34
9.	13	2.600	0.543	39
10.	14	2.600	1.543	39
11.	1	2.933	1.210	44
12.	5	2.933	0.638	44
13.	24	3.067	1.781	46
14.	4	3.267	1.352	49
15.	6	3.667	0.810	55
16.	8	4.267	0.924	64

Tabulka č. 63 – Třída 3: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle průměru

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	12	1.667	0.381	25
2.	3	1.600	0.400	24
3.	2	2.267	0.495	34
4.	13	2.600	0.543	39
5.	5	2.933	0.638	44
6.	11	2.067	0.638	31
7.	17	2.133	0.695	32
8.	19	1.933	0.781	29
9.	6	3.667	0.810	55
10.	18	2.133	0.838	32
11.	8	4.267	0.924	64
12.	1	2.933	1.210	44
13.	22	2.067	1.210	31
14.	4	3.267	1.352	49
15.	14	2.600	1.543	39
16.	24	3.067	1.781	46

Tabulka č. 64 – Třída 3: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle rozptylu

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	17	1.875	0.696	15
2.	12	2.125	0.411	17
3.	3	2.250	0.500	18
4.	24	2.375	2.839	19
5.	1	2.500	0.571	20
6.	14	2.500	0.857	20
7.	19	2.500	0.286	20
8.	22	3.000	0.571	24
9.	5	3.000	1.429	24
10.	2	3.625	1.125	29
11.	4	3.875	1.268	31
12.	11	3.875	0.411	31
13.	18	4.000	0.857	32
14.	8	4.375	1.125	35
15.	13	4.500	0.571	36
16.	6	4.875	0.125	39

Tabulka č. 65 – Třída 3: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle průměru**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	6	4.875	0.125	39
2.	19	2.500	0.286	20
3.	11	3.875	0.411	31
4.	12	2.125	0.411	17
5.	3	2.250	0.500	18
6.	13	4.500	0.571	36
7.	1	2.500	0.571	20
8.	22	3.000	0.571	24
9.	17	1.875	0.696	15
10.	18	4.000	0.857	32
11.	14	2.500	0.857	20
12.	8	4.375	1.125	35
13.	2	3.625	1.125	29
14.	4	3.875	1.268	31
15.	5	3.000	1.429	24
16.	24	2.375	2.839	19

Tabulka č. 66 – Třída 3: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle rozptylu

Příloha č. 10 – Třída 3, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	12	2.000	0.636	46	10
2.	6	2.217	0.632	51	20
3.	14	2.217	1.178	51	20
4.	17	2.304	0.949	53	26
5.	22	2.435	0.439	56	34
6.	19	2.478	1.443	57	38
7.	3	2.522	0.897	58	40
8.	5	2.652	0.783	61	51
9.	11	2.696	1.221	62	55
10.	9	2.696	1.585	62	55
11.	4	2.739	1.020	63	58
12.	16	2.826	0.877	65	64
13.	20	2.826	1.241	65	64
14.	1	2.826	2.605	65	64
15.	15	2.870	2.209	66	67
16.	13	2.913	1.628	67	71
17.	21	2.957	1.498	68	74
18.	10	2.957	2.043	68	74
19.	24	3.000	1.545	69	76
20.	18	3.043	2.043	70	81
21.	2	3.043	1.498	70	81
22.	8	3.174	1.696	73	87
23.	7	3.261	2.292	75	90
24.	23	3.565	2.166	82	97

Tabulka č. 67 – Třída 3: Náklonnost (vsichni vsechny) podle průměru

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	22	2.435	0.439	56	34
2.	6	2.217	0.632	51	20
3.	12	2.000	0.636	46	10
4.	5	2.652	0.783	61	51
5.	16	2.826	0.877	65	64
6.	3	2.522	0.897	58	40
7.	17	2.304	0.949	53	26
8.	4	2.739	1.020	63	58
9.	14	2.217	1.178	51	20
10.	11	2.696	1.221	62	55
11.	20	2.826	1.241	65	64
12.	19	2.478	1.443	57	38
13.	21	2.957	1.498	68	74
14.	2	3.043	1.498	70	81
15.	24	3.000	1.545	69	76
16.	9	2.696	1.585	62	55
17.	13	2.913	1.628	67	71
18.	8	3.174	1.696	73	87
19.	18	3.043	2.043	70	81

20.	10	2.957	2.043	68	74
21.	23	3.565	2.166	82	97
22.	15	2.870	2.209	66	67
23.	7	3.261	2.292	75	90
24.	1	2.826	2.605	65	64

Tabulka č. 68 – Třída 3: Náklonnost (všichni všichni) podle rozptylu

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	12	1.933	0.638	29
2.	6	2.267	0.924	34
3.	14	2.333	1.238	35
4.	3	2.400	1.114	36
5.	17	2.400	1.114	36
6.	4	2.467	1.124	37
7.	5	2.467	0.838	37
8.	22	2.467	0.552	37
9.	18	2.667	2.524	40
10.	19	2.667	1.524	40
11.	11	2.667	1.238	40
12.	1	2.733	2.495	41
13.	13	2.800	1.600	42
14.	8	2.800	1.029	42
15.	2	2.800	1.886	42
16.	24	3.333	1.667	50

Tabulka č. 69 – Třída 3: Náklonnost (chlapci chlapce) podle průměru

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	22	2.467	0.552	37
2.	12	1.933	0.638	29
3.	5	2.467	0.838	37
4.	6	2.267	0.924	34
5.	8	2.800	1.029	42
6.	3	2.400	1.114	36
7.	17	2.400	1.114	36
8.	4	2.467	1.124	37
9.	11	2.667	1.238	40
10.	14	2.333	1.238	35
11.	19	2.667	1.524	40
12.	13	2.800	1.600	42
13.	24	3.333	1.667	50
14.	2	2.800	1.886	42
15.	1	2.733	2.495	41
16.	18	2.667	2.524	40

Tabulka č. 70 – Třída 3: Náklonnost (chlapci chlapce) podle rozptylu

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	14	2.000	1.143	16
2.	6	2.125	0.125	17
3.	17	2.125	0.696	17
4.	19	2.125	1.268	17
5.	12	2.125	0.696	17
6.	22	2.375	0.268	19
7.	24	2.375	0.839	19
8.	3	2.750	0.500	22
9.	11	2.750	1.357	22
10.	1	3.000	3.143	24
11.	5	3.000	0.571	24
12.	13	3.125	1.839	25
13.	4	3.250	0.500	26
14.	2	3.500	0.571	28
15.	18	3.750	0.500	30
16.	8	3.875	2.411	31

Tabulka č. 71 – Třída 3: Náklonnost (chlapci dívky) podle průměru**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	6	2.125	0.125	17
2.	22	2.375	0.268	19
3.	3	2.750	0.500	22
4.	18	3.750	0.500	30
5.	4	3.250	0.500	26
6.	2	3.500	0.571	28
7.	5	3.000	0.571	24
8.	12	2.125	0.696	17
9.	17	2.125	0.696	17
10.	24	2.375	0.839	19
11.	14	2.000	1.143	16
12.	19	2.125	1.268	17
13.	11	2.750	1.357	22
14.	13	3.125	1.839	25
15.	8	3.875	2.411	31
16.	1	3.000	3.143	24

Tabulka č. 72 – Třída 3: Náklonnost (chlapci dívky) podle rozptylu

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	19	2.435	0.984	56	18
2.	5	2.783	0.723	64	35
3.	6	2.870	1.300	66	41
4.	22	2.870	0.482	66	41
5.	16	2.913	0.356	67	44
6.	13	3.000	1.182	69	49
7.	24	3.000	0.545	69	49
8.	20	3.043	0.953	70	53
9.	12	3.087	1.083	71	56
10.	4	3.130	1.482	72	60
11.	18	3.174	1.514	73	64
12.	14	3.217	0.542	74	68
13.	11	3.261	1.020	75	71
14.	1	3.261	2.020	75	71
15.	17	3.261	1.111	75	71
16.	10	3.261	0.747	75	71
17.	2	3.304	1.403	76	74
18.	8	3.348	1.510	77	77
19.	9	3.391	0.976	78	79
20.	3	3.435	0.984	79	81
21.	21	3.565	1.711	82	86
22.	15	4.043	1.771	93	97
23.	7	4.391	0.613	101	100
24.	23	4.522	0.715	104	100

Tabulka č. 73 – Třída 3: Ovlivnitelnost (vsichni vsechny) podle průměru**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni vsichni)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	16	2.913	0.356	67	44
2.	22	2.870	0.482	66	41
3.	14	3.217	0.542	74	68
4.	24	3.000	0.545	69	49
5.	7	4.391	0.613	101	100
6.	23	4.522	0.715	104	100
7.	5	2.783	0.723	64	35
8.	10	3.261	0.747	75	71
9.	20	3.043	0.953	70	53
10.	9	3.391	0.976	78	79
11.	3	3.435	0.984	79	81
12.	19	2.435	0.984	56	18
13.	11	3.261	1.020	75	71
14.	12	3.087	1.083	71	56
15.	17	3.261	1.111	75	71
16.	13	3.000	1.182	69	49
17.	6	2.870	1.300	66	41
18.	2	3.304	1.403	76	74
19.	4	3.130	1.482	72	60
20.	8	3.348	1.510	77	77
21.	18	3.174	1.514	73	64
22.	21	3.565	1.711	82	86

23.	15	4.043	1.771	93	97
24.	1	3.261	2.020	75	71

Tabulka č. 74 – Třída 3: Ovlivnitelnost (všichni všichni) podle rozptylu

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	5	2.533	0.838	38
2.	19	2.600	0.829	39
3.	6	2.800	1.743	42
4.	18	2.867	1.838	43
5.	12	2.867	1.267	43
6.	22	2.867	0.695	43
7.	13	2.933	1.352	44
8.	24	2.933	0.781	44
9.	11	3.133	1.410	47
10.	2	3.133	1.838	47
11.	4	3.133	2.124	47
12.	8	3.133	1.552	47
13.	1	3.200	1.600	48
14.	3	3.267	1.067	49
15.	14	3.267	0.638	49
16.	17	3.333	1.524	50

Tabulka č. 75 – Třída 3: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle průměru

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	14	3.267	0.638	49
2.	22	2.867	0.695	43
3.	24	2.933	0.781	44
4.	19	2.600	0.829	39
5.	5	2.533	0.838	38
6.	3	3.267	1.067	49
7.	12	2.867	1.267	43
8.	13	2.933	1.352	44
9.	11	3.133	1.410	47
10.	17	3.333	1.524	50
11.	8	3.133	1.552	47
12.	1	3.200	1.600	48
13.	6	2.800	1.743	42
14.	2	3.133	1.838	47
15.	18	2.867	1.838	43
16.	4	3.133	2.124	47

Tabulka č. 76 – Třída 3: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle rozptylu

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	19	2.125	1.268	17
2.	22	2.875	0.125	23
3.	6	3.000	0.571	24
4.	17	3.125	0.411	25
5.	13	3.125	0.982	25
6.	14	3.125	0.411	25
7.	4	3.125	0.411	25
8.	24	3.125	0.125	25
9.	5	3.250	0.214	26
10.	1	3.375	3.125	27
11.	11	3.500	0.286	28
12.	12	3.500	0.571	28
13.	2	3.625	0.554	29
14.	8	3.750	1.357	30
15.	18	3.750	0.500	30
16.	3	3.750	0.786	30

Tabulka č. 77 – Třída 3: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle průměru**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	22	2.875	0.125	23
2.	24	3.125	0.125	25
3.	5	3.250	0.214	26
4.	11	3.500	0.286	28
5.	4	3.125	0.411	25
6.	14	3.125	0.411	25
7.	17	3.125	0.411	25
8.	18	3.750	0.500	30
9.	2	3.625	0.554	29
10.	6	3.000	0.571	24
11.	12	3.500	0.571	28
12.	3	3.750	0.786	30
13.	13	3.125	0.982	25
14.	19	2.125	1.268	17
15.	8	3.750	1.357	30
16.	1	3.375	3.125	27

Tabulka č. 78 – Třída 3: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle rozptylu

Příloha č. 11 – Třída 4, tabulky vlivu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	7	2.235	0.566	38	11
2.	15	2.235	0.566	38	11
3.	5	2.294	0.346	39	12
4.	9	2.412	0.757	41	15
5.	18	2.471	1.015	42	17
6.	17	2.706	0.346	46	28
7.	16	2.706	0.721	46	28
8.	14	2.765	0.566	47	32
9.	6	2.882	0.235	49	40
10.	11	3.176	0.404	54	57
11.	2	3.294	0.346	56	65
12.	8	3.412	0.757	58	73
13.	10	3.471	1.140	59	76
14.	13	3.529	0.765	60	79
15.	3	3.706	0.471	63	83
16.	1	4.176	0.529	71	94
17.	12	4.294	0.846	73	96
18.	4	4.412	0.507	75	98

Tabulka č. 81 – Třída 4: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	6	2.882	0.235	49	40
2.	2	3.294	0.346	56	65
3.	17	2.706	0.346	46	28
4.	5	2.294	0.346	39	12
5.	11	3.176	0.404	54	57
6.	3	3.706	0.471	63	83
7.	4	4.412	0.507	75	98
8.	1	4.176	0.529	71	94
9.	14	2.765	0.566	47	32
10.	15	2.235	0.566	38	11
11.	7	2.235	0.566	38	11
12.	16	2.706	0.721	46	28
13.	9	2.412	0.757	41	15
14.	8	3.412	0.757	58	73
15.	13	3.529	0.765	60	79
16.	12	4.294	0.846	73	96
17.	18	2.471	1.015	42	17
18.	10	3.471	1.140	59	76

Tabulka č. 82 – Třída 4: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	5	2.100	0.322	21
2.	18	2.400	1.156	24
3.	6	2.800	0.178	28
4.	10	3.000	0.889	30
5.	8	3.000	0.667	30
6.	2	3.000	0.222	30
7.	13	3.100	0.322	31
8.	3	3.500	0.278	35
9.	1	3.900	0.544	39
10.	12	3.900	0.989	39
11.	4	4.200	0.622	42

Tabulka č. 83 – Třída 4: Hodnocení vlivu (chlapci chlaci) podle průměru**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	6	2.800	0.178	28
2.	2	3.000	0.222	30
3.	3	3.500	0.278	35
4.	5	2.100	0.322	21
5.	13	3.100	0.322	31
6.	1	3.900	0.544	39
7.	4	4.200	0.622	42
8.	8	3.000	0.667	30
9.	10	3.000	0.889	30
10.	12	3.900	0.989	39
11.	18	2.400	1.156	24

Tabulka č. 84 – Třída 4: Hodnocení vlivu (chlapci chlaci) podle rozptylu**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	5	2.571	0.286	18
2.	18	2.571	0.952	18
3.	6	3.000	0.333	21
4.	2	3.714	0.238	26
5.	8	4.000	0.333	28
6.	3	4.000	0.667	28
7.	13	4.143	0.810	29
8.	10	4.143	0.810	29
9.	1	4.571	0.286	32
10.	4	4.714	0.238	33
11.	12	4.857	0.143	34

Tabulka č. 85 – Třída 4: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle průměru

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	12	4.857	0.143	34
2.	4	4.714	0.238	33
3.	2	3.714	0.238	26
4.	5	2.571	0.286	18
5.	1	4.571	0.286	32
6.	8	4.000	0.333	28
7.	6	3.000	0.333	21
8.	3	4.000	0.667	28
9.	13	4.143	0.810	29
10.	10	4.143	0.810	29
11.	18	2.571	0.952	18

Tabulka č. 86 – Třída 4: Hodnocení vlivu (chlapci dívkami) podle rozptylu

Příloha č. 12 – Třída 4, tabulky sympatie

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	16	2.059	0.559	35	14
2.	6	2.118	0.485	36	17
3.	9	2.235	0.566	38	22
4.	15	2.294	0.596	39	26
5.	8	2.412	0.632	41	32
6.	17	2.471	0.890	42	35
7.	2	2.529	1.265	43	40
8.	18	2.529	1.640	43	40
9.	14	2.588	0.757	44	43
10.	10	2.647	0.618	45	48
11.	1	2.647	0.868	45	48
12.	7	2.647	1.118	45	48
13.	13	2.824	0.904	48	58
14.	3	2.941	0.684	50	67
15.	11	3.118	0.860	53	77
16.	5	3.294	1.346	56	86
17.	4	3.471	1.390	59	89
18.	12	3.471	1.515	59	89

Tabulka č. 87 – Třída 4: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	6	2.118	0.485	36	17
2.	16	2.059	0.559	35	14
3.	9	2.235	0.566	38	22
4.	15	2.294	0.596	39	26
5.	10	2.647	0.618	45	48
6.	8	2.412	0.632	41	32
7.	3	2.941	0.684	50	67
8.	14	2.588	0.757	44	43
9.	11	3.118	0.860	53	77
10.	1	2.647	0.868	45	48
11.	17	2.471	0.890	42	35
12.	13	2.824	0.904	48	58
13.	7	2.647	1.118	45	48
14.	2	2.529	1.265	43	40
15.	5	3.294	1.346	56	86
16.	4	3.471	1.390	59	89
17.	12	3.471	1.515	59	89
18.	18	2.529	1.640	43	40

Tabulka č. 88 – Třída 4: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	2	1.900	0.544	19
2.	6	1.900	0.544	19
3.	10	2.400	0.711	24
4.	1	2.400	1.156	24
5.	8	2.400	0.711	24
6.	13	2.600	1.156	26
7.	3	2.800	0.622	28
8.	12	3.000	1.333	30
9.	18	3.200	1.511	32
10.	4	3.300	1.567	33
11.	5	3.700	1.344	37

Tabulka č. 89 – Třída 4: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle průměru**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	6	1.900	0.544	19
2.	2	1.900	0.544	19
3.	3	2.800	0.622	28
4.	8	2.400	0.711	24
5.	10	2.400	0.711	24
6.	1	2.400	1.156	24
7.	13	2.600	1.156	26
8.	12	3.000	1.333	30
9.	5	3.700	1.344	37
10.	18	3.200	1.511	32
11.	4	3.300	1.567	33

Tabulka č. 90 – Třída 4: Hodnocení sympatie (chlapci chlapci) podle rozptylu**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	18	1.571	0.286	11
2.	8	2.429	0.619	17
3.	6	2.429	0.286	17
4.	5	2.714	0.905	19
5.	1	3.000	0.333	21
6.	10	3.000	0.333	21
7.	13	3.143	0.476	22
8.	3	3.143	0.810	22
9.	2	3.429	0.952	24
10.	4	3.714	1.238	26
11.	12	4.143	1.143	29

Tabulka č. 91 – Třída 4: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle průměru

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	6	2.429	0.286	17
2.	18	1.571	0.286	11
3.	1	3.000	0.333	21
4.	10	3.000	0.333	21
5.	13	3.143	0.476	22
6.	8	2.429	0.619	17
7.	3	3.143	0.810	22
8.	5	2.714	0.905	19
9.	2	3.429	0.952	24
10.	12	4.143	1.143	29
11.	4	3.714	1.238	26

Tabulka č. 92 – Třída 4: Hodnocení sympatie (chlapci dívkami) podle rozptylu

Příloha č. 13 – Třída 4, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	1	2.235	0.566	38	18
2.	10	2.235	0.441	38	18
3.	18	2.353	1.243	40	25
4.	16	2.412	1.132	41	29
5.	7	2.529	1.140	43	38
6.	14	2.529	1.390	43	38
7.	6	2.588	0.882	44	43
8.	9	2.588	1.007	44	43
9.	5	2.647	0.993	45	47
10.	15	2.706	0.596	46	53
11.	12	2.824	2.154	48	64
12.	13	2.824	1.529	48	64
13.	2	2.824	0.779	48	64
14.	17	2.882	1.110	49	68
15.	8	2.882	0.610	49	68
16.	4	3.000	0.875	51	76
17.	3	3.059	0.684	52	80
18.	11	3.176	1.529	54	84

Tabulka č. 93 – Třída 4: Náklonnost (vsichni vsechny) podle průměru

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	10	2.235	0.441	38	18
2.	1	2.235	0.566	38	18
3.	15	2.706	0.596	46	53
4.	8	2.882	0.610	49	68
5.	3	3.059	0.684	52	80
6.	2	2.824	0.779	48	64
7.	4	3.000	0.875	51	76
8.	6	2.588	0.882	44	43
9.	5	2.647	0.993	45	47
10.	9	2.588	1.007	44	43
11.	17	2.882	1.110	49	68
12.	16	2.412	1.132	41	29
13.	7	2.529	1.140	43	38
14.	18	2.353	1.243	40	25
15.	14	2.529	1.390	43	38
16.	13	2.824	1.529	48	64
17.	11	3.176	1.529	54	84
18.	12	2.824	2.154	48	64

Tabulka č. 94 – Třída 4: Náklonnost (vsichni vsechny) podle rozptylu

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	10	2.300	0.678	23
2.	1	2.400	0.489	24
3.	2	2.400	0.489	24
4.	6	2.500	1.389	25
5.	12	2.500	2.500	25
6.	5	2.700	1.344	27
7.	8	2.800	1.067	28
8.	18	2.800	1.511	28
9.	4	3.000	1.111	30
10.	13	3.000	2.444	30
11.	3	3.200	0.844	32

Tabulka č. 95 – Třída 4: Náklonnost (chlapci chlapce) podle průměru**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	2	2.400	0.489	24
2.	1	2.400	0.489	24
3.	10	2.300	0.678	23
4.	3	3.200	0.844	32
5.	8	2.800	1.067	28
6.	4	3.000	1.111	30
7.	5	2.700	1.344	27
8.	6	2.500	1.389	25
9.	18	2.800	1.511	28
10.	13	3.000	2.444	30
11.	12	2.500	2.500	25

Tabulka č. 96 – Třída 4: Náklonnost (chlapci chlapce) podle rozptylu**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	18	1.714	0.238	12
2.	1	2.000	0.667	14
3.	10	2.143	0.143	15
4.	5	2.571	0.619	18
5.	13	2.571	0.286	18
6.	6	2.714	0.238	19
7.	3	2.857	0.476	20
8.	8	3.000	0.000	21
9.	4	3.000	0.667	21
10.	12	3.286	1.571	23
11.	2	3.429	0.619	24

Tabulka č. 97 – Třída 4: Náklonnost (chlapci dívky) podle průměru

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	8	3.000	0.000	21
2.	10	2.143	0.143	15
3.	6	2.714	0.238	19
4.	18	1.714	0.238	12
5.	13	2.571	0.286	18
6.	3	2.857	0.476	20
7.	2	3.429	0.619	24
8.	5	2.571	0.619	18
9.	1	2.000	0.667	14
10.	4	3.000	0.667	21
11.	12	3.286	1.571	23

Tabulka č. 98 – Třída 4: Náklonnost (chlapci dívky) podle rozptylu**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni vsichni)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	1	2.235	0.441	38	8
2.	10	2.529	1.140	43	18
3.	6	2.824	0.654	48	33
4.	3	2.882	0.485	49	35
5.	13	2.941	1.059	50	38
6.	17	2.941	0.934	50	38
7.	7	3.059	2.059	52	47
8.	8	3.118	0.610	53	51
9.	2	3.118	0.360	53	51
10.	18	3.176	1.154	54	55
11.	5	3.235	0.816	55	61
12.	12	3.294	1.096	56	65
13.	14	3.294	1.596	56	65
14.	16	3.353	0.868	57	70
15.	9	3.412	1.382	58	76
16.	11	3.412	1.757	58	76
17.	4	3.471	0.515	59	79
18.	15	3.882	0.610	66	93

Tabulka č. 99 – Třída 4: Ovlivnitelnost (vsichni vsechny) podle průměru**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni vsichni)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	2	3.118	0.360	53	51
2.	1	2.235	0.441	38	8
3.	3	2.882	0.485	49	35
4.	4	3.471	0.515	59	79
5.	8	3.118	0.610	53	51
6.	15	3.882	0.610	66	93

7.	6	2.824	0.654	48	33
8.	5	3.235	0.816	55	61
9.	16	3.353	0.868	57	70
10.	17	2.941	0.934	50	38
11.	13	2.941	1.059	50	38
12.	12	3.294	1.096	56	65
13.	10	2.529	1.140	43	18
14.	18	3.176	1.154	54	55
15.	9	3.412	1.382	58	76
16.	14	3.294	1.596	56	65
17.	11	3.412	1.757	58	76
18.	7	3.059	2.059	52	47

Tabulka č. 100 – Třída 4: Ovlivnitelnost (všichni všichni) podle rozptylu

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)

PŘÍJMENÍ		IND1	IND2	OVLI
1.	1	2.200	0.622	22
2.	10	2.800	1.289	28
3.	2	2.900	0.100	29
4.	3	3.100	0.544	31
5.	6	3.200	0.622	32
6.	12	3.200	1.067	32
7.	13	3.300	1.344	33
8.	8	3.400	0.711	34
9.	4	3.500	0.722	35
10.	5	3.500	0.944	35
11.	18	3.800	0.844	38

Tabulka č. 101 – Třída 4: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle průměru

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)

PŘÍJMENÍ		IND1	IND2	OVLI
1.	2	2.900	0.100	29
2.	3	3.100	0.544	31
3.	6	3.200	0.622	32
4.	1	2.200	0.622	22
5.	8	3.400	0.711	34
6.	4	3.500	0.722	35
7.	18	3.800	0.844	38
8.	5	3.500	0.944	35
9.	12	3.200	1.067	32
10.	10	2.800	1.289	28
11.	13	3.300	1.344	33

Tabulka č. 102 – Třída 4: Ovlivnitelnost (chlapci chlapce) podle rozptylu

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	10	2.143	0.810	15
2.	6	2.286	0.238	16
3.	1	2.286	0.238	16
4.	18	2.286	0.238	16
5.	13	2.429	0.286	17
6.	3	2.571	0.286	18
7.	8	2.714	0.238	19
8.	5	2.857	0.476	20
9.	2	3.429	0.619	24
10.	4	3.429	0.286	24
11.	12	3.429	1.286	24

Tabulka č. 103 – Třída 4: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle průměru**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	1	2.286	0.238	16
2.	8	2.714	0.238	19
3.	6	2.286	0.238	16
4.	18	2.286	0.238	16
5.	3	2.571	0.286	18
6.	4	3.429	0.286	24
7.	13	2.429	0.286	17
8.	5	2.857	0.476	20
9.	2	3.429	0.619	24
10.	10	2.143	0.810	15
11.	12	3.429	1.286	24

Tabulka č. 104 – Třída 4: Ovlivnitelnost (chlapci dívky) podle rozptylu

Příloha č. 14 – Třída 5, tabulky vlivu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	16	2.000	1.143	30	6
2.	9	2.267	0.495	34	11
3.	11	2.467	1.124	37	17
4.	10	2.800	1.457	42	34
5.	3	2.933	0.495	44	41
6.	8	3.067	1.495	46	51
7.	14	3.200	1.029	48	59
8.	5	3.267	0.638	49	64
9.	2	3.533	0.552	53	79
10.	15	3.533	1.695	53	79
11.	7	3.533	0.695	53	79
12.	13	3.800	0.743	57	87
13.	6	3.867	0.981	58	88
14.	12	4.133	0.695	62	94
15.	1	4.333	0.524	65	97
16.	4	4.333	0.810	65	97

Tabulka č. 107 – Třída 5: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	9	2.267	0.495	34	11
2.	3	2.933	0.495	44	41
3.	1	4.333	0.524	65	97
4.	2	3.533	0.552	53	79
5.	5	3.267	0.638	49	64
6.	12	4.133	0.695	62	94
7.	7	3.533	0.695	53	79
8.	13	3.800	0.743	57	87
9.	4	4.333	0.810	65	97
10.	6	3.867	0.981	58	88
11.	14	3.200	1.029	48	59
12.	11	2.467	1.124	37	17
13.	16	2.000	1.143	30	6
14.	10	2.800	1.457	42	34
15.	8	3.067	1.495	46	51
16.	15	3.533	1.695	53	79

Tabulka č. 108 – Třída 5: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	9	2.250	0.500	18
2.	10	2.625	1.696	21
3.	15	2.750	1.357	22
4.	2	3.375	0.554	27
5.	6	3.375	0.554	27
6.	7	3.500	0.571	28
7.	13	3.625	1.125	29
8.	1	4.375	0.554	35
9.	12	4.375	0.839	35

Tabulka č. 109 – Třída 5: Hodnocení vlivu (dívký dívkami) podle průměru**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	9	2.250	0.500	18
2.	1	4.375	0.554	35
3.	6	3.375	0.554	27
4.	2	3.375	0.554	27
5.	7	3.500	0.571	28
6.	12	4.375	0.839	35
7.	13	3.625	1.125	29
8.	15	2.750	1.357	22
9.	10	2.625	1.696	21

Tabulka č. 110 – Třída 5: Hodnocení vlivu (dívký dívkami) podle rozptylu**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	9	2.286	0.571	16
2.	10	3.000	1.333	21
3.	7	3.571	0.952	25
4.	2	3.714	0.571	26
5.	12	3.857	0.476	27
6.	13	4.000	0.333	28
7.	1	4.286	0.571	30
8.	15	4.429	0.619	31
9.	6	4.429	0.952	31

Tabulka č. 111 – Třída 5: Hodnocení vlivu (dívký chlapci) podle průměru

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	13	4.000	0.333	28
2.	12	3.857	0.476	27
3.	2	3.714	0.571	26
4.	1	4.286	0.571	30
5.	9	2.286	0.571	16
6.	15	4.429	0.619	31
7.	6	4.429	0.952	31
8.	7	3.571	0.952	25
9.	10	3.000	1.333	21

Tabulka č. 112 – Třída 5: Hodnocení vlivu (dívky chlapci) podle rozptylu

Příloha č. 15 – Třída 5, tabulky sympatie

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	9	2.333	0.381	35	28
2.	7	2.400	1.257	36	32
3.	10	2.533	1.267	38	40
4.	11	2.533	2.124	38	40
5.	2	2.667	1.238	40	49
6.	3	2.733	0.495	41	55
7.	8	2.800	2.029	42	57
8.	5	2.867	1.267	43	62
9.	13	2.867	0.838	43	62
10.	16	2.867	2.267	43	62
11.	14	3.200	1.314	48	82
12.	1	3.200	1.743	48	82
13.	4	3.267	1.067	49	85
14.	12	3.667	1.381	55	96
15.	15	3.733	2.781	56	97
16.	6	3.733	2.781	56	97

Tabulka č. 113 – Třída 5: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	9	2.333	0.381	35	28
2.	3	2.733	0.495	41	55
3.	13	2.867	0.838	43	62
4.	4	3.267	1.067	49	85
5.	2	2.667	1.238	40	49
6.	7	2.400	1.257	36	32
7.	10	2.533	1.267	38	40
8.	5	2.867	1.267	43	62
9.	14	3.200	1.314	48	82
10.	12	3.667	1.381	55	96
11.	1	3.200	1.743	48	82
12.	8	2.800	2.029	42	57
13.	11	2.533	2.124	38	40
14.	16	2.867	2.267	43	62
15.	6	3.733	2.781	56	97
16.	15	3.733	2.781	56	97

Tabulka č. 114 – Třída 5: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	7	1.625	0.268	13
2.	2	1.875	0.411	15
3.	10	2.250	1.929	18
4.	9	2.500	0.571	20
5.	13	2.625	1.125	21
6.	6	2.875	3.268	23
7.	15	3.000	3.143	24
8.	1	3.125	2.125	25
9.	12	4.125	1.839	33

Tabulka č. 115 – Třída 5: Hodnocení sympatie (dívký dívkami) podle průměru**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	7	1.625	0.268	13
2.	2	1.875	0.411	15
3.	9	2.500	0.571	20
4.	13	2.625	1.125	21
5.	12	4.125	1.839	33
6.	10	2.250	1.929	18
7.	1	3.125	2.125	25
8.	15	3.000	3.143	24
9.	6	2.875	3.268	23

Tabulka č. 116 – Třída 5: Hodnocení sympatie (dívký dívkami) podle rozptylu**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	9	2.143	0.143	15
2.	10	2.857	0.476	20
3.	12	3.143	0.476	22
4.	13	3.143	0.476	22
5.	1	3.286	1.571	23
6.	7	3.286	0.905	23
7.	2	3.571	0.619	25
8.	15	4.571	1.286	32
9.	6	4.714	0.571	33

Tabulka č. 117 – Třída 5: Hodnocení sympatie (dívký chlapci) podle průměru

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	9	2.143	0.143	15
2.	12	3.143	0.476	22
3.	13	3.143	0.476	22
4.	10	2.857	0.476	20
5.	6	4.714	0.571	33
6.	2	3.571	0.619	25
7.	7	3.286	0.905	23
8.	15	4.571	1.286	32
9.	1	3.286	1.571	23

Tabulka č. 118 – Třída 5: Hodnocení sympatie (dívky chlapci) podle rozptylu

Příloha č. 16 – Třída 5, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	9	2.200	1.600	33	17
2.	3	2.333	0.524	35	24
3.	10	2.467	1.410	37	33
4.	14	2.600	1.686	39	45
5.	11	2.733	1.210	41	57
6.	8	2.733	1.210	41	57
7.	7	3.000	1.429	45	76
8.	16	3.000	1.857	45	76
9.	2	3.067	1.495	46	80
10.	4	3.133	1.552	47	81
11.	13	3.133	1.552	47	81
12.	12	3.200	1.457	48	84
13.	5	3.200	2.029	48	84
14.	1	3.267	0.924	49	87
15.	15	3.667	2.381	55	96
16.	6	3.667	2.381	55	96

Tabulka č. 119 – Třída 5: Náklonnost (vsichni vsechny) podle průměru

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	3	2.333	0.524	35	24
2.	1	3.267	0.924	49	87
3.	8	2.733	1.210	41	57
4.	11	2.733	1.210	41	57
5.	10	2.467	1.410	37	33
6.	7	3.000	1.429	45	76
7.	12	3.200	1.457	48	84
8.	2	3.067	1.495	46	80
9.	4	3.133	1.552	47	81
10.	13	3.133	1.552	47	81
11.	9	2.200	1.600	33	17
12.	14	2.600	1.686	39	45
13.	16	3.000	1.857	45	76
14.	5	3.200	2.029	48	84
15.	15	3.667	2.381	55	96
16.	6	3.667	2.381	55	96

Tabulka č. 120 – Třída 5: Náklonnost (vsichni vsechny) podle rozptylu

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	9	1.875	1.554	15
2.	10	2.125	1.554	17
3.	2	2.375	1.411	19
4.	7	2.375	1.411	19
5.	13	2.750	2.214	22
6.	15	2.750	2.214	22
7.	6	2.875	2.696	23
8.	1	3.250	1.643	26
9.	12	3.625	2.268	29

Tabulka č. 121 – Třída 5: Náklonnost (dívky dívky) podle průměru**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	7	2.375	1.411	19
2.	2	2.375	1.411	19
3.	10	2.125	1.554	17
4.	9	1.875	1.554	15
5.	1	3.250	1.643	26
6.	15	2.750	2.214	22
7.	13	2.750	2.214	22
8.	12	3.625	2.268	29
9.	6	2.875	2.696	23

Tabulka č. 122 – Třída 5: Náklonnost (dívky dívky) podle rozptylu**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	9	2.571	1.619	18
2.	12	2.714	0.238	19
3.	10	2.857	1.143	20
4.	1	3.286	0.238	23
5.	13	3.571	0.619	25
6.	7	3.714	0.571	26
7.	2	3.857	0.476	27
8.	6	4.571	0.619	32
9.	15	4.714	0.571	33

Tabulka č. 123 – Třída 5: Náklonnost (dívky chlapce) podle průměru

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	12	2.714	0.238	19
2.	1	3.286	0.238	23
3.	2	3.857	0.476	27
4.	7	3.714	0.571	26
5.	15	4.714	0.571	33
6.	13	3.571	0.619	25
7.	6	4.571	0.619	32
8.	10	2.857	1.143	20
9.	9	2.571	1.619	18

Tabulka č. 124 – Třída 5: Náklonnost (dívky chlapce) podle rozptylu**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni vsichni)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	14	2.600	1.257	39	21
2.	1	3.000	0.714	45	42
3.	2	3.067	0.924	46	47
4.	7	3.067	0.924	46	47
5.	11	3.067	1.210	46	47
6.	4	3.067	1.352	46	47
7.	10	3.133	1.552	47	52
8.	15	3.133	0.695	47	52
9.	16	3.133	0.981	47	52
10.	13	3.200	1.171	48	58
11.	5	3.200	2.029	48	58
12.	9	3.467	1.267	52	79
13.	10	3.600	0.686	54	85
14.	6	3.667	2.238	55	89
15.	12	3.933	1.210	59	94
16.	3	4.733	0.495	71	100

Tabulka č. 125 – Třída 5: Ovlivnitelnost (vsichni vsechny) podle průměru**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni vsichni)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	3	4.733	0.495	71	100
2.	8	3.600	0.686	54	85
3.	15	3.133	0.695	47	52
4.	1	3.000	0.714	45	42
5.	2	3.067	0.924	46	47
6.	7	3.067	0.924	46	47
7.	16	3.133	0.981	47	52
8.	13	3.200	1.171	48	58
9.	12	3.933	1.210	59	94
10.	11	3.067	1.210	46	47
11.	14	2.600	1.257	39	21

12.	9	3.467	1.267	52	79
13.	4	3.067	1.352	46	47
14.	10	3.133	1.552	47	52
15.	5	3.200	2.029	48	58
16.	6	3.667	2.238	55	89

Tabulka č. 126 – Třída 5: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle rozptylu

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	10	2.875	1.554	23
2.	6	3.125	2.982	25
3.	15	3.125	0.696	25
4.	13	3.250	1.357	26
5.	1	3.250	0.500	26
6.	7	3.250	0.786	26
7.	2	3.375	0.554	27
8.	9	3.625	1.411	29
9.	12	4.375	1.125	35

Tabulka č. 127 – Třída 5: Ovlivnitelnost (dívky dívky) podle průměru

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	1	3.250	0.500	26
2.	2	3.375	0.554	27
3.	15	3.125	0.696	25
4.	7	3.250	0.786	26
5.	12	4.375	1.125	35
6.	13	3.250	1.357	26
7.	9	3.625	1.411	29
8.	10	2.875	1.554	23
9.	6	3.125	2.982	25

Tabulka č. 128 – Třída 5: Ovlivnitelnost (dívky dívky) podle rozptylu

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	1	2.714	0.905	19
2.	2	2.714	1.238	19
3.	7	2.857	1.143	20
4.	15	3.143	0.810	22
5.	13	3.143	1.143	22
6.	9	3.286	1.238	23
7.	10	3.429	1.619	24
8.	12	3.429	0.952	24
9.	6	4.286	0.905	30

Tabulka č. 129 – Třída 5: Ovlivnitelnost (dívky chlapce) podle průměru**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	15	3.143	0.810	22
2.	1	2.714	0.905	19
3.	6	4.286	0.905	30
4.	12	3.429	0.952	24
5.	7	2.857	1.143	20
6.	13	3.143	1.143	22
7.	9	3.286	1.238	23
8.	2	2.714	1.238	19
9.	10	3.429	1.619	24

Tabulka č. 130 – Třída 5: Ovlivnitelnost (dívky chlapce) podle rozptylu

Příloha č. 17 – Třída 6, tabulky vlivu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	4	1.818	0.964	20	5
2.	8	2.091	0.491	23	8
3.	6	2.273	0.218	25	11
4.	9	2.455	0.273	27	17
5.	5	2.818	0.164	31	36
6.	11	3.000	0.000	33	44
7.	10	3.091	0.91	34	52
8.	12	3.091	0.91	34	52
9.	7	3.182	0.164	35	57
10.	2	3.182	0.364	35	57
11.	3	3.364	0.655	37	69
12.	1	3.455	0.273	38	75

Tabulka č. 133 – Třída 6: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV	PERC
1.	11	3.000	0.000	33	44
2.	10	3.091	0.91	34	52
3.	12	3.091	0.91	34	52
4.	7	3.182	0.164	35	57
5.	5	2.818	0.164	31	36
6.	6	2.273	0.218	25	11
7.	9	2.455	0.273	27	17
8.	1	3.455	0.273	38	75
9.	2	3.182	0.364	35	57
10.	8	2.091	0.491	23	8
11.	3	3.364	0.655	37	69
12.	4	1.818	0.964	20	5

Tabulka č. 134 – Třída 6: Hodnocení vlivu (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	2	2.750	0.250	11
2.	10	3.000	0.000	12
3.	11	3.000	0.000	12
4.	12	3.000	0.000	12
5.	1	3.250	0.250	13

Tabulka č. 135 – Třída 6: Hodnocení vlivu (dívký dívkami) podle průměru

SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	10	3.000	0.000	12
2.	11	3.000	0.000	12
3.	12	3.000	0.000	12
4.	2	2.750	0.250	11
5.	1	3.250	0.250	13

Tabulka č. 136 – Třída 6: Hodnocení vlivu (dívkky dívkami) podle rozptylu**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	11	3.000	0.000	21
2.	10	3.143	0.143	22
3.	12	3.143	0.143	22
4.	2	3.429	0.286	24
5.	1	3.571	0.286	25

Tabulka č. 137 – Třída 6: Hodnocení vlivu (dívkky chlapci) podle průměru**SO-RA-D (VLIV-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	VLIV
1.	11	3.000	0.000	21
2.	10	3.143	0.143	22
3.	12	3.143	0.143	22
4.	1	3.571	0.286	25
5.	2	3.429	0.286	24

Tabulka č. 138 – Třída 6: Hodnocení vlivu (dívkky chlapci) podle rozptylu

Příloha č. 18 – Třída 6, tabulky sympatie

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	6	1.909	0.691	21	10
2.	9	2.091	0.491	23	15
3.	11	2.182	0.764	24	19
4.	1	2.273	1.018	25	25
5.	8	2.273	1.818	25	25
6.	5	2.455	0.873	27	35
7.	12	2.455	1.073	27	35
8.	3	2.636	0.455	29	48
9.	7	2.636	0.455	29	48
10.	2	2.727	1.018	30	55
11.	4	3.000	2.000	33	70
12.	10	3.000	1.600	33	70

Tabulka č. 139 – Třída 6: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle průměru

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno všemi)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP	PERC
1.	3	2.636	0.455	29	48
2.	7	2.636	0.455	29	48
3.	9	2.091	0.491	23	15
4.	6	1.909	0.691	21	10
5.	11	2.182	0.764	24	19
6.	5	2.455	0.873	27	35
7.	2	2.727	1.018	30	55
8.	1	2.273	1.018	25	25
9.	12	2.455	1.073	27	35
10.	10	3.000	1.600	33	70
11.	8	2.273	1.818	25	25
12.	4	3.000	2.000	33	70

Tabulka č. 140 – Třída 6: Hodnocení sympatie (všichni všemi) podle rozptylu

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	1	1.250	0.250	5
2.	11	1.250	0.250	5
3.	12	1.250	0.250	5
4.	2	1.750	0.917	7
5.	10	2.000	2.000	8

Tabulka č. 141 – Třída 6: Hodnocení sympatie (dívký dívkami) podle průměru

SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze dívkami)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	1	1.250	0.250	5
2.	11	1.250	0.250	5
3.	12	1.250	0.250	5
4.	2	1.750	0.917	7
5.	10	2.000	2.000	8

Tabulka č. 142 – Třída 6: Hodnocení sympatie (dívký dívkami) podle rozptylu**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	11	2.714	0.238	19
2.	1	2.857	0.476	20
3.	12	3.143	0.143	22
4.	2	3.286	0.238	23
5.	10	3.571	0.619	25

Tabulka č. 143 – Třída 6: Hodnocení sympatie (dívký chlapci) podle průměru**SO-RA-D (SYMPATIE-hodnoceno pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	SYMP
1.	12	3.143	0.143	22
2.	11	2.714	0.238	19
3.	2	3.286	0.238	23
4.	1	2.857	0.476	20
5.	10	3.571	0.619	25

Tabulka č. 144 – Třída 6: Hodnocení sympatie (dívký chlapci) podle rozptylu

Příloha č. 19 – Třída 6, tabulky náklonnosti a ovlivnitelnosti

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

PŘÍJMENÍ		IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	11	1.727	0.418	19	4
2.	2	1.818	0.564	20	7
3.	9	2.273	1.018	25	19
4.	5	2.273	0.618	25	19
5.	7	2.364	2.255	26	27
6.	8	2.455	0.273	27	31
7.	12	2.545	1.473	28	40
8.	6	2.636	0.255	29	47
9.	10	2.636	0.855	29	47
10.	4	2.727	1.818	30	56
11.	3	3.091	0.291	34	81
12.	1	3.091	1.691	34	81

Tabulka č. 145 – Třída 6: Náklonnost (vsichni vsechny) podle průměru

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni vsichni)

PŘÍJMENÍ		IND1	IND2	NAKL	PERC
1.	6	2.636	0.255	29	47
2.	8	2.455	0.273	27	31
3.	3	3.091	0.291	34	81
4.	11	1.727	0.418	19	4
5.	2	1.818	0.564	20	7
6.	5	2.273	0.618	25	19
7.	10	2.636	0.855	29	47
8.	9	2.273	1.018	25	19
9.	12	2.545	1.473	28	40
10.	1	3.091	1.691	34	81
11.	4	2.727	1.818	30	56
12.	7	2.364	2.255	26	27

Tabulka č. 146 – Třída 6: Náklonnost (vsichni vsechny) podle rozptylu

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)

PŘÍJMENÍ		IND1	IND2	NAKL
1.	2	1.000	0.000	4
2.	11	1.000	0.000	4
3.	12	1.250	0.250	5
4.	10	1.750	0.250	7
5.	1	2.500	1.667	10

Tabulka č. 147 – Třída 6: Náklonnost (dívky dívky) podle průměru

SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceny pouze dívky)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	2	1.000	0.000	4
2.	11	1.000	0.000	4
3.	10	1.750	0.250	7
4.	12	1.250	0.250	5
5.	1	2.500	1.667	10

Tabulka č. 148 – Třída 6: Náklonnost (dívky dívky) podle rozptylu**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	11	2.143	0.143	15
2.	2	2.286	0.238	16
3.	10	3.143	0.476	22
4.	12	3.286	0.571	23
5.	1	3.429	1.619	24

Tabulka č. 149 – Třída 6: Náklonnost (dívky chlapce) podle průměru**SO-RA-D (NÁKLONNOST-hodnoceni pouze chlapci)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	NAKL
1.	11	2.143	0.143	15
2.	2	2.286	0.238	16
3.	10	3.143	0.476	22
4.	12	3.286	0.571	23
5.	1	3.429	1.619	24

Tabulka č. 150 – Třída 6: Náklonnost (dívky chlapce) podle rozptylu**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni všichni)**

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	11	2.455	0.673	27	15
2.	5	2.636	0.655	29	23
3.	9	2.727	0.818	30	28
4.	1	2.727	0.218	30	28
5.	12	2.727	1.418	30	28
6.	7	2.818	0.964	31	33
7.	2	2.818	0.764	31	33
8.	6	2.909	0.691	32	37

9.	4	3.000	0.600	33	42
10.	10	3.000	0.000	33	42
11.	3	3.000	0.000	33	42
12.	8	3.000	0.000	33	42

Tabulka č. 151 – Třída 6: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle průměru

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni všichni)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI	PERC
1.	3	3.000	0.000	33	42
2.	8	3.000	0.000	33	42
3.	10	3.000	0.000	33	42
4.	1	2.727	0.218	30	28
5.	4	3.000	0.600	33	42
6.	5	2.636	0.655	29	23
7.	11	2.455	0.673	27	15
8.	6	2.909	0.691	32	37
9.	2	2.818	0.764	31	33
10.	9	2.727	0.818	30	28
11.	7	2.818	0.964	31	33
12.	12	2.727	1.418	30	28

Tabulka č. 152 – Třída 6: Ovlivnitelnost (všichni všechny) podle rozptylu

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	1	2.750	0.250	11
2.	2	3.000	0.000	12
3.	10	3.000	0.000	12
4.	11	3.000	0.000	12
5.	12	3.250	0.250	13

Tabulka č. 153 – Třída 6: Ovlivnitelnost (dívky dívky) podle průměru

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceny pouze dívky)

	PŘÍJMENÍ	IND1	IND2	OVLI
1.	2	3.000	0.000	12
2.	10	3.000	0.000	12
3.	11	3.000	0.000	12
4.	1	2.750	0.250	11
5.	12	3.250	0.250	13

Tabulka č. 154 – Třída 6: Ovlivnitelnost (dívky dívky) podle rozptylu

SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)

PŘÍJMENÍ		IND1	IND2	OVLI
1.	11	2.143	0.810	15
2.	12	2.429	1.952	17
3.	1	2.714	0.238	19
4.	2	2.714	1.238	19
5.	10	3.000	0.000	21

Tabulka č. 155 – Třída 6: Ovlivnitelnost (dívky chlapce) podle průměru**SO-RA-D (OVLIVNITELNOST-hodnoceni pouze chlapci)**

PŘÍJMENÍ		IND1	IND2	OVLI
1.	10	3.000	0.000	21
2.	1	2.714	0.238	19
3.	11	2.143	0.810	15
4.	2	2.714	1.238	19
5.	12	2.429	1.952	17

Tabulka č. 156 – Třída 6: Ovlivnitelnost (dívky chlapce) podle rozptylu

Příloha č. 20 – Dotazník SORAD

METODA SORAD

Škola:

Třída:

Jméno a příjmení žáka:

JMÉNA A PŘÍJMENÍ ŽÁKŮ	VLIV	SYMPATIE	SLOVNÍ HODNOCENÍ
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			